

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE
PODHORANY
PRIESKUMY A ROZBORY

marec 2024

Obstarávateľ : **Obec PODHORANY**
Obecný úrad Podhorany
Podhorany 106, 082 12 Kapušany
Zastúpený : Štefan Dadej – starosta obce
IČO : 00 327 611
DIČ : 2021225657

Spracovateľ : **Sloval Medical Company, a.s.**
Duchnovičovo nám. č. 1, 080 01 Prešov
Zastúpený : Ing. arch. Jozef Kužma – predseda
predstavenstva
IČO : 36486264
DIČ : 2021813244

Hlavný riešiteľ : Ing. arch. Jozef Kužma
Číslo osvedčenia : 1203 AA

Odborne spôsobilou osobou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacích dokumentácii obcí a regiónov podľa § 2a zákona číslo 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov je Ing. Iveta Sabaková s registračným číslom preukazu 405 vydaného Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky dňa 26.04.2021.

OBSAH:

1.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE	4
1.1.	Údaje o základnej územnej jednotke	4
1.2.	Dôvody obstarania územného plánu	4
1.3.	Zdôvodnenie rozsahu spracovania prieskumov a rozborov	4
1.4.	Vymedzenie riešeného a záujmového územia	4
1.5.	Väzby vyplývajúce zo záväzných častí nadradených dokumentácií	5
1.6.	Zhodnotenie doterajších územnoplánovacích a iných dokumentácií	13
2.	PRIESKUMY A ROZBORY	15
2.1.	Prieskumy a rozborov prírodných podmienok	15
2.1.1.	Vybrané prírodné faktory riešeného územia	15
2.1.2.	Prírodný potenciál územia	19
2.2.	Kultúrohistorická charakteristika	22
2.3.	Základné demografické údaje	23
2.4.	Prieskumy a rozborov priestorového usporiadania územia	25
2.4.1.	Širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia	25
2.4.2.	Jestvujúce a navrhované nadradené trasy, zariadenia dopravy a technickej infraštruktúry	26
2.4.3.	Vzájomná poloha obce a vymedzených špecifických území a ochranných pásiem	26
2.4.4.	Rozbor urbanistickej štruktúry obce	26
2.5.	Sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce	27
2.6.	Prieskumy a rozborov funkčného využívania územia	27
2.6.1.	Prieskumy a rozborov základných funkcií v riešenom území a väzby na území obce	27
2.6.2.	Prieskumy a rozborov obytného územia	28
2.6.3.	Prieskumy a rozborov občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry	28
2.6.4.	Prieskumy a rozborov hospodárskej základne	30
2.6.5.	Prieskumy a rozborov plôch zelene	31
2.6.6.	Prieskumy a rozborov rekreácie a cestovného ruchu	32
2.7.	Prieskumy a rozborov verejného dopravného a technického vybavenia	34
2.7.1.	Prieskumy a rozborov dopravnej infraštruktúry	34
2.7.2.	Prieskumy a rozborov technického vybavenia	37
2.8.	Prieskumy a rozborov stavu životného prostredia a ochrany prírody a krajiny	41
2.8.1.	Rozbor súčasného stavu zložiek životného prostredia	41
2.8.2.	Prieskumy a rozborov odpadového hospodárstva	43
2.8.3.	Súčasný stav kvality životného prostredia	44
2.8.4.	Územný priemet ekologickej stability územia	44
2.9.	Krajinnoekologický plán	44
2.10.	Prieskumy a rozborov záujmov obrany štátu a ochrany obyvateľstva	45
2.11.	Ochranné pásma	46
3.	ZÁVERY	49
3.1.	Súhrnné zhodnotenie prieskumov a rozborov	49
3.1.1.	Zhodnotenie predpokladov rozvoja obce	49
3.1.2.	Krajinnoekologický potenciál územia	49
3.1.3.	Zhodnotenie sídelného potenciálu	53
3.1.4.	Zhodnotenie sociálnych a ekonomických rozvojových predpokladov obce	55
3.1.5.	Zhodnotenie disponibility bytového fondu a odporúčanie pre riešenie	56
3.1.6.	Zhodnotenie stavu, zámerov a potrieb občianskej vybavenosti	56
3.1.7.	Zhodnotenie stavu a známych zámerov v rozvoji hospodárskej základne	56
3.1.8.	Zhodnotenie rekreačného potenciálu územia a odporúčanie pre riešenie	57
3.1.9.	Zhodnotenie dopravnej a technickej infraštruktúry technického vybavenia	58
3.1.10.	Zhodnotenie odpadového hospodárstva	62
3.2.	Identifikácia problémov na riešenie	63
3.2.1.	Sumarizácia pozitívnych a negatívnych javov v území	63
3.2.2.	Vyhodnotenie vzájomných vplyvov pozitívnych a negatívnych javov v obci	64
3.2.3.	Strety záujmov	64
3.3.	Požiadavky na riešenie územného plánu	64
4.	DOKLADY	66

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1. Údaje o základnej územnej jednotke

Obec: Podhorany				
Kód ZUJ	525022	Rozloha ZUJ v ha		711
Kraj	7 Prešovský	Nadmorská výška m.n.m.	od	325
Okres	707 Prešov		do	540

Poznámka: ZUJ - základná územná

jednotka

Obec Podhorany je prejazdnu cestnou obcou v okrese Prešov. Zastavané územie má prevažne obytnú funkciu. Výstavba v obci Podhorany je charakteristická malou vyváženosťou staršej historickej a novej povojnovej zástavby.

Podľa posledného sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2021 mala obec 857 obyvateľov a 229 trvale obývaných bytov.

1.2. Dôvody obstarania územného plánu

Obec Podhorany v súčasnosti nemá pre svoj ďalší rozvoj žiadnu vhodnú platnú územnoplánovaciu dokumentáciu. Územný plán Prešovského samosprávneho kraja nerieši lokálny charakter územia, preto je potrebné vypracovať územný plán obce, aby bolo možné zahrnúť aj širšie vzťahy medzi jednotlivými katastrami.

Riešenie úlohy preto vyplýva z potreby vypracovať pre obec Podhorany dlhodobú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja. Potreba vypracovať územný plán obce, zdôvodňujúceho obstaranie, vyplýva z toho, že:

- je základným nástrojom pre obec na riadenie celého investičného procesu v obci počas platnosti územného plánu obce,
- umožňuje priechodnosť investičných zámerov, to znamená konkrétnej povoloľovacej činnosti navrhutej v územnom pláne pri následnom vydávaní územných rozhodnutí a stavebných povolení,
- je záväzným podkladom pre koordináciu zámerov výstavby v území,
- je záväzným podkladom pre projektovanie dopravnej, technickej a sociálnej vybavenosti v obci,
- umožňuje realizovať v obci také stavby verejnoprospešného charakteru, kde nie je daný súhlas vlastníkov pozemkov s ich výstavbou, a to tým, že vymedzí verejnoprospešné stavby v danom území v zmysle stavebného zákona.

Územný plán obce Podhorany bol objednaný obcou Podhorany v decembri 2023 z dôvodu jeho absencie a aktuálnej potreby pre dlhobojšie a operatívne rozhodovanie pri riadení a usmerňovaní obce.

1.3. Zdôvodnenie rozsahu spracovania prieskumov a rozborov

Pre potreby nového územného plánu obce je potrebné spracovať prieskumy a rozborov v rozsahu a obsahu zodpovedajúcom ustanoveniam zákona o územnom plánovaní, pretože všetky získané dokumentácie neposkytujú dostatočný prehľad o súčasnom stave územia.

1.4. Vymedzenie riešeného a záujmového územia

1.4.1. Vymedzenie riešeného územia

Pre riešenie územného plánu obce Podhorany riešené územie obce je vymedzené jeho katastrálnymi hranicami. Takto vymedzené územie má rozlohu 712 ha. Podrobné riešené územie je vymedzené hranicami zastavaného územia obce rozšíreným o plochy navrhované na bývanie, občiansku a technickú vybavenosť.

1.4.2. Vymedzenie záujmového územia

Záujmové územie tvorí územie bezprostredne súvisiace s riešeným územím majúcim prevádzkové a ekologické väzby, ochranné pásma a väzby na technickú infraštruktúra a zamestnanosť.

Katastrálne územie obce Podhorany je v dotyku s katastrálnymi územiami obcí Tulčík, Fulianka, Kapušany a Chmeľovec a obcou Lopúchov v Bardejovskom okrese.

Obec sa nachádza sa v severovýchodnej časti okresu Prešov.

1.5. Väzby vyplývajúce zo záväzných častí nadradených dokumentácií

1.5.1. Záväzné časti schváleného Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja vzťahujúce sa k riešenému územiu

Pri riadení využitia a usporiadania územia Prešovského kraja je potrebné riadiť sa záväznou časťou Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja, ktorá bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením Prešovského samosprávneho kraja č. 77/2019, Zastupiteľstvom Prešovského samosprávneho kraja dňa 26.08.2019, uznesením č. 269/2019, s účinnosťou od 06.10.2019.

Záväzná časť Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja (vybraná príslušná časť z plného znenia):

I. Záväzné regulatívy územného rozvoja Prešovského samosprávneho kraja

1. Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania osídlenia a zásady funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja urbanizácie

1.1. V oblasti medzinárodných, celoštátnych a nadregionálnych vzťahov

1.1.3. Rozvíjať prešovsko – košické ťažisko osídlenia ako súčasť medzinárodného sídelného systému vo väzbe na ťažiská osídlenia Rzeszów a Miskolc.

1.2. V oblasti regionálnych vzťahov

1.2.1. Rozvoj Prešovského samosprávneho kraja vytvárať polycentricky vo väzbe na rozvojové osi, centrá a ťažiska osídlenia v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry.

1.2.2. Podporovať rozvoj centier osídlenia podľa Koncepcie územného rozvoja Slovenska v znení jeho zmien z roku 2011:

1.2.2.1. 1. skupiny, 1. podskupiny – Prešov.

1.2.4. Podporovať ťažiská osídlenia podľa KURS:

1.2.4.1. Prvej úrovne:

1.2.4.1.1. Košicko – prešovské ťažisko osídlenia ako aglomeráciu medzinárodného významu s dominantným postavením v Karpatiskom euroregióne.

1.2.5. Podporovať rozvojové osi podľa KURS:

1.2.5.3. Tretieho stupňa:

1.2.5.3.1. Šarišskú rozvojovú os:

Prešov – Bardejov – hranica s Poľskou republikou.

1.2.7. Sídelnú štruktúru kraja formovať ako kompaktný, vzájomne previazaný hierarchický systém osídlenia rešpektujúci prírodné, krajinné a historické danosti územia a rozvojové plochy umiestňovať predovšetkým v nadväznosti na zastavané územia.

1.2.8. Podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území predovšetkým v územiach intenzívnej urbanizácie založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka.

1.2.9. Vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrom podporou verejného dopravného a technického vybavenia.

1.2.13. Rešpektovať podmienky vyplývajúce zo záujmov obrany štátu v okresoch Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Prešov, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník a Vranov nad Topľou.

1.2.17. V oblasti civilnej ochrany obyvateľstva vytvárať územnotechnické podmienky pre zariadenia na ukryvanie obyvateľstva v prípade ohrozenia.

1.2.18. Rešpektovať územnotechnické požiadavky na požiarnu ochranu obyvateľstva.

1.3. V oblasti štruktúry osídlenia

1.3.1. Podporovať sídelný rozvoj vychádzajúci z princípov trvalo udržateľného rozvoja, zabezpečujúceho využitie územia aj pre nasledujúce generácie bez obmedzenia schopnosti budúcich generácií uspokojovať vlastné potreby.

1.3.2. Rešpektovať pri rozvoji osídlenia prírodné zdroje, poľnohospodársku pôdu, podzemné a povrchové zásoby pitnej vody, ako najvýznamnejšie determinanty rozvoja územia.

1.3.3. Územný a priestorový rozvoj orientovať prednostne na intenzifikáciu zastavaných území, na zvyšovanie kvality a komplexity urbánnych prostredí.

1.3.4. Prehodnotiť v procese aktualizácii ÚPN obcí navrhované nové rozvojové plochy

- 1.3.5. a zároveň minimalizovať navrhovanie nových území urbanizácie.
Nerozvíjať osídlenie na územiach environmentálnych záťaží alebo v ich blízkosti.

2. Zásady funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja hospodárstva

2.1. V oblasti hospodárstva

- 2.1.5. Vytvárať podmienky kompaktného rozvoja obcí primárnym využívaním voľných, nezastavaných územných častí zastavaného územia obcí. Pri umiestňovaní investícií prioritne využívať revitalizované opustené hospodársky využívané územia (tzv. hnedé plochy – brownfield).

2.2. V oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva

- 2.2.1. Podporovať alternatívne poľnohospodárstvo a prírode blízke obhospodarovanie lesov v chránených územiach, v pásmach hygienickej ochrany a v územiach začlenených do územného systému ekologickej stability.
- 2.2.2. Minimalizovať pri územnom rozvoji možné zábery poľnohospodárskej a lesnej pôdy. Navrhovať funkčné využitie územia tak, aby čo najmenej narušalo organizáciu poľnohospodárskej pôdy, jej využitie, aby navrhované riešenie bolo z hľadiska ochrany poľnohospodárskej pôdy najvhodnejšie.
- 2.2.3. Zohľadňovať pri územnom rozvoji výraznú ekologickú a environmentálnu funkciu, ktorú poľnohospodárska a lesná pôda popri produkčnej funkcii plní.

2.3. V oblasti ťažby

- 2.3.4. Usmerňovať ťažbu štrkopieskov a s ňou súvisiacu dopravnú a technickú infraštruktúru, v súlade s ochranou pôdneho genofondu a životného prostredia a s vodohospodárskymi záujmami a záujmami obcí.

3. Zásady funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry

3.1. V oblasti školstva

- 3.1.1. Podporovať a optimalizovať rovnomerný rozvoj siete škôl, vzdelávacích, školiacich a preškoľovacích zariadení v závislosti na vývoji rastu/poklesu obyvateľstva v území obcí s intenzívnou urbanizáciou.

3.2. V oblasti zdravotníctva

- 3.2.1. Rozvíjať rovnomerne na území kraja zdravotnú starostlivosť vo všetkých formách jej poskytovania.

3.3. V oblasti sociálnych vecí

- 3.3.2. Vybudovať rovnomernú sieť zariadení sociálnych služieb a terénnych služieb a vytvoriť sieť dostupnú všetkým občanom v sociálnej a hmotnej núdzi v závislosti na vývoji počtu obyvateľstva v území.

3.4. V oblasti duševnej a telesnej kultúry

- 3.4.1. Podporovať rozvoj zariadení kultúry v súlade s polycentrickým systémom osídlenia.
- 3.4.2. Rekonštruovať, modernizovať a obnovovať kultúrne objekty, vytvárať podmienky pre ochranu a zveľádovanie kultúrneho dedičstva na území kraja formou jeho vhodného využitia najmä pre občiansku vybavenosť.
- 3.4.3. Podporovať stabilizáciu založenej siete zariadení kultúrno–rekreačného charakteru.
- 3.4.4. Rozvíjať zariadenia pre športovo–telovýchovnú činnosť a vytvárať pre ňu podmienky v mestskom aj vidieckom prostredí v záujme zlepšenia zdravotného stavu obyvateľstva.

4. Zásady funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva

- 4.1. Rešpektovať prioritu prírodného prostredia ako nevyhnutnej podmienky optimálneho

fungovania rozvoja cestovného ruchu, ktorý sa v rozhodujúcej miere viaže na prírodné a krajinné prostredie. Podporovať aktivity súvisiace so starostlivosťou o krajinu a s aktívnym spôsobom jej ochrany. V navrhovaných a existujúcich chránených územiach s 5. stupňom ochrany a v zónach A rešpektovať bezzásahový režim ochrany.

- 4.2. Nadviazať domáce turistické aktivity na medzinárodný turizmus využitím:
- 4.2.2. Výhodného dopravného napojenia medzinárodného významu.
- 4.2.3. Rekreačných krajinných celkov (RKC) – Tatranský región (RKC Vysoké Tatry, RKC Belianske Tatry, RKC Spišská Magura, RKC Ľubické predhorie, RKC Kozie chrbty, RKC Ľubovnianska vrchovina), Spišský región (RKC Stredný Spiš a RKC Levočské vrchy), Šarišský región (RKC Čergov, RKC Bachureň – Branisko, RKC Slanské vrchy, RKC Busov, RKC Dukla), Hornozemplínsky región (RKC Domaša, RKC Nízke Beskydy, RKC Východné Karpaty, RKC Vihorlat).
- 4.6. Vytvárať územné a priestorové podmienky pre rozvoj služieb, produktov a centier cestovného ruchu s celoročným využitím.
- 4.8. Posudzovať individuálne územia vhodné pre rozvoj cestovného ruchu z hľadiska únosnosti rekreačného zaťaženia a na základe konkrétnych požiadaviek ochrany prírody a krajiny a krajinného obrazu.
- 4.17. V územných plánoch obcí minimalizovať zmenu funkcie opodstatnených plôch rekreácie a turizmu na inú funkciu, predovšetkým na bývanie.
- 4.19. Podporovať rozvoj príslušnej rekreačnej vybavenosti a umiestňovanie rekreačného mobiliáru pri cyklistických trasách a ich križovaní, v obciach a turisticky zaujímavých lokalitách (rekreačný mobiliár, stravovacie a ubytovacie zariadenia).
- 4.20. Podporovať rozvoj agroturistických aktivít, rekonštrukcie nevyužívaných poľnohospodárskych/prevádzkových dvorov na rozvoj agroturistických areálov.
- 4.21. Prepájať agroturistické zariadenia s inými turistickými zariadeniami, najmä rekreačnými trasami (pešími, cyklistickými, jazdeckými, ...).
- 4.23. Podporovať rozvoj šetrných foriem netradičných športovo–rekreačných aktivít vo vzťahu k životnému prostrediu (bezhlučných, bez zvýšených nárokov na technickú a dopravnú vybavenosť, na zásahy do prírodného prostredia, na zábery lesnej a poľnohospodárskej pôdy, ...).

5. Zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie

- 5.1. Pri plánovaní funkčného využitia územia s obytnou a rekreačnou funkciou zohľadňovať ich situovanie vzhľadom na existujúce líniové zdroje hluku a vytvárať územné podmienky na realizáciu protihlukových opatrení na území PSK.
- 5.8. Rešpektovať zásady ochrany vodných zdrojov a ochrany území s vodnou a veternou eróziou,
- 5.9. Podporovať kompostovanie biologicky rozložiteľných odpadov.

6. Zásady a regulatívy priestorového usporiadania územia z hľadiska ochrany prírody a tvorby krajiny, v oblasti vytvárania a udržiavania ekologickej stability, využívania prírodných zdrojov a iného potenciálu územia

6.1. V oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny

- 6.1.5. Rešpektovať a zohľadňovať pri ďalšom využití a usporiadaní územia, všetky v území PSK vymedzené skladobné prvky územného systému ekologickej stability (ÚSES), predovšetkým biocentrá provinciálneho (PBc) a nadregionálneho (NRBc) významu a biokoridory provinciálneho (PBk) a nadregionálneho (NRBk) významu.
- 6.1.6. Podporovať ekologicky optimálne využívanie územia, biotickej integrity krajiny a biodiverzity.
- 6.1.7. Zosúladať trasovanie a charakter navrhovaných turistických a rekreačných trás s požiadavkami ochrany prírody v chránených územiach a v územiach, ktoré sú súčasťou prvkov ÚSES, predovšetkým po existujúcich trasách. Nové trasy vytvárať len v odôvodnených prípadoch, ktoré súčasne zlepšia ekologickú stabilitu územia.
- 6.1.9. Vyhybať sa pri riešení nových dopravných prepojení územiach, ktoré sú známe dôležitými biotopmi chránených druhov živočíchov a chránenými druhmi rastlín.

- 6.2. V oblasti vytvárania a udržiavania ekologickej stability**
- 6.2.2. Podporovať odstránenie pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktne uzly a pod.) v územiach prvkov územného systému ekologickej stability.
- 6.2.3. Podporovať výsadbu pôvodných druhov drevín a krovín na plochách náchylných na eróziu. Podporovať revitalizáciu upravených tokov na území PSK, kompletizovať alebo doplniť sprievodnú vegetáciu výsadbou domácich pôvodných druhov drevín a krovín pozdĺž tokov, zvýšiť podiel trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií,
- 6.2.4. Podporovať zakladanie trávnych porastov, ochranu mokradí a zachovanie prírodných depresií, spomalenie odtoku vody v deficitných oblastiach a zachovanie starých ramien a meandrov.
- 6.2.5. Uprednostňovať pri obnove vegetačných porastov prirodzenú obnovu, zvyšovať ich ekologickú stabilitu prostredníctvom ich obnovy dlhovekými pôvodnými drevinami podľa stanovištných podmienok, dodržiavať prirodzené druhové zloženie drevín pre dané typy (postupná náhrada nepôvodných drevín pôvodnými) a obmedziť ťažbu veľkoplošnými holorubmi. Podporovať zachovanie ekologicky významných fragmentov lesov s malými výmerami v poľnohospodársky využívannej krajine.
- 6.2.6. Citlivo zvažovať rekultivácie v zmysle zachovania prirodzených biokoridorov a pri veľkoplošnom obhospodarovaní na území so silnou až veľmi silnou eróziou a zvyšovať podiel ekostabilizačných prvkov a protierózných opatrení.
- 6.2.7. Podporovať ekologický systém budovania sprievodnej zelene okolo cyklotrás.
- 6.3. V oblasti využívania prírodných zdrojov a iného potenciálu územia**
- 6.3.1. Chrániť poľnohospodársku a lesnú pôdu ako limitujúci faktor rozvoja urbanizácie.
- 6.3.2. Rešpektovať a zachovať vodné plochy, sieť vodných tokov, pobrežnú vegetáciu a vodohospodársky významné plochy zabezpečujúce retenciu vôd v krajine.
- 6.3.3. Podporovať proces revitalizácie krajiny a ochrany prírodných zdrojov v záujme zachovania a udržiavania charakteristických črt krajiny a základných hodnôt krajinného obrazu.
- 6.3.4. Zabezpečiť ochranu vôd a ich trvalo udržateľného využívania znižovaním znečisťovania prioritnými látkami, zastavenie alebo postupné ukončenie produkcie emisií, vypúšťania a únikov prioritných nebezpečných látok.
- 6.3.6. Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie horninového prostredia, prírodných zdrojov, nerastných surovín, vrátane energetických surovín a obnoviteľných zdrojov energie, eliminovať nadmerné čerpanie neobnoviteľných zdrojov.
- 6.3.7. Regulovať využívanie obnoviteľných zdrojov v súlade s mierou ich samoreprodukcie a revitalizovať narušené prírodné zdroje, ktoré sú poškodené alebo zničené najmä následkom klimatických zmien, živelných pohrôm a prírodných katastrof.
- 7. Zásady a regulatívy priestorového usporiadania územia z hľadiska starostlivosti o krajinu**
- 7.1. Dodržiavať ustanovenia Európskeho dohovoru o krajine pri formovaní krajinného obrazu riešeného územia, ktorý vytvára priestor pre formovanie územia na estetických princípoch krajinárskej kompozície a na princípoch aktívnej ochrany hodnôt – prírodné, kultúrno-historické bohatstvo, jedinečné panoramatické scenérie, obytný, výrobný, športovo-rekreačný, kultúrno-spoločenský a krajinársky potenciál územia.
- 7.2. Podporovať a ochraňovať vo voľnej krajine nosné prvky jej estetickej kvality a typického charakteru – prirodzené lesné porasty, lúky a pasienky, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi.
- 7.3. Rešpektovať krajinu ako základnú zložku kvality života ľudí v mestských i vidieckych oblastiach, v pozoruhodných, všedných i narušených územiach.
- 7.4. Rešpektovať prioritu prírodného prostredia ako nevyhnutnej podmienky optimálneho fungovania ostatných funkčných zložiek v území.
- 7.5. Rešpektovať pri rozvoji jednotlivých funkčných zložiek v území základné charakteristiky primárnej krajinnej štruktúry, nielen ako potenciál územia, ale aj ako limitujúci faktor.

- 7.6. Rešpektovať a podporovať krajinotvornú úlohu lesných a poľnohospodársky využívaných plôch v kultúrnej krajine.
- 7.7. Prehodnocovať v nových zámeroch opodstatnenosť budovania spevnených plôch v území.
- 7.8. Podporovať revitalizáciu zanedbaných, opustených, neupravených rozsiahlych výrobných areálov, výrobných zón, urbanizovaných území a výškových stavieb.
- 7.9. Chrániť lemové spoločenstvá lesov.
- 7.10. Podporovať zakladanie alejí, stromoradií v poľnohospodárskej krajine a chrániť a revitalizovať existujúce.
- 7.11. Rešpektovať pobrežné pozemky vodných tokov a záplavové/inundačné územia ako nezastavateľné, kde podľa okolností uplatňovať predovšetkým trávne, travinno-bylinné porasty.
- 7.12. Zachovať a rekonštruovať existujúce prvky malej architektúry v krajine a dopĺňať nové výtvarné prvky v súlade s charakterom krajiny.
- 7.13. Navrhované stavebné zásahy citlivo umiestňovať do krajiny v záujme ochrany krajinného obrazu, najmä v charakteristických krajinných scenériách a v lokalitách historických krajinných štruktúr.

8. Zásady a regulatívy priestorového usporiadania územia z hľadiska zachovania kultúrno – historického dedičstva

- 8.2. Zohľadňovať a chrániť v územnom rozvoji kraja:
- 8.2.4. Známe a predpokladané lokality archeologických nálezísk a nálezov.
- 8.2.8. Pamätihodnosti, ktorých zoznamy vedú jednotlivé obce.
- 8.4. Rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu jednotlivé etno–kultúrne a hospodársko–sociálne celky.
- 8.5. Uplatniť v záujme zachovania prírodného, kultúrneho a historického dedičstva aktívny spôsob ochrany prírody a prírodných zdrojov.
- 8.7. Posudzovať pri rozvoji územia význam a hodnoty jeho jedinečných kultúrno – historických daností v nadväznosti na všetky zámery územného rozvoja.

9. Zásady a regulatívy rozvoja územia z hľadiska verejného dopravného vybavenia

9.3. Cestná doprava

- 9.3.2. Rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy – definovanú pasportom Slovenskej správy ciest “Miestopisným priebehom cestných komunikácií“, ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestných pozemkov v zastavanom území Prešovského kraja.
- 9.3.7. Chrániť územný koridor, vytvárať územno–technické podmienky a realizovať:
  - 9.3.7.1. Diaľnice D1 a rýchlostné komunikácie R, ciest I., II. triedy a vybrané úseky III. triedy, úpravy ich parametrov, preložky, obchvaty a prepojenia vrátane prejazdnych úsekov dotknutých sídiel.
  - 9.3.7.4. Homogenizácie dvojpruhových ciest I., II. a III. triedy, vrátane prejazdnych úsekov dotknutých obcí.
  - 9.3.7.6. Odstraňovanie bodových a líniových dopravných závad a obmedzení.
  - 9.3.7.9. Opatrenia na cestách, ktoré eliminujú dopravné strety s lesnou zverou.
  - 9.3.7.10. Chodníky pre chodcov okolo ciest I., II. a III. triedy a cyklistických pruhov okolo ciest II. a III. triedy.
  - 9.3.7.11. Verejné dopravné zariadenia a priestory pre zariadenia verejnej hromadnej dopravy.
  - 9.3.11. Vytvárať územnotechnické podmienky pre alternatívne spôsoby dopravy hlavne so zameraním na elektrodopravu a s tým súvisiacu sieť zásobných staníc pre elektromobily alebo hybridné automobily.

9.7. Cyklistická doprava

- 9.7.1. Rešpektovať významné dopravné väzby medzi regionálnymi centrami pre nemotorovú dopravu a to v zmysle národnej Stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky schválenej vládou SR v roku 2013, rešpektovať systém medzinárodných, nadregionálnych a regionálnych cyklotrás prepájajúcich PSK s významnými aglomeráciami, centrami

cestovného ruchu v okolitých krajinách, na Slovensku a v regióne s možnosťou variantných riešení, okrem presne zadefinovaného koridoru medzinárodnej cyklotrasy EuroVelo 11.

- 9.7.2. Vytvárať územné a územnotechnické podmienky pre realizáciu:
- 9.7.2.3. Cyklotrás predovšetkým na nepoužívaných poľných cestách historických spojnic medzi obcami so zohľadnením klimatických podmienok.
- 9.7.3. Odčleniť komunikácie (cyklocesta, cyklocestička a cyklochodník) od automobilovej cestnej dopravy mimo hlavného dopravného priestoru. V centrách obcí a miest – najmä na komunikáciách III. a nižšej triedy odporúčame upokojovať motorovú dopravu náležitými dopravno – inžinierskymi prvkami, zriaďovať zóny 3D s efektívnymi nástrojmi na reguláciu rýchlosti – čím sa vo výraznej miere zlepšia podmienky pre nemotorovú – pešiu a cyklistickú dopravu, ktorej pozícia v hlavnom dopravnom priestore je v mnohých prípadoch (chýbajúci chodník či segregovaná cyklotrasa) opodstatnená.
- 9.7.5. Podporovať budovanie peších a cyklistických trás v poľnohospodárskej a vidieckej krajine.
- 9.7.6. Podporovať realizáciu spojitého, hierarchicky usporiadaného a bezpečného systému medzinárodných, národných, regionálnych a miestnych cyklotrás.
- 9.7.7. Podporovať vedenie cyklotrás mimo frekventovaných ciest s bezpečnými križovaniami s dopravnými koridormi, s vodnými tokmi, s územiaми ochrany prírody a krajiny, k čomu využívať lesné a poľné cesty.
- 9.7.8. Podporovať budovanie oddychových bodov na rekreačných trasách, oživených krajinným mobiliárom a malou architektúrou, vrátane sociálnych zariadení.

10. Zásady a regulatívy rozvoja nadradeného verejného technického vybavenia

10.1. V oblasti umiestňovania územných koridorov a zariadení technickej infraštruktúry

- 10.1.1. Umiesťovať nové územné koridory a zariadenia technického vybavenia citlivo do krajiny, ako aj citlivo pristupovať k rekonštrukcii už existujúcich prvkov technického vybavenia tak, aby sa pri tom v maximálnej miere rešpektovali prírodné prvky ako základné kompozičné prvky v krajinnom obraze.

10.2. V oblasti zásobovania vodou

- 10.2.1. Chrániť a využívať existujúce zdokumentované zdroje pitnej vody s cieľom zvyšovať podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov, vrátane ich pásiem hygienickej ochrany.
- 10.2.5. V regiónoch, kde nie je možné napojenie na skupinový vodovod, zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou riešiť s využitím miestnych vodných zdrojov.

10.3. Chrániť územné koridory pre líniové stavby:

- 10.3.1. Vo Východoslovenskej vodárenskej sústave (zdroj vody VN Starina):
- 10.3.1.3. Z prívodu vodárenskej nádrže Starina – Prešov odbočkou do obce Záhradné, Terňa a Malý Slivník a odbočkou do Tulčíka a Demjaty.
- 10.3.6. Rezervovať plochy a chrániť koridory pre stavby skupinových vodovodov a vodovodov zo zdrojov obcí.

10.4. V oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd

- 10.4.1. Rezervovať koridory a plochy pre kanalizáciu a pre zariadenia čistenia odpadových vôd:
- 10.4.2. Dobudovať kanalizáciu v obciach, kde v súčasnosti nie je vybudovaná a napojiť na príslušné ČOV.
- 10.4.3. Riešiť u obcí nezaraďovaných do aglomerácií odvádzanie splaškových odpadových vôd do vodotesných žump s dostatočnou látkovou a hydraulickou kapacitou do doby vybudovania verejnej kanalizácie a ČOV.
- 10.4.5. Odstraňovanie disproporcií medzi zásobovaním pitnou vodou sídelnou sieťou verejných vodovodov a odvádzaním odpadových vôd sieťou verejných kanalizácií a ich čistením v ČOV je nutné zabezpečiť:
- 10.4.5.1. Výstavbou kapacitne vyhovujúcich čistiarenských zariadení tam, kde je vybudovaná kanalizačná sieť.

- 10.4.5.2. Budovaním komplexných kanalizačných systémov, t.j. kanalizačných sietí spolu s potrebnými čistiarenskými kapacitami.
- 10.4.5.3. Budovaním nových kanalizačných systémov pre výhľadové kapacity.
- 10.4.5.4. Aplikáciu nových trendov výstavby kanalizačných sietí so zameraním na znižovanie množstva balastných vôd prostredníctvom vodotesnosti kanalizácií.
- 10.4.5.5. Komplexným riešením kalového hospodárstva, likvidáciou a využitím kalov a ostatných odpadov z čistenia odpadových vôd.
- 10.4.6. Pri odvádzaní zrážkových vôd riešiť samostatnú stokovú sieť a nezaťažovať jestvujúce čistiarne odpadových vôd.
- 10.4.8. Pri znižovaní miery znečistenia povrchových a podzemných vôd okrem bodových zdrojov znečistenia, riešiť ochranu aj od plošných zdrojov znečistenia.

10.5. V oblasti vodných tokov, meliorácií, nádrží

- 10.5.1. Revitalizovať na vodných tokoch, kde nie sú usporiadané odtokové pomery, protipovodňové opatrenia so zohľadnením ekologických záujmov a dôrazom na ochranu intravilánov obcí pred povodňami.
- 10.5.3. S cieľom zlepšiť kvalitu povrchových vôd a chrániť podzemné vody realizovať výstavbu nových kanalizácií, čistiarní odpadových vôd, rozšírenie a intenzifikáciu existujúcich ČOV a rekonštrukciu existujúcich kanalizačných sietí.
- 10.5.4. Zlepšovať vodohospodárske pomery (odtokových úprav) na malých vodných tokoch v povodí prírode blízokým spôsobom lesného hospodárenia bez uplatňovania veľkoplošných spôsobov výrubu lesov a zásahmi smerujúcimi k stabilizácii vodohospodárskych pomerov za extrémnych situácií.
- 10.5.5. Pri úpravách tokov využívať vhodné plochy na výstavbu poldrov, s cieľom zachytávať povodňové prietoky.
- 10.5.6. Budovať prehrádzky na úsekoch bystrinných tokov v horských a podhorských oblastiach, s cieľom znížiť eróziu a zanášanie tokov pri povodňových stavoch bez narušenia biotopu.
- 10.5.7. Vykonávať protierózne opatrenia na príľahlej poľnohospodárskej pôde a lesnom pôdnom fonde, s preferovaním prírode blízokým spôsobom obhospodarovania.
- 10.5.8. Rešpektovať existujúce melioračné kanály s cieľom zabezpečiť odvodnenie územia.
- 10.5.9. Rešpektovať závlahové stavby – záujmové územia závlah, závlahové čerpacie stanice a podzemné závlahové potrubie s nadzemnými objektmi vrátane ich ochranných pásiem. Rekonštruovať nefunkčné závlahové čerpacie stanice a rozvody závlahovej vody.
- 10.5.10. Zvyšovať podiel zavlažovaných území závlahovými stavbami.
- 10.5.11. Vytvárať územnotechnické podmienky v území pre výstavbu rybníkov a účelových vodných nádrží.
- 10.5.15. Podporovať obnovenie zaniknutých vodných plôch s vhodným spôsobom zachytenia a využitia dažďovej vody z povrchového odtoku.
- 10.5.16. Pri zachytávaní vôd zo spevnených plôch existujúcej a novej zástavby priamo na mieste, prípadne navrhnuť iný vhodný spôsob infiltrácie zachytenej vody tak, aby odtok z daného územia do recipientu nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou prípadnej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente.
- 10.5.18. Z hľadiska ochrany prírodných pomerov obmedziť zastavanie alúvií tokov ako miest prirodzenej retencie vôd a zabezpečiť ich maximálnu ochranu.

10.6. V oblasti zásobovania elektrickou energiou

- 10.6.1 Rešpektovať vedenia existujúcej elektrickej siete, areály, zariadenia a ich ochranné pásma (zdroje, elektrárne, vodné elektrárne, transformačné stanice ZVN a VVN, elektrické vedenia ZVN a VVN a pod.).

10.7. V oblasti prepravy a zásobovania zemným plynom

- 10.7.3. Vytvárať podmienky pre prednostnú realizáciu rozšírenia existujúcej distribučnej siete pre územia intenzívnej urbanizácie.
- 10.7.4. Rešpektovať trasy VTL plynovodov, ich ochranné a bezpečnostné pásma.
- 10.7.5. Rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma objektov plynárenských zariadení, technologických objektov (regulačné stanice plynu, armatúrne uzly) a ostatných plynárenských zariadení.

10.7.6. Rešpektovať predpoklad, že v budúcnosti môže dôjsť k čiastkovým rekonštrukciám existujúcich plynárenských zariadení (VTL plynovodov). Nové trasy budú rešpektovať existujúce koridory VTL vedení a budú prebiehať v ich ochrannom a bezpečnostnom pásme.

10.8. V oblasti využívania obnoviteľných zdrojov

10.8.1. Vytvárať územnotechnické podmienky pre výstavbu zdrojov energie využívajúc obnoviteľné zdroje a pri ich umiestňovaní vychádzať z environmentálnej únosnosti územia.

10.8.2. Neumiestňovať veterné parky a veterné elektrárne:

10.8.2.2. V biocentrách a biokoridoroch ÚSES na regionálnej a nadregionálnej úrovni.

10.8.2.3. V okolí vodných tokov a vodných plôch v šírke min. 100 m, v okolí regionálnych biokoridorov min. 100 m, pri nadregionálnych hydrických biokoridoroch min. 200 m (odstupové vzdialenosti na konkrétnej lokalite VE spresní ornitológ v procese EIA).

10.8.2.5. V krajinársky hodnotných lokalitách, významných pohľadových osiach, vizuálne exponovaných lokalitách.

10.8.2.7. V ucelených lesných komplexoch.

10.9. V oblasti telekomunikácií

10.9.1. Vytvárať podmienky na rozvoj globálnej informačnej spoločnosti na území Prešovského kraja skvalitňovaním infraštruktúry informačných systémov.

10.9.2. Rešpektovať jestvujúce trasy a ochranné pásma telekomunikačných vedení a zariadení.

10.9.3. Rešpektovať situovanie telekomunikačných a technologických objektov.

10.9.4. Vytvárať územné predpoklady pre potrebu budovania telekomunikačnej infraštruktúry v nových rozvojových lokalitách.

10.9.5. Zariadenia na prenos signálu prioritne umiestňovať na výškové budovy a továrenské komíny, aby sa predišlo budovaniu nových stožiarov v krajine. Existujúce stavby na prenos signálu spoločne využívať operátormi a nevyužívané stožiarové stavby z krajiny odstraňovať.

II. Verejnoprospešné stavby

Verejnoprospešné stavby, v zmysle navrhovaného riešenia a podrobnejšej projektovej dokumentácie, spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú:

1. V oblasti verejnej dopravnej infraštruktúry

1.4. Cyklistická doprava

1.4.2. Stavby cyklistických pruhov okolo ciest II. a III. triedy.

2. V oblasti nadradenej technickej infraštruktúry

2.2. V oblasti zásobovania vodou

2.2.2. Stavby skupinových vodovodov:

2.2.2.1. Vo Východoslovenskej vodárenskej sústave (zdroj vody Vodná nádrž Starina):

2.2.2.1.3. Z prívodu vodárenskej nádrže Starina – Prešov s odbočkou do Záhradného, Terňa a Malý Slivník a odbočkou do Fulianky, Tulčíka a Demjaty a napojením obcí Podhorany, Šarišská Trstená.

2.3. V oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd

2.3.1. Stavby kanalizácií, skupinových kanalizácií a čistiarní odpadových vôd.

2.4. V oblasti vodných tokov, meliorácií, nádrží

2.4.1. Stavby na revitalizáciu vodných tokov s protipovodňovými opatreniami, so zohľadnením ekologických záujmov a dôrazom na ochranu intravilánov obcí pred povodňami.

2.4.2. Stavby rybníkov, poldrov, zdrží, prehrádzok, malých viacúčelových vodných nádrží a vodárenských nádrží pre stabilizáciu prietoku vodných tokov.

2.4.3. Stavby a modernizácie závlahových čerpacích staníc a rozvodov závlahovej vody.

2.6. V oblasti telekomunikácií

2.6.1. Stavby sietí informačnej sústavy a ich ochranné pásma.

Uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno, podľa zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov možno pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

Poznámka : Text a číslovanie je podľa textu plného znenia záväznej časti Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja

1.5.2. Zhodnotenie odvetvových koncepcií, stratégií a známych zámerov na rozvoj územia

Záväzne časti vyplývajúce z priestorových odvetvových koncepcií a stratégií sú zapracované v Územnom pláne Prešovského samosprávneho kraja ako nadradenej územnoplánovacej dokumentácie a z ďalších známych koncepcií schválených po dni jeho schválenia nevyplývajú pre riešenie územného plánu obce ďalšie požiadavky, ktoré by bolo potrebné premietnuť do jeho riešenia.

Do riešenia tejto dokumentácie budú premietnuté rozvojové dokumenty Prešovského kraja a okresu Prešov ako sú Regionálny operačný plán rozvoja územia a sektorové operačné plány.

1.6. Zhodnotenie doterajších územnoplánovacích a iných dokumentácií

1.6.1. Súpis dokumentácií a iných podkladov poskytnutých a získaných v prípravných prácach

Pre spracovanie územného plánu obce boli použité tieto dokumentácie a podklady:

- Nariadenie Vlády Slovenskej republiky číslo 528/2001 Z.z. ktorým, sa vyhlasuje záväzná časť Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 a Uznesenie Vlády Slovenskej republiky číslo 1033/2001 zo dňa 31.10.2001, ktorým boli schválené záväzné zásady a regulatívy záväznej časti Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2000,
- KURS 2001 - Zmeny a doplnky č.1., schválené vládou SR uznesením č. 513, zo dňa 10.8.2011. Záväzná časť KURS 2011 bola vyhlásená nariadením vlády SR č. 461/2011, zo 16.11.2011.,
- Územný plán Prešovského samosprávneho kraja, schválený zastupiteľstvom Prešovského samosprávneho kraja uznesením číslo 269/2019 zo dňa 26.08.2019 a Všeobecné záväzné nariadenie Prešovského samosprávneho kraja číslo 77/2019, s účinnosťou od 06.10.2019.
- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky číslo 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny,
- Uznesenie Vlády Slovenskej republiky k národnému zoznamu navrhovaných chránených vtáčích území číslo 636/2003 zo dňa 9.7.2003,

Použitá odborná literatúra:

- Atlas Slovenskej socialistickej republiky, SAV Bratislava, r. 1982,
- Atlas krajiny Slovenskej republiky 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky Bratislava, SAŽP Banská Bystrica, r. 2002,
- Geomorfologické členenie SSR a ČSSR, Slovenská kartografia Bratislava, r. 1986,
- Atlas inžinierskogeologických máp SSR, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra Bratislava, r. 1989,
- Geologická mapa Popradskej kotliny, Hornádskej kotliny, Levočských vrchov, Spišsko-šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny, Bratislava, r. 1999,
- Nerastné suroviny Slovenskej republiky, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra Bratislava, r. 2001,
- Plán manažmentu povodia Hornádu,
- Hydrologická ročenka - Povrchové vody 2023. SHMÚ Bratislava, 2024
- Hydroekologický plán povodia Hornádu, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky Bratislava a Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava, r. 2002,
- Geobotanická mapa ČSSR – Slovenská socialistická republika, VEDA Bratislava, r. 1986,
- Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v Slovenskej republike, Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava 2022,
- Dejiny osídlenia Šariša, r.1990,

Ďalej boli použité tieto dokumentácie:

- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Prešov 2010,

- Správa o stave životného prostredia Prešovského kraja za rok 2002, Krajský úrad v Prešove a SAŽP, pracovisko Prešov, r. 2003,
- Program odpadového hospodárstva Prešovského kraja,
- Údaje zo sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2021 Štatistický úrad SR,
- Informačná databáza obecného úradu v obci Podhorany,
- Projektové dokumentácie inžinierskych sietí:– podklady riešiteľov projektových dokumentácií uvedených inžinierskych sietí,

Pre spracovanie boli použité mapové podklady:

- Základné mapy ČSSR v mierke 1: 50 000,
- Základné mapy ČSSR v mierke 1: 10 000,
- Vektorová mapa nehnuteľnosti katastra Podhorany.
- vektorová katastrálna mapa 2023
- www.e-obce.sk
- www.vucpo.sk
- www.enviroportal.sk
- <https://apl.geology.sk>
- <https://zbgis.skgeodesy.sk>
- www.pamiatky.sk
- www.statistics.sk/datacube

Zoznam stanovísk, podkladov a požiadaviek získaných v čase prípravných a prieskumných prác je súčasťou dokladovej časti.

1.6.2. Zhodnotenie doterajšieho územného plánu

Obec Podhorany nemala nikdy v minulosti vypracovaný územný plán obce. Realizácia výstavby v obci bola uskutočňovaná na základe územných rozhodnutí v zmysle stavebného zákona.

1.6.3. Zhodnotenie dokumentácií a iných podkladov získaných v prípravných prácach

Dokumentácie a iné podklady získané v prípravných prácach po ich vyhodnotení sú využité v týchto prieskumoch a rozboroch a budú zapracované do riešenia územného plánu obce.

Pri riešení technickej infraštruktúry návrhu územného plánu sú využiteľné aj spracované projektové dokumentácie inžinierskych sietí ako podklady týchto riešiteľov.

Stanoviská, podklady a požiadavky, získané v čase prípravných a prieskumných prác od jednotlivých dotknutých organov štátnej správy a správcov jednotlivých sietí technickej infraštruktúry boli zapracované do textovej a grafickej časti týchto prieskumov a rozborov a budú využité v riešení územného plánu obce. Dotknuté susedné obce v čase spracovania prieskumov a rozborov nevzniesli žiadne požiadavky, ktoré by mali byť zapracované do riešenia tohto územného plánu.

2. PRIESKUMY A ROZBORY

2.1. Prieskumy a rozbor prírodných podmienok

2.1.1. Vybrané prírodné faktory riešeného územia

2.1.1.1. Geológia

2.1.1.1.1. Geologické pomery

Katastrálne územie obce Podhorany je po geologickej stránke pomerne zložité, nakoľko jeho kataster a širšie okolie je budované bradlovým pásmom oddeľujúcim magurské flyšové pásmo (tzv. vonkajší flyš) na severe od súvrstvia vnútrokarpatského paleogénu, ležiaceho južne od bradlového pásma.

Vonkajšie flyšové pásmo zastupujú na kontakte s bradlovým pásmom – oba geologické útvary sú oddelené tektonickou líniou - strihovské vrstvy (pieskovcový až flyšový vývoj: striedanie vápнитých pieskovcov a ílovcov). V k. ú. obce Podhorany sa nachádza územie vhodné pre geologické ukladanie oxidu uhličitého.

Vlastné bradlové pásmo zastupujú pruhy hornín zo severu na juh v poradí:

- na kontakte so strihovskými vrstvami sa nachádza paleogén pročských vrstiev (striedanie slieňovcov, vápнитých pieskovcov vo flyšovom vývoji, hrúbka súvrstvia asi 200 – 300 m),
- mezozoikum bradlového pásma je zastúpené pestrými slieňovcami až slieňmi s vložkami vápнитých pieskovcov – púchovský vývoj, súvrstvie charakterizuje pestrý slieňovcový vývoj a jeho hrúbka dosahuje 100 – 150 m. V tomto súvrství sa nachádzajú menšie alebo väčšie šošovky alebo telesá kriedových a jurských vápencov. Krieda je zastúpená sivými, škvrnitými slieňovcami a ílovitými vápencami, jura je zastúpená sivými až zelenosivými tenkodoskovitými vápencami, miestami bitumenoznými,
- južne od mezozoika bradlového pásma opäť nastupuje paleogén pročských vrstiev.

Vnútrokarpatský paleogén južne od bradlového pásma zastupuje zberské súvrstvie (flyšový vývoj – striedanie pieskovcov, ílovcov s vložkami intraformačných polymiktných zlepcov), ktorého hrúbka variuje v rozsahu niekoľko 100 m až 1 200 m. Na nich juhozápadným smerom nadväzujú horniny čelovského súvrstvia (svetlosivé prachovce až jemnozrné pieskovce).

2.1.1.1.2. Zvýšená seizmicita, vyhodnotenie zemetrasnej činnosti

Z hľadiska ohrozenia územia seizmicitou sa v katastrálnom území obce Podhorany makroseizmická intenzita pohybuje okolo 6⁰MSK-64.

Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia na skalnom podloží sa pohybuje v intervale 0,80 – 0,99 m.s⁻².

2.1.1.1.3. Prírodná rádioaktivita a radónové riziko

Katastrálne územie obce Podhorany patrí do kategórie nízkeho až stredného radónového rizika – juhovýchodná časť územia. V katastrálnom území obce Podhorany nie sú evidované žiadne zdroje prírodného žiarenia ani extrémne anomálie magnetického poľa zeme.

2.1.1.2. Geomorfológia

2.1.1.2.1. Geomorfologické jednotky

geomorfologického členenia vymedzené územie Podhorany a jeho bližšie okolie patrí k Východným Karpatom, k subprovincii Vonkajšie Východné Karpaty, do oblasti Nízkych Beskyd, pričom sa nachádza na hranici geomorfologických celkov Beskydské predhorie a Ondavská vrchovina.

2.1.1.2.2. Geomorfologické pomery

Vlastná morfológia reliéfu je kontrolovaná odolnosťou jednotlivých súvrství vnútrokarpatského paleogénu voči zvetrávaniu a odnosu materiálu vodnou eróziou, súvrstvia s prevahou zlepcov a pieskovcov sú odolnejšie proti denudácii reliéfu, vytvárajú exponovanejší reliéf vrchoviny so sklonmi zvyčajne nad 7° a súvrstvia s prevahou ílovcovej zložky majú reliéf hladšie modelovaný, s menej exponovanými sklonmi do 7°.

Geologická stavba v rozhodujúcej miere modifikuje aj morfológické a morfometrické pomery v riešenom území. Jeho prevažná časť sa vrchovinovým (stredne členitý vrchoviny) reliéfom s hlboko zarezanými dolinami vodných tokov s úzkou údolnou nivou a sklonmi svahov zväčša nad 7°.

V k. ú. obce Podhorany sa nachádzajú geotermálne útvary podzemných vôd - puklinovo-krasové vody karbonátov stredného a vrchného triasu tektonickej jednotky fatrika.

2.1.1.2.3. Súčasné reliéfovotvorné procesy

V riešenom území prevládajú fluviálne a stráňové procesy, z ktorých dominuje výmoľová a plošná vodná erózia na poľnohospodárskej pôde. V malej miere sa uplatňujú aj zosuvné procesy ako jeden z najdynamickejších prejavov svahovej modelácie. Fluviálne procesy sú za normálnych podmienok obmedzené len na korytá vodných tokov, počas povodní môžu výrazným spôsobom prispieť k zmenám reliéfu vo väčšom rozsahu.

2.1.1.3. Morfometrická charakteristika

2.1.1.3.1. Sklonitosť

Sklonitosť reliéfu sa využíva predovšetkým pri stanovovaní rýchlosti odnosu vody a materiálu po svahu, limituje lokalizáciu aktivít v krajine. Podľa všeobecných morfometrických charakteristík je katastrálne územie z hľadiska sklonitosti rozčlenené do šiestich intervalov (0–3°, 3–7°, 7–12°, 12–17°, 17–25°, 25° a viac).

Najvýraznejšie svahy s najvyšším sklonom sa tiahnu celou severnou časťou katastrálneho územia obce, pričom sa prudko zvažujú od vrcholových polôh Dubiny (550 m.n.m.) a Čonkáša (559,9 m.n.m.) do údolia Dlhého potoka. Menšia sklonitosť je charakteristická pre mierne členené a v porovnaní so strmými svahmi na západe aj miernejšie stúpajúce a dlhšie svahy v južnej časti katastrálneho územia.

2.1.1.3.2. Expozícia

Poloha svahu s ohľadom na slnečné žiarenie, osvetlenie, vietor a zrážky sa člení podľa svetových strán. V katastrálnom území obce Podhorany sú dve dominantné expozičné svahov. Ide o prudko sa zvažujúce východné a západné svahy v severnej časti katastrálneho územia a pozdĺž údolí vodných tokov a dlhšie a miernejšie juhozápadné a južné svahy v južnej časti katastrálneho územia obce. Ich interpretácia má veľký význam napr. pre lokalizáciu výstavby a riešenie športovo rekreačných aktivít.

2.1.1.3.3. Insolácia

Pri insolácii (inak oslnení) reliéfu ide o priame slnečné žiarenie dopadajúce na zemský povrch a jeho množstvo závisí od výšky Slnka, intenzity žiarenia, od sklonu a expoziácie povrchu. Z pozorovaní sa zistilo, že najvyššie hodnoty insolácie majú južné až juhozápadné svahy so sklonom v rozmedzí 7–17° a viac. Západne orientované svahy majú najvyššiu insolačnú hodnotu v popoludňajších hodinách. Najmenšie insolačné hodnoty vykazujú severné a severovýchodné svahy.

2.1.1.4. Klimatológia

2.1.1.4.1. Klimatické podmienky

Územie v bezprostrednej blízkosti riešeného územia katastra obce Podhorany možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do mierne teplej klimatickej oblasti, ktorá je mierne teplá, vlhká až veľmi vlhká so studenou zimou, reprezentovanej mierne teplým, vlhkým, vrchovinovým okrskom (klimatické znaky – priemerná júlová teplota $\geq 16^{\circ}\text{C}$, počet letných dní < 50 , index zavlaženia je $I_z = 60$ až 120 prevažne nad 500 m.n.m.).

2.1.1.4.2. Klimatické pomery

Klimatické pomery sú výrazne ovplyvňované členitosťou územia, výškovou zonalnosťou a orientáciou voči svetovým stranám.

Zrážky

Z hľadiska výskytu hmiel patrí predmetné katastrálne územie obce Podhorany do oblasti zníženého výskytu hmiel – podhorské až horské svahové polohy (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 20 do 50 dní) a vrcholové polohy hornatín v širšom okolí obce do oblasti horských advektívnych hmiel (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 70 do 300 dní). Priamo v obci sa nenachádza zrážkomerná stanica.

Teploty

Širšie dotknuté územie možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do mierne teplej klimatickej oblasti reprezentovanej mierne teplým, vlhkým vrchovinovým okrskom M6.

Veternosť

Z hľadiska zaťaženia územia prízemnými inverziami patrí širšie dotknuté územie medzi priemerne inverzné polohy plošne zahŕňajúce predovšetkým široké údolia riek Torysa a Sekčov a severnú časť Košickej kotliny. V prípade riešeného územia je určujúcim faktorom veterných pomerov v predmetnom území predovšetkým severojužná orientácia Slanských vrchov a Košickej kotliny, uzavretej zo západu, severu (čiastočne) a z východu pohoriami. Zrejme sú dominantné vetry severných a južných smerov, pričom v porovnaní s inými oblasťami Slovenska má oblasť okolia Prešova pomerne nízke zastúpenie bezvetria. Pomerne široké údolie Torysy nevytvára možnosti pre dlhodobé stagnácie chladného vzduchu. Inverzné polohy sú v nízko položených miestach v okolí Torysy. Na ich formovaní sa podieľajú stekavé prúdy chladného vzduchu, najmä zo západných svahov Slanských vrchov.

2.1.1.5. Hydrológia a hydrogeológia

2.1.1.5.1. Hydrogeografická charakteristika

Hydrologickou kostrou riešeného územia je vodný tok Dlhého potoka pretekajúceho katastrom zo severu na juh. Samotný Dlhý potok sa vlieva do potoka Ladianka v obci Lada, ktorý je ľavostranným prítokom rieky Sekčov.

2.1.1.5.2. Hydrogeologické pomery

Z hľadiska hydrogeologických pomerov najvýznamnejšie hydrogeologické kolektory v širšie riešenej oblasti sú pieskovce s miernou prietochnosťou a hydrogeologickou produktivitou ($T = 1.10^{-4} - 1.10^{-3} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$) nachádzajúce sa predovšetkým vo vonkajšom flyšovom pásme a vo vnútrokarpatskom paleogéne, paleogénne sedimenty bradlového pásma sa vyznačujú nízkou miernou prietochnosťou a hydrogeologickou produktivitou ($T < 1.10^{-4} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$). Vápencové telesá bradlového pásma sa vyznačujú vysokou prietochnosťou a hydrogeologickou produktivitou ($T = 1.10^{-3} - 1.10^{-2} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$).

Hydrogeologický komplex paleogénnych flyšových hornín budujú sedimenty paleogénu, ktoré majú prevažne puklinovú priepustnosť. Tvoria ich horniny, v ktorých sa pravidelne striedajú ílovce, pieskovce a len v menšej miere sú zastúpené zlepené, rohovce a karbonátové horniny.

Z hľadiska výskytu a cirkulácie podzemnej vody sú to veľmi rôznorodé horniny. Súvrstvia v pieskovcovom alebo zväčša hruborytmickom pieskovcovom vývine predstavujú kolektory podzemných vôd, súvrstvia v ílvcovom alebo drobnorytmickom ílvcovo – pieskovcovom vývine predstavujú izolátory, resp. poloizolátory podzemných vôd. Málo priaznivé podmienky pre vytváranie kolektorov podzemnej vody sa najlepšie odrážajú vo všeobecne nízkej výdatnosti prameňov dosahujúcej často iba niekoľko stotín resp. desiatín $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$. Územia budované flyšovými pieskovecami sú charakterizované prevažne plytkým obehom podzemných vôd viazaným na pokryvné zvetralinové útvary a zónu rozvoľnenia, zvetrávania a tektonického porušenia nad eróznou bázou.

2.1.1.5.3. Hydrogeologické rajóny

V rámci širšie riešeného územia Beskydského predhoria a Ondavskej vrchoviny sa nachádzajú dva hydrogeologické rajóny. V severovýchodnej časti ide o hydrogeologický rajón PQ 110 Paleogén Nízkych Beskyd v povodí Tople (určujúcim typom priepustnosti na území tohto hydrogeologického rajónu je puklinová priepustnosť), juhozápadnú časť zaberá hydrogeologický rajón NQ 123 Neogén východnej časti Košickej kotliny s dominantnou medzizrnovou priepustnosťou geologického podložia (sem spadá aj riešený kataster).

Využitelné množstvá podzemných vôd sa v hydrogeologickom rajóne PQ 110 Paleogén Nízkych Beskyd v povodí Tople pohybujú v intervale od 0,20 do 0,49 $\text{l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$. Hydrogeologický rajón Neogén východnej časti Košickej kotliny je budovaný neogénymi sedimentmi s polohami štrku a piesku. Hrúbka štrkových náplavov dosahuje 3 – 5 m s priemernou výdatnosťou 1,0 – 2 $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$. Podzemné vody v tomto prostredí sa tvoria okrem infiltrácie zo zrážkových a povrchových vôd i prestupovaním vôd z príľahlých neovulkanitov Slanských vrchov.

Riešené územie a jeho bližšie okolie nie je príliš bohaté na výskyt minerálnych vôd.

Z kvartérnych sedimentov patria vo flyšovom pásme k najvýznamnejším hydrogeologickým kolektorom fluviaľne piesčité štrky dnovej výplne vodných tokov. Ich výdatnosť je však veľmi podmienená hlinitou a ílovitou prímiesou.

2.1.1.6. Pedológia

V riešenom území sa z pôdnych typov vyskytujú prevažne kambizeme modálne a kultizemné nasýtené až kyslé, sprievodné rankre a kambizeme pseudoglejové zo stredne ťažkých až ľahších skeletnatých zvetralín nekarbonátových hornín a kambizeme pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje modálne a kultizemné, lokálne gleje zo zvetralín rôznych hornín.

Z pôdnych druhov prevládajú v území pôdy piesčito-hlinité a hlinito-piesčité, neskeletnaté až slabo kamenité (obsah skeletu do hĺbky 0,6 m v rozsahu 0 – 20 %). Obsah skeletu sa zvyšuje na kontakte bazálneho paleogénu s karbonatickými horninami obalových jednotiek Čiernej hory.

Pôdotvorné procesy sú podmienené rôznymi endogénnymi a exogénnymi faktormi ako je materská hornina, klíma, biologické činitele, geografia terénu. Odrazom vplyvu týchto faktorov sú základné vlastnosti pôdy, a to chemické, fyzikálne a biologické.

Kambizeme patria do skupiny pôd hnedých, pre ktoré je charakteristický proces hnednutia (alterácie), oxidického zvetrávania, s dominantným kambickým B- horizontom.

Kambizeme pseudoglejové (KMg) – stredne hlboké až hlboké na svahoch do 12°. Sú rozšírené najmä v južnej časti riešeného územia. Obsah prachových častíc (z kambizemí najvyšší – 60 %) a hrubého prachu (36 % v povrchovom horizonte), ich spolu s výrazne zníženou priepustnosťou podorničia pre vodu zaraďuje k najviac erodovaným pôdam tohto územia. Výmenná reakcia je slabo kyslá 5,9 pH/KCl a sorpčný komplex nasýtený bázami na 60 %, pri sorpčnej kapacite 16,5 mval na 100 g. Obsah prijateľného P je 49,5 mg.kg⁻¹ a K 208 mg.kg⁻¹. V týchto pôdach sa z dôvodu ich výskytu v depresných polohách, ako aj v dôsledku zníženej priepustnosti prejavujú sezónne výrazné znaky oxidačno-redukčných procesov v spodnej časti ornice a v podorničí.

Kambizeme typické kyslé (KMm^a) – stredne hlboké až hlboké na svahoch do 12° tvoria len veľmi malé percento z celkovej výmery pôdy riešeného územia. Obsah celkového prachu je 53,5 %, hrubého prachu 29,8 %, to znamená, že sú tiež veľmi ľahko erodovateľné. Obsah humusu je vyšší, priemerne 2,6 %, čo je podmienené najmä vyšším zastúpením trávnych porastov na týchto pôdach. Výmenná reakcia je kyslá 5,4 a sorpčný komplex je nasýtený bázickými kationmi priemerne na 39 %. Relatívne veľmi malé zvýšenie pH a nasýtenia v povrchovom horizonte je podmienené kultiváciou. Obsah prijateľného P je 43 mg.kg⁻¹, K 193 mg.kg⁻¹. Intenzita hnojenia je v týchto pôdach s najväčšou pravdepodobnosťou nižšia ako v predchádzajúcich a rovnako v nich nie je používané vápnenie.

Subtypy kambizemí s plytkým profilom (KM) (do 0,30 m) sú prevažne stredne ťažké. Sú to pôdy využívané prevažne ako trvalé trávne porasty. Majú vyšší obsah humusu, priemerne 2,9 %. Sú prevažne slabo kyslé s nasýtením sorpčného komplexu bázami pod 50 %. Obsah prijateľného P je nízky, pretože tieto pôdy sú väčšinou využívané menej intenzívne. Okrem malej hĺbky profilu majú často veľmi členitý mikrorelieľ povrchu (zosuvy, terasy, erózne strže).

Subtypy kambizemí na svahoch od 12 do 25° (KM) – sú prevažne stredne ťažké s vysokým zastúpením prachových častíc v prvom horizonte (53 %), čo v orných pôdach na svahoch nad 12° pri súčasnej agrotechnike zapríčiňuje výrazné poškodzovanie plošnou vodnou eróziou. Obsah humusu je priemerne 2,4 %, pôdna reakcia je slabo kyslá 5,6 pH/KCl, obsah prijateľného P a K v rámci kambizemí je najnižší, čo sa dá vysvetliť vysokým zastúpením extenzívne využívaných pôd, ale svoj podiel tu má zrejme aj erózia.

Fluvizeme (FM, FMm, FMG) – ich výskyt je viazaný na nivy vodných tokov. V riešenom území je ich výmera veľmi nízka. Sú to pôdy prevažne stredne ťažké s dobrými fyzikálnymi vlastnosťami s relatívne vysokým obsahom humusu (2,8 %), so slabo kyslou až neutrálnou pôdnou reakciou 6,7 pH, s vysoko nasýteným sorpčným komplexom a vysokým obsahom prijateľných živín. Charakteristické pre nivy v tejto oblasti je ich malá šírka a stredne silná až silná skeletovitosť.

Pseudogleje (PGm) – Sú tú pôdy stredne ťažké s typickým vysokým obsahom prachových častíc (nad 70 %, so zastúpením hrubého prachu 50 %). Ďalšou typickou vlastnosťou je veľké zvýšenie obsahu ílu v podorničí, čo je sprevádzané prirodzene vyššou objemovou hmotnosťou, ale i náchylnosťou na utlačanie, najmä orbou pri väčšej vlhkosti. Obsah humusu je nízky 1,8 % s vysokým podielom fulvokyselín a poklesom v podorničí na 0,7 %. Pôdna reakcia je v priemere 6,0

pH/KCl, hlbšie klesá na 5,0 pH. Sorpčný komplex je nasýtený bázami nad 50 %. Obsah prijateľného P a K je vysoký, pretože sú intenzívne využívané.

Podľa dostupných údajov sa v riešenom území nenachádzajú kontaminované pôdy.

2.1.2. Prírodný potenciál územia

2.1.2.1. Štruktúra krajiny

Riešené územie má mierne pretiahnutý oválny tvar s dlhšou osou v smere juh – sever v dĺžke približne 5,4 km, maximálna šírka v smere východ – západ je okolo 2,0 km. Územie obce Podhorany má podhorský charakter s výškovým položením od nadmorskej výšky 325 do 540 m.n.m. Stred obce sa nachádza vo výške 340 m.n.m.. Mierne zvlnený pahorkatinný, iba v severnej časti mierne členitý, povrch zväčša odlesneného chotára tvoria horniny bradlového pásma a flyšu.

Z hľadiska súčasnej krajinskej štruktúry a využívania vymedzeného riešeného územia je v katastrálnom území. Podhorany nízky podiel krajinných prvkov s vysokou ekologickou stabilitou. Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pri zachovaní ekologickej stability územia sú najvýznamnejšie lesné porasty zaberajúce cca štvrtinu plochy vymedzeného územia. V území prevláda poľnohospodárska krajina, kde má dominantné zastúpenie veľkobloková orná pôda a trvalé trávne porasty. Významným ekostabilizačným krajinným prvkom sú aj brehovité porasty a zamokrené biotopy.

Orná pôda

Orná pôda veľkobloková má výrazné zastúpenie v území katastra, malobloková – úzkopásové polia sa nachádzajú po celom obvode intravilánu obce. Spolu zaberajú cca 37 % z rozlohy katastrálneho územia..

Záhrady, ovocné sady

Záhrady tvoria iba cca 2,0 %, v priamom zázemí zastavaného územia obce. Tie tvoria významný prvok z hľadiska sídelnej zelene.

Lesy

Lesné porasty zaberajú podľa štatistík 196 ha , čo je z celkovej rozlohy katastrálneho územia (cca 711 ha) približne 27,6 %. Klimatické a horninovo-substrátové a reliéfne podmienky podmienili výskyt najmä zmiešaných lesov s prevahou listnatých, zastúpených drevinami ako buk lesný, hrab obyčajný, druhy rodu borovice a smreka, miestami duba. V tomto prostredí sa stretávame s podhorským bukovým lesom, miestami s dubovo-bukovým vegetačným stupňom. Tieto lesné porasty majú vysoký ekologický význam a sú významným stabilizačným prvkom v krajine.

Nelesná drevinová vegetácia

Vplyvom extenzívneho využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu dochádza v prechodnom pásme medzi lesnými a trvalými trávnyimi porastmi k postupnému zarastaniu náletovými drevinami – trnkami, borievkami, vrbami.

Miestami sa nachádza skupinová nelesná drevinová vegetácia krovinného a krovinnostromového charakteru, ktorá vytvára s trvalými trávnyimi porastmi mozaikovitú štruktúru trvalých trávnych porastov a nelesnej drevinovej vegetácie – severozápadná časť katastra. Nelesná drevinová vegetácia skupinová spevňuje výmoľové a erózne úvaly, ryhy na nezalesnených svahoch – má protieróznú a spevňujúcu funkciu. Podobne ako mozaikovitá štruktúra nelesnej drevinovej vegetácie a trvalých trávnych porastov (lúk). Ďalším dôležitým prvkom v krajine je líniová nelesná drevinová vegetácia umelo vysadená v území determinovaná lokalizáciou cestnej komunikácie. Ide o porasty ovocných stromov druhu jablň, hruška, slivka.

Spríevodná vegetácia vodných tokov (brehovité porasty) je dôležitým interakčným prvkom z hľadiska migrácie a podporným prvkom pri spevňovaní strmších brehov. Pozitívne prispieva k ekologickej stabilite krajiny prostredníctvom ekologických a environmentálnych funkcií. Tiahne sa najmä pozdĺž Podhoranského potoka a Dlhého potoka, ale aj pozdĺž niektorých prítokov a odtokových línii.

Trvalé trávne porasty (lúky a pasienky)

V krajinskej štruktúre majú dôležité postavenie trvalé trávne porasty, kosné lúky a pasienky či už s podielom alebo bez podielu nelesnej drevinovej vegetácie. S lúčnymi spoločenstvami intenzívnych i extenzívne využívaných lúk a pasienkov sa stretávame v celej severozápadnej časti katastrálneho územia. Tu sa vyskytujú i mozaikové štruktúry lúk a nelesnej drevinovej vegetácie. Zaberajú 174 ha, čo je cca 24,5 % z celkovej rozlohy katastrálneho územia. Ruderalizované trvalé trávne porasty sa

vyskytujú v zázemí bývalého poľnohospodárskeho dvora ako aj na plochách trvalých trávnych porastov ponechaných ladom.

Vodné plochy

Katastrom obce pretekajú dve hlavné vodné toky – Dlhý potok (pretekajúci intravilánom obce) a Podhoranský potok, ktoré majú niekoľko menších prítokov. Západnú časť odvodňuje samostatný bezmenný vodný tok. Väčšie vodné plochy sa v katastri nevyskytujú. Celkovo zaberajú vodné plochy cca 2,0 % z rozlohy katastrálneho územia.

Súčasná krajinná štruktúra a využitie územia

V katastrálnom území obce Podhorany sú podľa evidencie nehnuteľnosti nasledujúcim podielom zastúpené jednotlivé druhy pozemkov, ktoré tvoria súčasnú krajinnú štruktúru a využitie územia:

Plocha	%	ha
orná pôda	36,85	262
trávnaté plochy	24,47	174
záhrady, ovocné sady	2,25	16
lesy	27,57	196
vodné plochy	2,11	15
zastavané plochy a nádvoría	4,64	33
iná plocha	2,11	15
Celkom:	100	711

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že zornenie je 262 ha čo predstavuje cca 37 % z celkovej výmery a 196 ha zaberajú lesy, čo je cca 28 % rozlohy územia obce. Obec sa nachádza v nenarušenom prírodnom prostredí z hľadiska krajinskej scenérie. Negatívne vplyvy poľnohospodárskej veľkovýroby spojené s hrubými zásahmi do prírodných ekosystémov nie sú v porovnaní s inými regiónmi veľmi výrazné.

2.1.2.2. Poddolované územia a staré zátáže

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú žiadne environmentálne zátáže ani poddolované územia. V juhovýchodnej časti územia je evidovaná jedna odvezená/upravená skládka odpadov.

2.1.2.3. Zosuvné územia a erózne javy

Z významných geodynamických javov sa v katastrálnom území obce Podhorany vyskytujú svahové poruchy na paleogéne. Predmetné katastrálne územie sa vyznačuje náchýlnosťou územia na zosúvanie. V juhovýchodnej časti územia je evidovaná plocha potenciálneho zosuvného územia.

2.1.2.4. Krajinná estetická hodnota územia

Významnosť krajinných štruktúr v rámci riešeného územia je determinovaná stabilitou štruktúr. Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavuje diferenciaciu územia podľa vybraných kritérií. Na základe tejto klasifikácie bola získaná priemerná hodnota stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie. Táto hodnota vyjadruje kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom katastrálnom území. V závislosti od podielu lesných spoločenstiev a iných stabilnejších prvkov v krajine má územie priemerný stupeň ekologickej stability – hodnota 2,82, čo predstavuje územie s nízkou až priemernou ekologickou stabilitou.

Z uvedeného vyplýva možnosť v rámci koncepčného návrhu územného systému ekologickej stability posilniť ekologicky významnejšie štruktúry v katastri a prispieť k zvýšeniu biodiverzity najmä na ekologicky nestabilnej ornej pôde a v rámci i v zázemí zastavaného územia.

V tejto súvislosti je však potrebné poznamenať, že táto dosiahnutá hodnota obsahuje iba kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinskej štruktúry. Hodnota ekologickej stability nezahŕňa kvalitatívny rozmer napr. znečistenie prírodného prostredia, horizontálne interakčné väzby krajinskej štruktúry a pod..

Veľmi významné a bezvýznamné štruktúralne jednotky sa v riešenom území a blízkom okolí nenachádzajú, krajinná ekologická hodnotenie významnosti je nasledovné:

Významné štruktúry tvoria základnú štruktúru prvkov návrhu územného systému ekologickej stability.

- Z hľadiska krajinoekologickej významnosti sú vysoko hodnotené všetky lesné spoločenstvá v rámci katastrálneho územia, najmä na plochách strmých juhovýchodných až východných svahov nad obcou s množstvom erózných rýh, kde spĺňajú protieróznú a protizosuvnú funkciu. Lesné porasty sú podľa Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky hodnotené ako biotopy národného alebo európskeho významu. Spadajú do nadregionálneho biokoridoru Čergov – Slanské vrchy.
- Líniová zeleň brehových porastov Dlhého potoka, jeho prítokov a sprievodnej zelene miestnych potokov.
- Lúčne spoločenstvá vlhkého až mokradného charakteru v podmáčaných polohách miestami na alúviách miestnych potokov prevažne v južnej časti katastrálneho územia..

Stredne významné štruktúry sú doplnkovými štruktúrami ku základnej kostre územného systému ekologickej stability, pričom sa prihliada na ich funkčné vzťahy ku vyššej a nižšej úrovni stability okolitých plôch, s tendenciou zvýšiť ich potenciál stability.

- Lesná a skupinová nelesná drevinová vegetácia vyplňajúca početné erózne ryhy – odtokové línie a náletmi zarastené plochy strmých svahov a ako aj narušené svahy na zosuvných územiach.
- Trávinné spoločenstvá polosuchého charakteru na svahoch a platách s výrazným podielom sukcesnej nelesnej drevinovej vegetácie (borievkové spoločenstvá) v severozápadnej časti od zastavaného územia.
- Nelesná drevinová vegetácia umelo vysadená popri cestnej komunikácii (ovocné stromy) má krajnotvorný význam, nakoľko pozitívne dopĺňa vizuálne krajinný obraz tohto územia.

Málo významné štruktúry sú štruktúry, ktorých vnútorná stabilita zostane rovnaká, upraviť je možné ich organizačné členenie a spôsob využívania (obhospodarovania) a zvýšiť stabilitu v ich okolí.

- Malú krajinoekologickú významnosť má zastavané územie. Napriek tomu, že má dostatok sídelnej zelene (členitá mozaika záhrad s dostatkem nelesnej drevinovej vegetácie, maloblokovej ornej pôdy, v obci absentujú brehové porasty popri obecných úsekoch miestneho toku. Stabilita je tu narušená tiež z dôvodu nedostatočne vyvinutej infraštruktúry (chýba kanalizácia, ČOV).
- Nízky stupeň významnosti majú plochy veľkoblokovej ornej pôdy. Sú to plochy s nízkou vnútornou ekologickou stabilitou.

2.1.2.5. Chránené časti prírody

Lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu, biotopy druhov európskeho významu a biotopy vtákov, vrátane sťahovavých druhov, možno vyhlásiť za chránené územia v kategórii chránená krajinná oblasť, národný park, chránený areál, prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, chránený krajinný prvok alebo chránené vtáčie územie.

Územia európskeho významu sú spoločne s chránenými vtáčimi územiami súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000. Spolu tvoria 29,8 % výmery Slovenska. Sú vymedzené podľa § 27 zákona 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a platí v nich druhý až piaty stupeň ochrany podľa § 13 až § 16 tohto zákona.

V riešenom území obce Podhorany sa nenachádza žiadna lokalita sústavy území európskeho významu. Do riešeného územia nezasahuje svojím územím žiadne navrhované vtáčie územie.

Najbližšie v okolí je lokalizované chránené vtáčie územie Slanské vrchy, ktoré je v pôsobnosti Regionálneho strediska štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky Prešov. Priamo v katastrálnom území obce Podhorany nie sú registrované žiadne významné národné, regionálne ani lokálne mokrade. V okolí vodných tokov sa nachádzajú vlhké lúky menšieho rozsahu, významné sú aj občasne zaplavované plochy v inundačnom území.

Z hľadiska širších vzťahov má riešené územie väzby na okolité priestory s významnými záujmami ochrany prírody, priamo v katastrálnom území obce Podhorany v súčasnosti sa nachádzajú len prvky územného systému ekologickej stability miestnej úrovne. Celé katastrálne územie je zaradené do 1. stupňa územnej ochrany podľa zákona o ochrane prírody a krajiny.

2.2. Kultúrohistorická charakteristika

2.2.1. Historický vývoj osídlenia

Obec založili v 12. storočí hraničiari. Spomína sa rok 1283, keď ju kráľ daroval zemanom, bývalým hájnikom kráľovských lesov. Obec je písomne doložená z roku 1283 ako Asguth, neskôr ako Asgutherdewow (1300), Hasguth (1336), Asguth Inferior (1354), Felsewasguth (1438), Hasbuth (1773), Hažgút (1920), Hažgut (1927), Podhorany (1948); maďarsky Ásgút. V roku 1300 obec patrila panstvu Šebeš Šebastová. V roku 1307 patrila Omodejovcom, neskôr viacerým zemepánom, od 17. storočia Forgáčovcom, Raslavickým Körtvélyessyovcom. V roku 1427 mala 30 port.

Rozdelenie potočnej radovej zástavby obce na Nižný a Vyšný Ašgút sa ujalo v roku 1828 a trvalo do 20. storočia. V roku 1787 mala 27 domov a 215 obyvateľov, v roku 1828 mal Nižný Ašgút 21 domov a 175 obyvateľov, Vyšný Ašgút mal 9 domov a 77 obyvateľov.

Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a tkali konopné plátno. V rokoch 1880–1890 sa mnohí vysťahovali. Aj po roku 1918 sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom, niektorí prácou v lesoch. Jednotné roľnícke družstvo bolo založené v roku 1960. Časť obyvateľstva pracovala v priemyselných podnikoch Košíc a Prešova.

Ešte začiatkom 20. storočia tu boli stupy na lámanie konopnej byle. V polovici 20. storočia vyrábala J. Hirkala figurálne dlabané úle, zvané dlabáky.

Obec bola súčasťou Šarišskej župy, potom do roku 1960 patrila do okresu Prešov a Prešovského kraja. Po roku 1968 bola súčasťou Východoslovenského kraja a okresu Prešov.

2.2.2. Kultúrne pamiatky

Na území obce Podhorany v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok nie sú zapísané žiadne národné kultúrne pamiatky, avšak boli vypracované podklady pre vyhlásenie za národné kultúrne pamiatky:

- **Hrobka rodiny Both** z 2. pol. 19. storočia, nachádzajúca sa na pozemku parcely KN-C č. 339/1,
- **Kaplnka pohrebna Rodiny Körtvélyessy** zo začiatku 20. storočia, nachádzajúca sa na pozemku parcely KN-C 339/1

Vlastník vecí, ktorá je predmetom konania o vyhlásení za kultúrnu pamiatku, je povinný od doručenia oznámenia o začatí konania o vyhlásení veci za kultúrnu pamiatku chrániť vec pred poškodením, zničením, stratou, odcudzením alebo vývozom z územia Slovenskej republiky a oznámiť pamiatkovému úradu každú zamýšľanú alebo uskutočnenú zmenu jej vlastníctva (§15 ods. 4 pamiatkového zákona).

Pozornosť pamiatkovej ochrany si zaslúži aj stavba kúrie z 19. storočia a voľne stojace kríže na území obce, ktoré sú vždy pamätníkmi miestnych udalostí v histórii obce a aj keď nie sú zapísané v zozname pamiatkového fondu kultúrnych pamiatok sú súčasťou kultúrneho dedičstva obce a ako takým je im potrebné venovať primeranú ochranu a zveľádovanie.

Obec si môže viesť v zmysle § 14 zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu evidenciu pamätihodností obce.

Do evidencie pamätihodností možno zaradiť nehnuteľné a hnutel'né veci, kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, katastrálne a zemepisné názvy viažuce sa k histórii a osobnostiam obce. K pamätihodnostiam je možné zaradiť aj staré stromy v katastri, božie múky, kríže a iné objekty viažuce sa k histórii obce. Krajský pamiatkový úrad Prešov na požiadanie poskytne obci metodickú a odbornú pomoc pri evidovaní pamätihodností obce.

2.2.3. Archeologické náleziská

V katastrálnom území obce Podhorany sú v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk evidované archeologické lokality:

- **Historické jadro obce** – územie s predpokladanými archeologickými nálezmi z obdobia stredoveku až novoveku (1. písomná zmienka o obci k roku 1283),
- **Poloha Chotárka – Stredný mlyn** – čiastkovo skúmané sídlisko z mladšej doby kamennej a doby bronzovej,
- **Poloha Lavostranná terasa Dlhého potoka – Stredný mlyn** – (v staršej evidencii ako Boľava) – sídlisko z mladšej doby kamennej a doby bronzovej, sídliskový objekt z vrcholného stredoveku.

Ojedinelé a bližšie nelokalizované náleziská:

- Západne až severozápadne od intravilánu

Pred začatím stavebnej činnosti alebo inej hospodárskej činnosti na evidovanom archeologickom nálezisku je vlastník, správca alebo stavebník povinný podať žiadosť o vyjadrenie k zámeru na Krajský pamiatkový úrad Prešov, ktorý v spolupráci s príslušným stavebným úradom zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní. Krajský pamiatkový úrad môže rozhodnúť o povinnosti vykonať archeologický výskum aj na mieste stavby alebo inej hospodárskej činnosti, ktoré nie je evidovaným archeologickým náleziskom, ak na tomto mieste dôvodne predpokladá výskyt archeologických nálezov.

Krajský pamiatkový úrad Prešov v spolupráci s príslušným stavebným úradom, pri vykonávaní akejkoľvek stavebnej, či inej hospodárskej činnosti zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk aj mimo území s evidovanými a predpokladanými archeologickými nálezmi v procese územného a stavebného konania.

Stavebník je povinný počas realizácie zemných prác oznámiť každý archeologický nález (vec pamiatkovej hodnoty) Krajskému pamiatkovému úradu Prešov. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia nálezu. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu.

2.3. Základné demografické údaje

2.3.1. Údaje o obyvateľstve

Retrospektívny vývoj počtu obyvateľstva v obci Podhorany 1869 – 2022:

rok	1869	1890	1910	1930	1948	1970	1991	1996	2001	2005
počet obyvateľov	331	242	278	292	362	555	580	624	674	691

pokračovanie:

rok	2010	2015	2020	2022
počet obyvateľov	746	791	849	879

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Od začiatku sledovaného obdobia, od roku 1869 do roku 1890 mal demografický vývoj obyvateľstva klesajúcu a potom neustále stúpajúcu tendenciu, ktorá sa ani v súčasnosti prakticky nemení, čo odráža dobré ekonomické pomery. Údaje o obyvateľstve a bytovom fonde boli analyzované na základe výsledkov zo sčítania ľudu, domov a bytov v roku 2021.

Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa veku v obci Podhorany:

	0 - 4	5 - 9	10 -14	15 -19	20- 24	25 -29	30-34	35 -39	40 -44	45-49	50-54
muži 421	20	25	28	20	28	38	31	35	48	31	34
ženy 436	24	39	34	28	28	27	26	44	33	31	25
spolu 857	44	64	62	48	56	65	57	79	81	62	59

pokračovanie:

	55 - 59	60 - 64	65 -69	70 -74	75- 79	80 -84	85-89	90 -94	95 -99	100+	nezistené
muži 421	21	21	15	14	7	3	1	0	1	0	0
ženy 436	24	17	19	14	10	7	6	0	0	0	0
spolu 857	45	38	34	28	17	10	7	0	1	0	0

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

spolu	Trvale bývajúce obyvateľstvo vo veku						Podiel z trvale bývajúceho obyvateľstva vo veku %		
	0 - 14	muži 15 - 64	ženy 15-64	muži 65+	ženy 65+	nezistené	pred produktívnom	v produktívnom	po produktívnom
857	170	307	283	41	56	0	19,8	68,8	11,3

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 mala obec Podhorany 857 trvale bývajúcich obyvateľov a z toho bolo 19,8 % v predproduktívnom, 68,8 % v produktívnom a 11,3 % v poproduktívnom veku.

Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity v obci Podhorany:

Trvale bývajúce obyvateľstvo			podiel žien z trvale bývajúcich obyvateľov %	Ekonomicky aktívni	
spolu	muži	ženy		celkom	podiel ekonomicke aktívnych obyvateľov z trvale bývajúcich obyvateľov %
857	421	436	50,9	440	51,3

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov bolo v obci 440 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo činí 51,3 % z celkového počtu obyvateľov.

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie obyvateľov k roku 2021:

základné vzdelanie	stredné odborné učňovské (bez maturity)	úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	vyššie odborné vzdelanie	vysokoškolské vzdelanie	bez vzdelania osoby vo veku 15 rokov a viac	nezistené
138	219	209	37	124	3	13

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obyvateľstvo podľa národnosti v obci Podhorany k roku 2021:

národnosť	spolu	%
slovenská	846	89,72
rómska	0	0,00
česká	0	0,00
maďarská	2	0,23
rusínska	1	0,12
ukrajinská	0	0,00
iná	1	0,12
nezistené	7	0,82

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obyvateľstvo podľa vierovyznania v obci Podhorany k roku 2021:

vierovyznanie	spolu	%
Rímsko-katolícke	728	84,95
Grécko-katolícke	35	4,08
Pravoslávne	2	0,23
Evanjelické a.v.	28	3,27
Kresťanské zbory na Slovensku	1	0,12
Starokatolícka cirkev na Slovensku	1	0,12
Ad hoc hnutia	2	0,23
bez vyznania	47	5,48
nezistené	13	1,52

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

2.3.2. Údaje o bytovom fonde

V obci Podhorany bol k roku 2021 nasledovný stav domového fondu:

domy spolu	z toho		byty spolu	z toho		neobývané
	rodinné domy	bytové domy		v rodinných domoch	v bytových domoch	
223	202	1	229	203	6	20

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Podľa výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 mala obec Podhorany spolu 223 domov, z toho 202 rodinných domov a 1 bytový dom, neobývaných bolo 20 rodinných domov. Počet bytov bol 229, z toho 203 byty v rodinných domoch a 6 byty v bytových domoch, neobývaných bolo 20 bytov. Podľa počtu trvale bývajúcich obyvateľov pripadalo na jeden byt 3,74 osôb.

Počet domov podľa typu:

Spolu	rodinný dom	bytový dom	polyfunkčná budova	ostatné budovy na bývanie	neskolaudovaný rodinný dom	núdzový objekt, neurčený na bývanie	inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	ostatné	nezistený
223	202	1	0	1	17	0	0	2	0

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Štruktúra bytov podľa typu domu:

Spolu	rodinný dom	bytový dom	polyfunkčná budova	ostatné budovy na bývanie	neskolaudovaný rodinný dom	ostatné
229	203	6	0	1	17	2

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Štruktúra bytov podľa počtu obytných miestností:

1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 obytných miestností	6 obytných miestností	7 obytných miestností	8 obytných miestností	9 obytných miestností a viac	nezistený
0	1	8	25	51	60	50	17	15	2

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Ukazovatele úrovne bývania v obci Podhorany v roku 2021:

trvale bývajúce osoby na 1 trvale obývaný byt	priemerná podlahová plocha bytu (m ²)	byty s vodovodom zo spoločného zdroja	byty vykurované plynom	obecné byty
3,74	144,77	25	102	0

domy s vodovodnou prípojkou v dome z verejnej siete	domy s vodovodnou prípojkou v dome z verejnej siete	domy s plynovou prípojkou	domy s prípojkou na kanalizačnú sieť	obnovené domy	domy vo vlastníctve fyzickej osoby
18	18	152	0	108	201

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky

2.4. Prieskumy a rozboru priestorového usporiadania územia

2.4.1. Širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia

Hierarchia obce v rámci sídelnej štruktúry Slovenskej republiky je definovaná v Konceptii územného rozvoja Slovenska 2001 v zmysle nariadenia Vlády Slovenskej republiky číslo 528/2001 Z. z., ktorým sa vyhlásila záväzná časť Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení neskorších zmien a doplnkov a v Územnom pláne Prešovského samosprávneho kraja, ktorý bol schválený zastupiteľstvom PSK dňa 26.08.2019 uznesením číslo 269/2019 a ktorých výsledkom je všeobecné záväzné nariadenie PSK č. 77/2019, ktoré budú rešpektované v územnom pláne obce.

V zmysle Územného Prešovského samosprávneho kraja sa obec Podhorany nachádza mimo ťažiska osídlenia, v kontakte so základným terciárnym centrom osídlenia mesta Prešov, ktoré tvorí prvú podskupinu prvej skupiny týchto sídiel a ktoré okolo ťažisk osídlenia vytvára možnosti pre vznik suburbaných zón s prihliadnutím na ich stupeň sociálno-ekonomického rozvoja. Nachádza sa mimo šarišskú rozvojovú os: Prešov – Bardejov, ako rozvojovej osi tretieho stupňa.

To znamená, že nástrojmi územného rozvoja podporuje diverzifikáciu ekonomickej základne ťažisk osídlenia, pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území a že určité druhy funkcií je možné situovať do katastrálneho územia obce Podhorany a to predovšetkým bytovú výstavbu a prímestskú rekreáciu.

V súlade s riešením Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja je potrebné podporovať rozvoj priestorov mimo ťažisk osídlenia, charakterizovaných demografickou a ekonomickou depresiou a tento princíp aplikovať aj pri tvorbe subregiónov, vytvárať priestorové podmienky pre vedenie rozhodujúcich sietí technickej infraštruktúry a rezervovať plochy pre stavby

environmentálnej infraštruktúry regionálneho a nadregionálneho významu a tým podporovať rozvoj sídelného centra hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít pre priliehajúce zázemie.

Katastrálne územie obce Podhorany je v dotyku s katastrálnymi územiaми obcí Tulčík, Fulianka, Kapušany a Chmeľovec a obcou Lopúchov v Bardejovskom okrese. Obec Podhorany sa nachádza sa v severovýchodnej časti okresu Prešov.

Z hľadiska širšieho územia je obec Podhorany začlenená do administratívneho územia okresu Prešov a tým do administratívneho územia Prešovského samosprávneho kraja.

2.4.2. Jestvujúce a navrhované nadradené trasy a zariadenia dopravy a technickej infraštruktúry

Územím obce Podhorany neprechádza žiadna z ciest nadradenej cestnej siete a podľa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja cez obec ani vo výhľade nebude prechádzať cesta nadradenej cestnej siete Slovenskej republiky.

Katastrom obce neprechádza žiadna nadradená trasa elektrického VVN vedenia. Na území obce sa nenachádza VTL rozvod plynu ani plynoregulačná stanica VTL/STL. Územím obce neprechádzajú trasy nadradených vodárenských sústav.

2.4.3. Vzájomná poloha obce a vymedzených špecifických území a ochranných pásiem

Terestrické lesné biocentrá MBc-1 Čonkáš v severovýchodnej časti, MBc-2 Syrová hora so skupinovou nelesnou drevinovou vegetáciou v severozápadnej časti a MBc-3 Breziny v najjužnejšej časti katastrálneho územia netvorí prekážky plošného rozvoja sídla. Rovnako je tomu tak pri terestrickom biokoridore MBk-3 Čelovce – Dubina prebieha severozápadným okrajom – hranicou katastrálneho územia obce. Limitujúcim faktorom rozvoja obce je hydrický biokoridor MBk-1 Dlhý potok prechádzajúci územím v centrálnej a potom východnej časti a hydricko-terestrický biokoridor MBk-2 Podhoranský potok v južnej časti katastrálneho územia obce.

Na území obce sa nenachádzajú žiadne ložiská nerastných surovín ani žiadne chránené ložiskové územie.

Južná a západná zastavaná časť obce je v kontakte s elektrickým vedením VN napätia číslo 208, ktoré limituje plošný rozvoj zastavanej časti obce v južnom a západnom smere. Ochranné pásma ostatných sietí dopravnej a technickej infraštruktúry sú limitujúcim faktorom, ale neobmedzujú rozvoj obce. Ochranné pásmo maštali s chovom hovädzieho dobytku ovplyvňuje plošný rozvoj západnej časti obce.

2.4.4. Rozbor urbanistickej štruktúry obce

Obec Podhorany má mierne zvlnený pahorkatinový povrch podhorského charakteru sčasti odlesnený. Súvislý zmiešaný les sa nachádza v severnej časti katastra. Kataster obce je v rozmedzí 325 až 540 m.n.m. Obec leží na južných svahoch Nízkych Beskýd. Stred obce pri kostole je vo výške 340 m.n.m. Územie katastra má relatívne prevýšenie 215 m. Územie obce je charakteristické lesnými porastmi a len sčasti využívanou poľnohospodárskou pôdou. Pôvodná obec Podhorany leží v údolí Dlhého potoka tečúceho južným smerom a vtekajúcom do potoka Ladianka mimo územia obce. Obec Podhorany má charakter prejazdnej potočnej obce so založenou sieťou dopravnej a technickej infraštruktúry. Zástavba pôvodnej obce Podhorany sa rozvíjala v údolí Dlhého potoka, ktorý tvorí historickú kompozičnú os obce a je aj budúcou hlavnou kompozičnou osou obce. Po oboch brehoch boli historicky vytvorené miestne komunikácie a na nej sú jednostranne radené rodinné domy. Cesta III/3456 vedúca juhovýchodnou zastavanou časťou obce bude v obci spĺňať funkciu hlavnej zbernej komunikácie. V tejto časti obce je najnovšia výstavba rodinných domov vrátane viacbytového domu z konca minulého storočia. Na hlavnej kompozičnej osi, pozdĺž ktorej je rásťla zástavba rodinných domov v nástupnej južnej časti sa nachádza kostol s malým parkom a farou a v centrálnej časti je umiestnená budova obecného úradu s kultúrnym domom s plochou futbalového ihriska a multifunkčného ihriska, areál základnej a materskej školy a budova Jednoty ako sústredená plocha občianskej vybavenosti, ktorá je posilnená vhodnou plochou pre parkovanie osobných áut. Ďalšie plochy občianskej vybavenosti by bolo vhodné získať dostavbou a vhodnou prestavbou blízkeho územia s možnosťou zmeny a doplnenia na funkcie služieb a obchodu. Takto by sa posilnilo prirodzené centrum obce. V ich blízkosti sú plochy najnovšej bytovej výstavby. Takto vytvorená základná urbanistická kompozícia obce pri stanovení hlavných rozvojových zásad dáva predpoklady

vytvárania kompaktného sídla. Dominantnou stavbou obce je rímskokatolícky kostol sv. Alojza Gonzagu v južnej časti. Na západnej strane v koncovej polohe zastavanej časti obce, sa nachádza cintorín a hospodársky dvor.

Hospodársky dvor dnes už len sčasti plní svoju pôvodnú funkciu. Disponibilný priestor obce pre rozvoj funkcie výroby je na plochách teraz už nefunkčných maštaliach hovädzieho dobytku v západnej časti hospodárskeho dvora. Nové plochy bytovej výstavby by mohli byť na plochách súkromných pozemkov vo východnej, južnej a západnej časti územia obce.

Historicky obec nadväzuje v rámci sídelnej štruktúry a socioekonomických aspektov na mesto Prešov. Obec Podhorany má dobrú možnosť vytvorenia kapacít ľudských zdrojov pre rozvoj výrobnjej sféry, rekreačných priestorov a využitia týchto daností pre rozvoj obce prepojením na aktivity mesta Prešov. Susediace sídla sú tiež ekonomicky malo výrazné.

2.5. Sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce

2.5.1. Demografická charakteristika obce

Vývoj počtu obyvateľstva z jednotlivých sčítaní a medziročných cenov možno v obci Podhorany sledovať od roku 1869, kedy mala obec spolu 331 obyvateľov. Ku koncu roka 2001 stúpol počet obyvateľov na hodnotu 674, čo je nárast oproti roku 1970 o 21,4 %, kedy obec mala 555 obyvateľov. Od začiatku sledovaného obdobia, od roku 1869 do roku 1890 mal demografický vývoj obyvateľstva klesajúcu a potom neustále stúpajúcu tendenciu, ktorá sa ani v súčasnosti prakticky nemení, čo odráža dobré ekonomické pomery. Na konci roku 2022 mala obec 879 obyvateľov, kým na začiatku roka ich bolo 872. Prirodzeným pohybom obyvateľstva (pôrodnosť a úmrtnosť obyvateľstva) v roku 2022 získala obec 2 obyvateľov. V rámci mechanického pohybu obyvateľstva bol v rámci obce Podhorany zaznamenaný celkový prírastok obyvateľstva 7, migračné saldo (rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystávaných) malo hodnotu 5. Celkový pohyb obyvateľstva, pozostávajúci z prirodzeného a mechanického pohybu tvorilo v roku 2022 v obci Podhorany + 7 osôb.

2.5.2. Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 mala obec Podhorany 857 trvale bývajúcich obyvateľov a z toho bolo 19,8 % v predproduktívnom, 68,8 % v produktívnom a 11,3 % vo veku poproduktívnom, z ktorých bolo ekonomicky aktívnych 440 obyvateľov, čo činí 51,3 % z celkového počtu obyvateľov.

2.5.3. Prognóza vývoja obyvateľstva

Prognóza vývoja počtu obyvateľov v obci Podhorany do roku 2040:

Rok:	2001	2005	2010	2015	2020	2022	2030	2035	2040
počet obyvateľov	674	691	746	791	849	879	959	1009	1059

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii.

Na vývoj obyvateľstva budú mať v budúcnosti aj tieto predpoklady:

- predpoklady ekonomickej stability v štáte a tým ochota mladých ľudí zakladať rodiny,
- zvyšovanie ekonomickej gravitácie centra kraja,
- výhodná poloha pre bývanie vo vzťahu dostupnosti vyšších služieb,
- dostupná oblasť pre rekreáciu,
- ľahký prístup k hlavným dopravným tepnám.

2.6. Prieskumy a rozbor funkčného využívania územia

2.6.1. Prieskumy a rozbor základných funkcií v riešenom území a väzby na území obce

Riešené územie je v súčasnej dobe zastavané kompaktnou zástavbou obce Podhorany. Nosnou funkciou územia je bývanie. Obcou prechádza cesta III/3456, ktorá vytvára rad dopravných závad. Obec je členená na časť obytnú a hospodársku, ktorú tvorí hospodársky dvor bývalého Jednotného roľníckeho družstva. V južnej zastavanej časti obce je rímskokatolícky kostol s malým parkom. Na túto časť v južnej a severnej polohe nadväzuje urbanisticky jasne členená pôvodná zástavba rodinných domov okolo hlavnej cesty a dvoch miestnych komunikácií vedených po oboch brehoch Dlhého potoka sú jednostranne radené stavebné pozemky rodinných domov.

Plochu sústredenej občianskej vybavenosti tvorí polyfunkčná budova kultúrneho domu s obecným úradom v centrálnej polohe a areál školy s dobrou pešou dostupnosťou z celej obce. Ďalšie plochy je možné získať vhodnou prestavbou blízkeho územia s možnosťou zmeny alebo doplnenia na funkcie služieb a obchodu. V západnej časti obce je obecný cintorín, ktorý je v súčasnosti postačujúci, avšak do budúcnosti je potrebné uvažovať s jeho rozšírením. V západnej zastavanej časti obce je zatiaľ sčasti funkčný poľnohospodársky dvor bývalého Jednotného roľníckeho družstva Pušovce, na ktorom v súčasnosti pôsobí firma Ovčia farma Proč, s.r.o. V západnej časti územia hospodárskeho dvora je funkčný chov úžitkových zvierat a vo východnej sú už v súčasnosti zriadené výrobné kapacity. Plochy výroby, výrobných služieb a skladového hospodárstva na území obce nie sú a mohli by byť na tomto území po jeho stabilizácii a pri dodržaní a stanovení limitov trvaloudržateľného rozvoja s možnosťou využitia potenciálu pôvodného hospodárskeho dvora. Hlavný nástup do areálu je z obslužnej komunikácie. Obec má založenú pomerne dobrú sieť dopravnej a technickej infraštruktúry.

2.6.2. Prieskumy a rozborby obytného územia

2.6.2.1. Prieskumy súčasného stavu obytného územia

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 mala obec Podhorany spolu 223 domov, z toho 202 rodinných domov, neobývaných 20 rodinných domov a 1 bytový dom. Počet bytov bol 229, z toho 203 byty v rodinných domoch, neobývaných 20 bytov a 6 byty v bytových domoch.

Podľa počtu trvale bývajúcich obyvateľov pripadalo 3,74 osôb na jeden trvalý byt. Z hľadiska vybavenosti trvale obývaných bytov, bolo v obci vybavených ústredným kúrením 75,5 % bytov a kúpeľňou alebo sprchovacím kútom 96,5 % trvale obývaných bytov.

Obytné územie obce v súčasnosti predstavuje kompaktné zastavané územie pozdĺž miestnych komunikácií a cesty III/3456. Bytový fond pozdĺž týchto komunikácií predstavuje zmes staršej povojnovnej zástavby v dobrom stavebnom stave, postupne rekonštruovanej a dostavovanej ale tiež novej zástavby. Na východe zastavaného územia v nástupnej časti obce bol v poslednej štvrtine minulého storočia postavený jeden šesťbytový dom. Najnovšia bytová výstavba je predovšetkým v jej juhovýchodnej časti ale aj v centrálnej časti.

2.6.2.2. Súčasný dopyt po bytoch

V obci Podhorany je záujem o výstavbu nových rodinných domov nielen spomedzi samotných obyvateľov obce, ale aj z blízkeho okolia. Obecný úrad nemá evidenciu žiadosti o výstavbu nových rodinných domov. Obec má záujem o prípravu ďalších obytných území.

2.6.2.3. Rozvojové plochy obytného územia

Obec má v rámci zastavaného územia plochy využiteľné pre bytovú výstavbu na plochách nadmerných záhrad vo východnej, južnej, západnej a severnej časti obce. Rozvoj obytného územia je možný predovšetkým jeho doplnením v zastavaných častiach obce a modernizáciou staršieho bytového fondu. Relatívne väčšie plochy pre rozvoj bytovej výstavby sú v blízkosti najnovšej výstavby a jeho nový územný rozvoj na plochách bezprostredne na ne nadväzujúcich mimo zastavanú časť obce.

V riešení územného plánu obce je potrebné k roku 2040 uvažovať s návrhom plôch pre bývanie na umiestnenie málopodlažnej zástavby prevažne rodinných domov pre celkový výhľadový počet cca 1059 obyvateľov, čo pri predpokladanej obľožnosti 3,5 obyvateľov na 1 byt predstavuje potrebu cca 303 nových bytov, t.z. približne 300 rodinných domov. Zároveň je potrebné vytvoriť dostatočnú rezervu plôch pre bytovú výstavbu v bilančnom období, ktorú bude možné využiť aj po roku 2040.

2.6.3. Prieskumy a rozborby občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry

2.6.3.1. Školstvo

Na území obce sa nachádza dvojtriedna materská škola, ktorá má kapacitu pre 40 detí, a teraz ju navštevuje 29 detí. Toto predškolské zariadenie so 7-mi zamestnancami je plne vyťažené, ale pre súčasné potreby obyvateľov obce je postačujúce. Stravovanie detí je zabezpečené v školskej jedálni. Pre bilančné obdobie územného plánu je potrebné vyriešiť jej rozšírenie a to na jestvujúcom pozemku v spojitosti so základnou školou.

Na území obce sa nachádza štvortriedna základná škola pre 1. až 4. ročník so 6-imi učiteľmi, ktorú v tomto školskom roku navštevuje 40 žiakov. Budova základnej školy sa nachádza na školskom

pozemku, na ktorom je malé ihrisko. Škola má školskú družinu a zabezpečuje mimoškolskú činnosť. Školopovinné deti vyšších ročníkov navštevujú predovšetkým základnú školu v obci Kapušany. Iné druhy školských zariadení sa na území obce nenachádzajú. Stravovanie detí je zabezpečené v školskej jedálni. Študenti stredných škôl tieto navštevujú v sídle okresu respektíve v iných mestách kraja. Pre budúci rozvoj obce bude potrebné dobudovanie tejto školy.

2.6.3.2. Kultúra a osвета

Na území obce je v budove obecného úradu zriadený kultúrny dom s viacúčelovou sálou s cca 100-imi stoličkami o celkovej ploche cca 160 m². Súčasťou kultúrneho domu je aj knižnica. Pre ďalší rozvoj funkcie kultúry a osvetu je potrebné uvažovať s rekonštrukciou budovy. Obec Podhorany sa vyznačuje primeranou sídelnou identitou a dobrou mierou vzdelanosti a lokálneho patriotizmu. Obec vedie kroniku obce. Na kultúrno-spoločenskom živote obce sa okrem pracovníkov obecného úradu podieľa aj Súkromná základná umelecká škola, ktorá pôsobí 3x v týždni v priestoroch základnej školy.

Na území obce pôsobí rímskokatolícka farnosť s farou v obci, v ktorej pôsobnosti sú aj obce Chmeľovec a Šarišská Trstená a kostolom sv. Alojza Gonzagu v južnej časti obce so 80-imi miestami na sedenie. Zhromažďovacie priestory pre väčšie verejné zhromaždenia občanov má obec Podhorany v súčasnosti vytvorené vo viacúčelovej sále kultúrneho domu. Malé priestranstvo je pred obecným úradom a pred kostolom, ale aj v školskom areáli a na futbalovom ihrisku.

2.6.3.3. Telovýchova a šport

Východne od budovy obecného úradu na obecnom pozemku sa nachádza futbalové ihrisko a nové multifunkčné ihrisko. Deťmi sú využívané plochy školského pozemku. Územie obce má predpoklady pre ďalší rozvoj tejto funkcie. Je to priestor predovšetkým v školskom areáli a v blízkosti obecného úradu, kde by mohol vzniknúť spoločný univerzálny kultúrno-športový areál.

2.6.3.4. Zdravotníctvo

V obci nepôsobí žiadny lekár a nie sú vytvorené žiadne lekárske pracoviská. Lekárske služby pre občanov obce sú poskytované v neďalekej obci Kapušany. Na území obce nie je zriadená lekáreň. Najbližšia je v obci Kapušany.

V riešení územného plánu pre bilančné obdobie nebude potrebné meniť tento stav v poskytovaní zdravotníckej starostlivosti aj vo vzťahu k blízkosti okresného mesta.

2.6.3.5. Sociálna starostlivosť

Obec Podhorany nemá zriadený klub dôchodcov a ani dôchodcom nie je poskytované stravovanie. Na poli sociálnej starostlivosti pre dôchodcov obce nepôsobí ani externá pracovníčka a ani žiadna iná vybavenosť s touto funkciou sa na území obce nenachádza.

V prípade záujmu obyvateľov bude potrebné pre bilančné obdobie územného plánu obce riešiť zriadenie klubu dôchodcov s prípadným poskytovaním stravovania. Vytvorenie možnosti poskytovania stravovania dôchodcom je podmienené záujmom obyvateľov a rozsahom poskytovaných služieb verejného stravovania v obci.

2.6.3.6. Maloobchodná sieť

V centrálnej časti obce sa nachádza jedna maloobchodná predajňa potravinárskeho tovaru COOP Jednota o celkovej predajnej ploche cca 100 m².

V riešení územného plánu bude potrebné vytvárať predpoklady vzniku predajní s prioritným zriaďovaním v centrálnej časti obce a odbytové plochy, ich druhovosť a možné kapacity s ohľadom na vhodné dochádzkové vzdialenosti prednostne umiestňovať na plochy centrálnej časti obce.

2.6.3.7. Verejné stravovanie

V obci je jedno pohostinstvo - Bar s odbytovou plochou v budove Jednoty v strede obce. Stravovanie detí je zabezpečené v školskej jedálni. Druhovosť a kapacity potrieb vybavenosti verejného stravovania budú postupne vyplývať z podnikateľských aktivít užívateľov územného plánu.

2.6.3.8. Ubytovacie služby

Ubytovacie služby na území obce sa v súčasnosti neposkytujú. Obec má záujem ich v budúcnosti poskytovať. Rozvoj ubytovacích služieb je podmienený rozvojom turistického ruchu v území.

2.6.3.9. Nevýrobné služby

Na území obce nie sú zabezpečované nevýrobné služby. V oblasti občianskej vybavenosti nevýrobných služieb s ohľadom na predpokladanú veľkosť obce je možné orientačne rátať s ich vytvorením. Ich ďalší rozvoj v obci je silne limitovaný blízkosťou okresného sídla.

Pohrebné služby v obci sú zabezpečované na jednom cintoríne v západnej zastavanej časti obce pri hospodárskom dvore s výmerou pozemku cca 8 650 m², ktorý je v súčasnosti postačujúci, avšak do budúcnosti je potrebné uvažovať s jeho rozšírením. Obec má zriadený dom smútku. Na území obce sa nenachádza iný cintorín.

2.6.3.10. Výrobné a opravárenské služby

V obci sa v súčasnosti nenachádzajú výrobné a opravárenské služby. Druhovosť a kapacity potrieb vybavenosti nových výrobných služieb budú postupne vyplývať z podnikateľských plánov a využívať územného plánu.

2.6.3.11. Správa a riadenie

Vo verejnej správe na obecnom úrade pracujú 16-ti pracovníci, ktorí zabezpečujú činnosť obecnej správy. Obec nemá zriadenú sobášnu sieň, tá je zriadená v obci Kapušany.

Na území obce nie je pošta, tá je v obci Kapušany. Spoločná úradovňa stavebného úradu pre obec Podhorany je v obci Fulianka. V obci nie je zriadená úradovňa polície. Táto sa nachádza v blízkosti obci Kapušany. Obec má požiarnu zbrojnicu, ktorá sa nachádza v blízkosti budovy obecného úradu a je v nevyhovujúcom stave, ktorý si vyžaduje rekonštrukciu. Protipožiarna technika a vybavenie sú vo vyhovujúcom stave. Obec má zriadený dobrovoľný hasičský zbor s 10 dobrovoľníkmi.

2.6.4. Prieskumy a rozborý hospodárskej základne

2.6.4.1. Ťažba nerastných surovín

Na území obce sa neťažia žiadne nerastné suroviny a ani v minulosti nebola zaznamenaná ťažba surovín. V katastrálnom území obce Podhorany sa nenachádzajú žiadne zistené výhradné ložiská nerastov (zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využívaní nerastného bohatstva, banský zákon v znení neskorších predpisov), z čoho vyplýva, že riešením rozvoja obce nebudú dotknuté záujmy ochrany a využívania nerastného bohatstva (výhradných ložísk) a preto v riešení územného plánu nie je potrebné vytvárať predpoklady pre ťažbu nerastných surovín.

2.6.4.2. Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska činnosť je zameraná na rastlinnú výrobu, špeciálne na plodiny ako sú hustosiate obiloviny a zemiaky. V obci v minulosti na pôde hospodáril Jednotné roľnícke družstvo Pušovce. Dnes poľnohospodársky pôdny fond pozostávajúci zo 262 ha ornej pôdy a 174 ha lúk a pasienkov obhospodarujú súkromne hospodáriaci roľníci – farmári, ktorí sú občanmi obce a Ovčia farma Proč. Podľa Prílohy č. 2 k nariadeniu vlády č. 58/2013 Z. z. je v k. ú. Podhorany v zozname najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ) nachádzajú nasledovné chránené pôdy: 0611002, 0657202, 0657203, 0657402, 0669202, 0671202, 0671402, 0711002, 0757202, 0769202, 0769232, 0769332, 0769402, 0770213, 0770233, 0771212.

Jestvujúca poľnohospodárska pôda dáva všetky vhodné predpoklady pre rozvoj poľnohospodárskej prvovýroby pri zabránení nežiaducich javov biodiverzity. V západnej časti zastavaného územia obce je pôvodný hospodársky dvor s maštalami. V jeho areáli prevádzkuje firma Ovčia farma Proč, s. r. o. živočíšnu výrobu s cca 200 ks hovädzieho dobytku, pre ktoré prislúcha ochranné pásma 50 m široké. V riešení územného plánu je potrebné navrhnuť ďalší rozvoj hospodárskeho dvora.

2.6.4.3. Lesné hospodárstvo

Lesné porasty na území katastra obce Podhorany tvoria ucelené komplexy na severe a západe obce na južnom okraji Nízkych Beskýd patria do Lesného hospodárskeho celku Giraltovce. V obci je evidovaných cca 196 ha lesa v lesnom pôdnom fonde, čo tvorí cca 27,6 % z celkovej plochy katastrálneho územia obce. Z hľadiska vlastníckych je výmera lesných pozemkov sčasti v súkromnom vlastníctve a je v užívaní Lesov Slovenskej republiky š.p. OZ Bardejov. Z hľadiska kategorizácie lesov ide o hospodárske lesy, ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. V zastúpení lesných typov prevažujú lesy listnaté s prevahou duba, buka a borovice, v podrade, je prevažne hrab. Vekové rozvrstvenie porastov na danom území je malé. Priemerný vek porastov je 45 rokov. Drevná hmota je spracovávaná na plochách nachádzajúcich sa mimo územia obce.

Lesný hospodársky plán pre Lesný hospodársky celok Giraltovce je platný na roky 2018–2027, ktorý pre hospodárenie na lesnom pôdnom fonde je potrebné považovať za záväzný.

2.6.4.4. Priemyselná a remeselná výroba a skladové hospodárstvo

Z pôvodných remesiel, ktorým tu bolo lámanie konopnej byle a výroba figurálnych dlabaných úľov, zvaných dlabáky sa na území obce nezachovalo. Západne od zastavanej časti obce sa nachádza areál plošného sústredenia výroby a výrobných služieb s lokalizáciou lakovne a drevospracujúcej prevádzky firmy Proteak situovanej v areáli hospodárskeho dvora.

Riešenie územného plánu obce by malo stanoviť základné plochy pre jednotlivé výrobné funkcie hospodárskeho dvora na jeho disponibilných plochách.

2.6.5. Prieskumy a rozborý plôch zelene

Aj keď samotné zastavané územie obce je posudzované ako stresový faktor v území, no na jeho ploche sa nachádza systém zelene rôznych kategórií. Snahou prieskumov a rozborov je zdokumentovať jednotlivé kategórie zelene nachádzajúce sa v zastavanom i nezastavanom území obce. Územný plán obce určí prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky na využitie týchto plôch.

V obci sú zastúpené nasledujúce kategórie zelene:

2.6.5.1. Plochy verejnej zelene

Väčšie parkovo upravené plochy v obci absentujú. Z menších parkovo upravených plôch sa jedna nachádza pri obecnom úrade a druhá pri kostole. Plochy verejnej zelene je potrebné v riešení územného plánu obce zriaďovať predovšetkým v jej centrálnej časti a pri kostole.

2.6.5.2. Plochy zelene rodinných domov

Zeleň rodinných domov tvorí základ systému zelene v sídle. K prevažnej väčšine rodinných domov prináležia výmerou rozsiahle pozemky záhrad. Pozemok s rodinným domom je väčšinou členený na predzáhradku, zastavanú obytnú a hospodársku časť a na záhradu. Zeleň obytnej časti pri rodinných domoch väčšinou nie je zriadená a rovno na rodinné domy je priamo napojená hospodárska časť domu. Pozemky rodinných domov sú ukončené rozsiahlymi záhradami, ktoré sú najvýznamnejším krajínovotvorným prvkom obce. Najbližšie k rodinným domom sa nachádza ovocná časť záhrady. Konce pozemkov nadväzujú už na okolitú, prevažne poľnohospodársky obrábanú krajinu, ale tiež na lesy.

V riešení územného plánu obce je potrebné podnecovať kvalitné úpravy priehradzok pri rodinných domoch, akými sú živé ploty, okrasné kríky, popínavé rastliny a podobne.

2.6.5.3. Plochy zelene cintorína

V západnej zastavanej časti obce, pri hospodárskom dvore sa nachádza cintorín o výmere cca 1 ha, pozostávajúci zo starých a nových hrobových miest, ktorý je v súčasnosti postačujúci, avšak do budúcnosti je potrebné uvažovať s jeho rozšírením. Obec má zriadený dom smútku. Na území obce sa nenachádza iný cintorín. Voľné časti pozemkov tvoria sadovnícke úpravy a trávnatá plocha s porastom.

2.6.5.4. Plochy sprievodnej – líniovej zelene

Medzi menšie upravené plochy v obci patrí vysoká – líniová zeleň len pozdĺž cesty III/3456 ako hlavnej komunikácie v juhovýchodnej časti zastavaného územia.

Územný plán obce by mal riešiť jej doplnenie v zastavanej časti obce s preferovaním jej výsadby v jej centrálnej časti s ohľadom na skutočné pomery pôvodnej zástavby.

Jestvujúca zeleň brehových porastov a sprievodná vegetácia Dlhého potoka v zastavanej časti obce obsahuje najmä krovinové poschodie v prepojení so stromovým. Líniová zeleň brehových porastov je zastúpená jelšovo – topoľovými a vrbovými porastmi a dopĺňa mozaikové štruktúry zelene v okolí. V územnom pláne obce je potrebné zeleň brehových porastov a sprievodnú vegetáciu vodných tokov riešiť v rámci protipovodňových úprav vodných tokov, kde bude potrebné pre novú výsadbu použiť len druhy drevín z domácej produkcie so zachovaním prirodzených ekosystémov pri zachovaní ochranných a manipulačných pásiem.

Obec má povinnosť viesť v zmysle ustanovení § 48 zákona č. 543/2002 Z.z. pozemky vhodné pre náhradnú výsadbu za prípadný výrub drevín a preto riešenie územného plánu obce má takéto pozemky určiť a stanoviť druhovú skladbu novej zelene. Pre novú výsadbu je potrebné použiť len druhy drevín z domácej produkcie, so zachovaním prirodzených ekosystémov.

2.6.5.5. Plochy izolačnej zelene

Plochy izolačnej (ochrannej) zelene, sa v obci nenachádzajú.

V územnom pláne obce bude potrebné riešiť takúto zeleň vo vzťahu k navrhovanej ploche priemyselnej výroby a skladového hospodárstva v južnej časti obce.

2.6.5.6. Plochy lesov

V extraviláne obce sa z krajinnej zelene najvýznamnejšie uplatňuje zeleň lesných porastov. Zeleň trvalých trávnych porastov a brehová zeleň vodných tokov i napriek tomu, že je v krajinnej štruktúre plošne menej významne zastúpená má vysokú ekologickú hodnotu a je významným krajinným prvkom.

Lesné porasty na území katastra obce tvoria ucelené komplexy. V obci je evidovaných 196 ha lesných pozemkov, čo tvorí cca 27,6 % z celkovej plochy katastrálneho územia obce.

2.6.6. Prieskumy a rozborý rekreácie a cestovného ruchu

2.6.6.1. Charakter potenciálu územia a využitie

Vhodné vybavenostné zázemie predstavujú podhorské obce vhodné pre vidiecku turistiku, ktoré je potrebné podporovať a prednostne rozvíjať tie druhy a formy turizmu, ktoré majú pre rozvoj v danom území najlepšie predpoklady usmerňovať rozvoj funkčno – priestorového subsystému rekreácie a turizmu v súlade s Konceptiou územného rozvoja Slovenska 2001 v znení neskorších zmien a doplnkov, Regionalizáciou cestovného ruchu Slovenskej republiky a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.

Územie obce Podhorany leží v údolí Dlhého potoka v atraktívnom, málo narušenom prírodnom prostredí na území Beskydského predhoria a je relatívne blízko krajského mesta Prešov. Toto dáva predpoklad tvorby rekreačného zázemia pre toto sídlo. Preto je potrebné, aby obec Podhorany slúžila ako priestor pre rozvoj doplnkových funkcií cestovného ruchu a preto je nutné uvažovať o prepojení viacerých katastrov pre rekreáciu a vidiecku turistiku. Možnosti využitia miernejších terénov v katastrálnom území sú široké, ktoré môžu slúžiť pre turistiku, cykloturistiku a hubárčenie v lete a v zime pre lyžiarsku turistiku. Obec má vhodné podmienky pre chalupárenie, letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí.

V južnej časti územia, pri ceste III/3456 sa nachádza lokalita rekreačných chatiek. Na území obce je niekoľko zaujímavých miest s dobrými výhľadmi na obec ale aj na širšie okolie a to predovšetkým z vrcholu Okružlej na juhozápade územia a zo Syrovej hory 454,2 m.n.m. na severozápade územia s panoramatickými výhľadmi.

Ďalšou z možností využitia prírodného potenciálu územia obce je poľovnícky revír v blízkych lesoch, kde pôsobí Poľovnícke združenie Hubertus Podhorany, ktoré vlastní poľovnícku chatu v severnej časti územia.

2.6.6.2. Územné rozloženie rekreačných priestorov, stredísk a zariadení

Hlavnými rekreačnými priestormi v blízkosti riešeného územia obce Podhorany sú dva rekreačné krajinné celky v rámci Prešovského kraja:

RKC Čergov

Územie rekreačného krajinného celku, ktorého ťažiskom je rovnomenné pohorie, ponúka atraktívne prírodné prostredie vhodné pre turistiku a zimné športy. Malebné a rázovité obce v podhorí predstavujú vhodný potenciál pre vidiecku turistiku.

RKC Slanské vrchy

Slanské vrchy majú charakter kľudovej zóny (potrebné uvedený stav rešpektovať) s vhodnými podmienkami pre letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí. Vhodné vybavenostné zázemie predstavujú podhorské obce vhodné pre vidiecku turistiku.

Územie riešenej obce Podhorany je súčasťou priestoru Haľagoš, ktoré tvoria katastrálne územia šiestich obcí Čelovce, Chmeľovec, Podhorany, Proč, Pušovce a Šarišská Trstená. Je vhodný pre rekreáciu a vodné športy. Pre zabezpečenie kvalitných služieb je potrebné využiť potenciál zastavaného i nezastavaného územia všetkých obcí a zabezpečenie realizácie potrebných športových a rekreačných zariadení vrátane stavieb občianskeho a technického vybavenia v riešenom priestore s možným parciálnym rozložením funkcií a zariadení medzi obcami.

Obec má predpoklad vybudovať na okraji lesov v severnej časti obce pri Dlhom potoku rekreačné miesto. V blízkosti má obec možnosť vybudovať na potoku vodné plochy sústavu rybníkov so športovo – rekreačnou funkciou.

2.6.6.3. Dynamická turistika

K najviac uplatňovaným formám dynamickej turistiky patrí pešia turistika. Predovšetkým severná časť riešeného katastrálneho územia obce má vhodné lokalizačné predpoklady pre jej plné rozvinutie. Predovšetkým údolie vodného toku Dlhého potoka a naň nadväzujúci zalesnený masív na južnom okraji Nízkych Beskýd poskytuje široké možnosti nenáročných turistických vychádzok a relaxácie v prírodnom prostredí. Naproti tomu krajinná štruktúra západnej a južnej časti riešeného územia s dominantne zastúpenou veľkoblokovou ornou pôdou nie je z pohľadu turistického návštevníka veľmi atraktívna. Samotná obec má vhodné lokalizačné predpoklady ako východisko peších turistických a cykloturistických výletov predovšetkým vo väzbe na susedné obce Fulianka, Čelovce, Chmeľovec, Proč, Pušovce, Šarišská Trstená a Chmeľov.

Riešeným územím ani v blízkom okolí obce hlavné turistické trasy značených turistických chodníkov neprechádzajú. Pre pešiu turistiku v riešenom katastrálnom území obce Podhorany slúžia len turisticky neznačené chodníky po poľných a lesných cestách. Najbližšie miesto využiteľné na turistiku po značených chodníkoch k územiu obce sa nachádza na juhozápade v obci Kapušany, kde zo železničnej vychádza značený turistický chodník, z ktorého je prístupná veľká turistická sieť chodníkov a magistrál:

- Zelený 5702 – vedie zo železničnej stanice v obci Kapušany, prechádza Kapušianskym hradným vrchom okolo Fintického kameňolomu pod Fintickým sedlom cez Okruhliak do Prešova.
- Žltý 8706 – vedie z Fintického kameňolomu cez Fintické sedlo do Sedla Stráže, kde sa stretáva s červeným 0901 – E 8 – Cesta hrdinov SNP a ďalej vedie na Lysú Stráž.
- Červený 0901 – E 8 – Cesta hrdinov SNP, ktorá prechádza v blízkosti Veľkého Šariša cez sedlo Stráže medzi Veľkou a Lysou Strážou. Táto turistická magistrála začína na Duklianskom priesmyku, vedie územím celého Slovenska od východu na západ a končí na hrade Devín. Z tejto magistrály sú prístupné ďalšie turistické značené chodníky Východného Slovenska.

Nevýhodou trasovania vyššie uvedených turistických značkovaných chodníkov z pohľadu účastníka cestovného ruchu je ich vzdialenosť od obce.

Po katastrálnych územiach blízkych obci Fulianka, Tulčík a Demjata prechádza cyklistická trasa:

- Karpatská cyklocesta Z Prešova na Duklu číslo 015 vedúcej z Prešova cez obce Kapušany, Tulčík, Demjata, Raslavice, Hertník do Bardejova. Ďalej pokračuje cez Andrejovú a Svidník do Vyšného Komárnika na Dukliansky priesmyk.

Ďalšie cyklistické trasy, ktoré začínajú v Prešove alebo týmto mestom prechádzajú sú prístupné z ciest II/545, I/73 a I/18.

Riešenie územného plánu obce by mohlo riešiť cyklotrasu s možným napojením na hlavnú kostrovú sieť cyklotrás PSK. Trasa by viedla cez obec Nemcovce, osadu Zimná studňa po poľnej ceste do

obce Chmeľovec, kde by pokračovala po hlavnej ceste do obce Podhorany, vytvárajúcou optimálne podmienky predovšetkým pre prepojenie navrhovaných aktivít v území a centrom obce Podhorany.

Body záujmu by boli určené na školskom dvore – altánok určený k oddychu. Ďalej by trasa pokračovala hore dedinou k druhému bodu záujmu a to ku Križu nad dedinou z ktorého je výhľad na celú dedinu.

2.6.6.4. Kúpeľné územia a liečivé zdroje

Kúpeľné územia a objekty tohto charakteru sa v katastrálnom území obce nenachádzajú. V riešenom území sa nenachádzajú a nie sú evidované ani pramene liečivých zdrojov.

2.7. Prieskumy a rozborové verejného dopravného a technického vybavenia

2.7.1. Prieskumy a rozborové dopravnej infraštruktúry

2.7.1.1. Širšie dopravné vzťahy

Obec Podhorany leží mimo hlavných dopravných koridorov Slovenska. Nadradený skelet cestnej dopravnej infraštruktúry je zo západného smeru reprezentovaný spoločným koridorom diaľnice D1 a cesty I/18, E50 v trase hranica ZSK – Poprad – Prešov – hranica KSK, na ktorý je obec nepriamo napojená pomocou cesty I/18 Prešov – Kapušany – Vranov nad Topľou, na ktorú sa v Kapušanoch napája cesta II/545 a z ktorej je za obcou Kapušany vypojená cesta III/3456 prepájajúca cestu II/545 s cestou I/73 v línii Podhorany, Chmeľovec, Šarišská Trstená, Pušovce, Chmeľov.

Cesta I/18

Cesta je v Koncepcii územného rozvoja Slovenska a v Územnom pláne Prešovského samosprávneho kraja, definovaná v rámci výhľadovej siete cestných komunikácií v systéme AGR v úseku Prešov – Kapušany - Lipníky v spoločnom koridore s rýchlostnou komunikáciou R4 a v úseku Lipníky – Vranov nad Topľou – Strážske v spoločnom koridore s navrhovaným cestným prepojením Lipníky – Ubl'a.

Cesta II/545

Cesta je v Územnom pláne Prešovského samosprávneho kraja definovaná v rámci dopravnej siete Slovenskej republiky nadregionálnej úrovne v trase: hranica s Poľskou republikou – Becherov – Zborov – Bardejov – Kapušany a prechádza v koridore určenom na rozvoj osídlenia a sídelnej štruktúry v rámci podpory šarišskej rozvojovej osi tretieho stupňa Prešov – Bardejov – hranica s Poľskou republikou.

Cesta III/3456

Táto cesta má miestny význam.

2.7.1.2. Cestná doprava

2.7.1.2.1. Doprava a dopravné zariadenia

Cesta III/3456

Obec sa nachádza v spádovej oblasti mesta Prešov, ktoré je vzdialené 14 km. Cesta vo svojom priebehu katastrom obce zodpovedá približne kategórii C 7,5/50. Cesta III/3456 prebieha v krátkom kontakte v dĺžke 880 m s juhovýchodným okrajom zástavby obce a nemá podstatný vplyv na dopravnú obsluhu územia obce, ktorú zabezpečujú miestne komunikácie prebiehajúce v severojužnom smere. Tieto miestne cesty sú napojené na cestu III/3456 v štyroch stykových križovatkách. Cez miestny potok prebieha cesta mostným objektom v pravouhlom smerovom oblúku s polomerom cca 30 m, čo hodnotíme ako bodovú zavadu. Most nemá potrebný prietokový profil pre Q₁₀₀, čo spôsobuje vzdušenie hladiny aj pri menších prietokoch a dochádza ku statickému ohrozeniu objektu mosta a prilahlých úsekov cesty. V prejazdnom úseku je položený nový asfaltový koberec šírky 6,0 m, po západnom okraji prebieha chodník šírky 1,5 m oddelený od vozovky vyvýšeným obrubníkom. Chodník na východnom okraji intravilánu plynule nadväzuje na chodník v obci Chmeľovec. Voda pri obrubníku je zachytávaná do dažďovej kanalizácie vedenej pod chodníkom a zaústenej do miestneho potoka v mieste mosta. Na protíľahlej strane vozovky prebieha dláždená priekopa z betónových tvárnic nekvalitne zrealizovaná so svojpomocne zhotovenými vjazdmi pomocou rúr rôznej kvality. Krajnice šírky 0,3–0,5 m sú zarastené zeleňou a spolu s vyvýšenými okrajmi priekopy zabraňujú v niektorých úsekoch plynulému odtoku vody z vozovky. Šírka vozovky

medzi obrubníkom a nespevnenou krajinou je 6,0 m, pričom pre priet'ah cesty III. triedy je v zmysle STN 73 6110 požadovaná funkčná trieda B3 v kategórii MZ 8/50.

Vývoj intenzity dopravy na ceste III/3456 v rámci celoštátneho sčítania dopravy Slovenskej správy ciest nie je sledovaný. Vzhľadom na charakter dopravy s prevahou individuálnej a hromadnej dopravy osôb pri pomerne malom počte obyvateľov a hybnosťou obyvateľstva odhadujem intenzitu dopravy v rozsahu 300–500 skutočných vozidiel za 24 hod.. Z tohto dôvodu napriek technickým nedostatkom najmä prejazdnych úsekov doprava na ceste III/3456 nespôsobuje výraznejšie problémy v urbanistickej štruktúre obce ani v oblasti dopravnej bezpečnosti. Problémom však môže byť napojenie viacerých obytných a rekreačných objektov výjazdami priamo na komunikáciu mimo intravilánu obce.

Miestne obslužné komunikácie

Rozhodujúca časť zástavby obce, ktorá je situovaná severne od cesty III/3456 v údolí Dlhého potoka. Je dopravne sprístupnená pomocou sústavy miestnych ciest prebiehajúcich v severojužnom smere obojstranne pozdĺž miestneho potoka a prepojených na severnom okraji intravilánu prepojovacou komunikáciou s novým šírko predimenzovaným mostom cez miestny potok. Miestny potok je ešte na dvoch miestach premostený pomocou betónových mostov v dobrom technickom stave v nenormovom šírkovom usporiadaní bez chodníkov. Severojužným smerom je taktiež smerovaná druhá hlavná os územia a to cesta vedúca východným okrajom obce sústreďujúca na seba novú zástavbu (v smere na katastrálne územie Chmeľovec aj sieť jednosmerných komunikácií obsluhujúcich živelne vznikajúcu individuálnu zástavbu rodinných domov.

Zástavbu južne od cesty III/3456 sprístupňujú dve komunikácie dĺžky 360 m a 180 m napojené na cestu III/3456 v neprehľadných stykových križovatkách a slepo ukončených bez obratíšť v koncových polohách:

- potoka neumožňujúcim optimálne vjazdy na súkromné pozemky a bezproblémové ukladanie inžinierskych sietí,
- nevyhovujúcou a nehomogénnou šírkou vozovky 3–4,0 m výnimočne 4,5 m pre bezproblémovú obojsmernú premávku a to aj osobných automobilov,
- absenciou chodníkov.
- polohou na hranici katastrov obcí Chmeľovec a Podhorany

Miestne komunikácie vznikli živelným vývojom a sú charakteristické:

- úzkym dopravným priestorom vymedzeným priľahlými hranicami parciel a brehmi nekvalitnou vozovkou z penetračnej úpravy na nekvalitnom podloží, často bez priečného sklonu resp. s pokladkou asfaltového koberca na nevyhovujúci pôvodný podklad, v dvoch prípadoch má vozovka len prašný kryt,
- problematickým odvodnením vozovky do potoka resp. sú bez prvkov odvodnenia, voda vytvára erozívne ryhy na vozovke, čo prispieva k postupnému rozpadu krytu vozovky a prieniku vody do spodných vrstiev vozovky a do podložia,
- smerovými oblúkmi neprípustne malých polomerov,
- neestetickým uličným priestorom, neudržiavanými nadväzujúcimi plochami zelene resp. nespevnenými plochami.

Poľné cesty

Všetky jestvujúce poľné cesty majú len zemitú, utlačenú povrchovú úpravu. Ich šírky sa pohybujú v rozmedzí 2,5–3,5 m.

Časť nespevnených komunikácií slúži ako prístupové cesty k novovznikajúcim plochám IBV, vrátane využívania nevyhovujúcej križovatky s cestou III/3456 v južnej časti obce. Nutná bude ich zmena na spevnené cesty zodpovedajúce súčasným technickým normám, v prípade hlavných obslužných komunikácií aj vrátane minimálne jednostranného chodníka.

Bodové a líniové závady

Bodové závady

Označenie   Popis dopravnej závady

1.   Malý polomer smerového oblúka pred vjazdom na most, nevhodné pripojenie miestnej komunikácie.
2.   Neprehľadná križovatka cesty III/3456 s miestnou komunikáciou.

3. Neprehľadná križovatka cesty III/3456 s miestnou komunikáciou.
4. Nevyhovujúca križovatka s nespevnenou komunikáciou

Líniové závady

Označenie Popis dopravnej závady

5. Výstavba v okolí cesty III/3456 bez vhodného prístupu na pozemky.
6. Nespevnená cesta využívaná ako nosná komunikácia pre individuálnu výstavbu.

Plošné závady

Označenie Popis dopravnej závady

7. Živelná zástavba bez dostatočnej kapacity cestnej siete a technickej infraštruktúry.
8. Potencionálne zosuvné územie, vrátane časti pod cestou III/3456.

2.7.1.2.2. Dopravné zariadenia cestnej dopravy

Z dopravných zariadení najbližšia čerpadla stanica pohonných hmôt je vo vzdialenosti 14 km v meste Giraltovce a 17 km v meste Prešov, čo je pomerne priaznivý stav.

2.7.1.2.3. Parkovacie, odstavné plochy a priestranstva, garáže

V obci nie sú vybudované špecializované a organizované plochy pre statickú dopravu. V priestore pri obecnom úrade je spevnená plocha využívaná pre potreby návštevníkov obecného úradu. Improvizované parkovanie je možné aj pri objekte potravín a parkoviska. Potreba parkovania pre lokality rodinných domov je vykrytá na vlastných pozemkoch. Vzhľadom na veľkosť obce a počet obyvateľov obec nemá problémy v oblasti statickej dopravy.

V územnom pláne je potrebné pre obyvateľov obce a pre objekty občianskeho vybavenia v obci riešiť odstavné a parkovacie plochy pre stupeň motorizácie 1 : 2,5 a pre pomer del'by dopravnej práce individuálnej automobilovej dopravy ku ostatnej 25 : 75.

2.7.1.2.4. Hlukové pásma cestnej dopravy

Vzhľadom na mimoriadne nízku intenzitu dopravy a počet nákladných automobilov a polohu ťažiska zástavby, nie je najvyššia hodnota ekvivalentného hluku L_{Aeq} v dennom období v obytnom území v okolí cesty III. triedy dokladovaná v zmysle prílohy číslo.2. k nariadeniu vlády Slovenskej republiky číslo 339/2006 Z.z., „Prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí...“. V obci neboli zaznamenané sťažnosti občanov na hluk na základe subjektívnych pocitov.

2.7.1.3. Pešie komunikácie

Jednostranný chodník súbežný s cestou III/3456 má šírku 1,5 m, od vozovky je oddelený vyvýšeným obrubníkom, má kryt z asfaltového betónu v dobrom stave. Pri miestnych komunikáciách chodníky nie sú a všetok peší pohyb sa realizuje po vozovke. V hornej časti obce je zrealizovaný chodník pri novej zástavbe rodinných domov v dĺžke cca 110 m, šírka 1,5 m s betónovým zvetraným krytom a výškovo zle vedený (30–40 cm nad príľahlou vozovkou), čo si vynucuje zriaďovanie nájazdov zasahujúcich do vozovky. Neusporiadany a rôznorodý dopravný priestor miestnych komunikácií pri absencii chodníkov vytvára možnosti kolízie s chodcami.

2.7.1.4. Cyklistická doprava

V obci nie je v súčasnosti segregovaná cyklistická doprava. Cyklistická doprava je využívaná za účelom dochádzky k objektom občianskeho vybavenia, do zamestnania a za účelom cykloturistiky. Je realizovaná po miestnych obslužných komunikáciách a po ceste III/3456, ktorá sa pred obcou napája na cestu II/545. Po ceste II/545 vedie trasa Karpatskej cyklocesty z Prešova na Duklu číslo 015, ktorá spája pohraničné oblasti piatich európskych krajín Slovenska, Poľska, Maďarska, Rumunska a Ukrajiny.

2.7.1.5. Autobusová doprava

Autobusová doprava je zastúpená autobusmi SAD. V obci je jedna priebežná obojstranná zastávka. Zastávka je vybavená prístreškom. Autobusy zastavujú na jazdnom pruhu. Počet spojov v súčasnosti vyhovuje.

2.7.1.6. Železničná doprava

Cez zastavanú časť obce ani cez jej kataster neprechádza žiadna železničná trať. Najbližšia železničná stanica je v meste Prešov vo vzdialenosti 14 km a železničné zastávky sú v Kapušanoch a Lipníkoch na nadregionálnej jednokolejnej trati číslo 193 Prešov – Vranov nad Topľou – Humenné.

2.7.1.6. Letecká doprava

V katastri obce sa nenachádza žiadne civilné letisko osobitné letisko, heliport ani letecké pozemné zariadenie. Do katastrálneho územia Podhorany nezasahujú žiadne ochranné pásma, resp. prekážkové roviny a plochy civilných letísk, heliportov, osobitných letísk a leteckých pozemných zariadení, ktoré sa nachádzajú mimo územia obce a ktoré by ovplyvňovali a limitovali rozvoj obce. Do južnej časti katastrálneho územia obce zasahujú čiastočne prekážkové roviny pristávacej dráhy Leteckej základne Prešov, nachádzajú sa však mimo územia intravilánu a prípadného ďalšieho rozvoja obce.

2.7.2. Prieskumy a rozbor technického vybavenia

2.7.2.1. Vodné hospodárstvo

2.7.2.1.1. Zásobovanie pitnou a prevádzkovou vodou

V obci Podhorany je vybudovaný verejný vodovod v operatívnej správe VVS a. s. Košice. Zdrojom pitnej vody je vodárenská nádrž Starina (ÚV Stakčín). Privádzacím potrubím DN 200 mm je voda privádzaná z potrubia DN 1000 mm do vodojemu.

Akumulácia vody je zabezpečená vo vodojeme Chmeľovec o objeme 100 m³ s kótou dna 401,00 m n. m a max hladinou 404,30 m n. m.

Z celkového počtu 872 obyvateľov bolo v roku 2022 napojených na verejný vodovod 68 obyvateľov, čo predstavuje napojenosť 7,8%.

Údaje o množstve distribuovanej vody a počte zásobovaných obyvateľov za roky 2020, 2021, 2022:

Podhorany	2020	2021	2022
Počet obyvateľov v obci	845	852	872
-z toho napojení na vodovod	57	68	68
Počet prípojok	6,75	17	17
Voda fakturovaná (m ³ /rok)	924,955	972,762	1397,09
- domácnosti (m ³ /rok)	924,955	972,762	1397,09

Výpočet potreby pitnej a úžitkovej vody pre bytový fond:

Výpočet je vykonaný podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky číslo 684/2006 Z. z. zo 14. novembra 2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a kanalizácií.

Špecifická potreba vody:

1.2 Byty s lokálnym ohrevom teplej vody a vaňovým kúpeľom: 135,0 l/osoba, deň

1.1 Základná vybavenosť - Obec do 1 000 obyvateľov 15,0 l/osoba, deň

Spolu: 150,0 l/osoba, deň

Priemerná potreba vody (l/s) Q_p :

2010: 746 obyvateľov x 150,0 l/obyvateľov, deň = 111 900 l/deň = 1,29 l/s

2020: 849 obyvateľov x 150,0 l/obyvateľov, deň = 127 350 l/deň = 1,47 l/s

2030: 959 obyvateľov x 150,0 l/obyvateľov, deň = 143 850 l/deň = 1,66 l/s

2040: 1059 obyvateľov x 150,0 l/obyvateľov, deň = 158 850 l/deň = 1,84 l/s

Maximálna denná potreba vody $Q_m = Q_p \times k_d$ ($k_d = 2,0$) (l/s):

2010: 2,0 x 111 900 l/deň = 223 800 l/deň = 2,59 l/s

2020: 2,0 x 127 350 l/deň = 254 700 l/deň = 2,94 l/s

2030: 2,0 x 143 850 l/deň = 287 700 l/deň = 3,33 l/s

2040: 2,0 x 158 850 l/deň = 317 700 l/deň = 3,68 l/s

Pričom k_d = súčiniteľ dennej nerovnomernosti.

Maximálna hodinová potreba vody $Q_h = Q_m \times k_h$ ($k_h = 1,8$) (l/s):

2010: 1,8 x 223 800 l/deň = 402 840 l/deň = 4,66 l/s

2020: 1,8 x 254 700 l/deň = 458 460 l/deň = 5,30 l/s

2030: 1,8 x 287 700 l/deň = 517 860 l/deň = 5,99 l/s
 2040: 1,8 x 317 700 l/deň = 571 860 l/deň = 6,62 l/s

Ročná potreba vody v roku 2010: $Q_r = Q_p \times 365 = 111,9 \times 365 = 40\,843,5 \text{ m}^3/\text{rok}$

Výpočet objemu vodojemu $Q_v = Q_m \times 0,6$ (min. 60 %) :

2010: $223,8 \text{ m}^3/\text{d} \times 0,6 \% = 134,3 \text{ m}^3$

2020: $254,7 \text{ m}^3/\text{d} \times 0,6 \% = 152,8 \text{ m}^3$

2030: $287,7 \text{ m}^3/\text{d} \times 0,6 \% = 172,6 \text{ m}^3$

2040: $317,7 \text{ m}^3/\text{d} \times 0,6 \% = 190,6 \text{ m}^3$

Osadenia vodojemu:	Kóta dna vodojemu:	401,00 m.n.m.
	Kóta max. hladiny:	404,30 m.n.m.
	kóta max. zástavby	378,00 m.n.m.
	kóta min. zástavby	352,00 m.n.m.

Z vodojemu Chmeľovec: $2 \times 100 \text{ m}^3$ vybudovaného na kóte dna 401,00 m.n.m. bude zásobovaná jestvujúca a navrhovaná zástavba v I. tlakovom pásme v potrebnom množstve a tlaku.

V obci je potrebné dobudovať verejný vodovod.

Pri navrhovaných rozvojových aktivitách prevádzkovateľ verejného vodovodu požaduje rešpektovať vybudované vodohospodárske zariadenia a v zmysle zákona č. 442/2002 Z. z, dodržať ich ochranné pásma (OP - 1,8 m od okraja potrubia na každú stranu pri verejnom vodovode do DN 500 mm vrátane, a 3 m od okraja potrubia na každú stranu pri verejnom vodovode s priemerom väčším ako DN 500 mm).

Pri križovaniach a súbahu dodržať STN 73 6005 Priestorová úprava vedení technického vybavenia.

Do priestoru nad vodovodné potrubie, ako aj v rozsahu manipulačného priestoru a ochranného pásma vodovodu nie je možné osadiť stavby s pevnými základmi (týka sa to aj osadenia stĺpov, stožiarov, základových dosiek, pätiiek, oplotení, ktoré musí byť v OP vodovodu a v rozsahu manipulačného priestoru demontovateľné).

V zmysle §19 ods. 5 zákona je v pásme ochrany zakázané:

- vykonávať zemné práce, stavby, umiestňovať konštrukcie alebo iné podobné zariadenia, alebo vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu, alebo ktoré by mohli ohroziť jeho technický stav.

- vysádzať trvalé porasty

- umiestňovať skládky

- vykonávať terénne úpravy

2.7.2.1.2. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Obec nemá vybudovanú verejnú kanalizáciu. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov majú vybudované vlastné žumpy. Časť rodinných domov má domovú kanalizáciu zaústenú do priekop, alebo priamo do potoka, čo je spolu s vyvážením žump hygienickou závadou, pre ktoré je potrebné vybudovať kanalizáciu. Poľnohospodárske družstvo má na hospodárskom dvore vybudovanú kanalizáciu zaústenú do žump. Dažďové vody z intravilánu sú odvádzané priekopami, rigolmi a dažďovou kanalizáciou DN 600 a 400 mm, ktoré sú zaústené do potoka. Priekopy a rigoly sú neudržiavané a zanesené. V roku 2006 VodoKap – SK, s.r.o. vypracovala štúdiu Podhorany – Chmeľovec Kanalizácia a ČOV. Štúdiá rieši skupinovú gravitačnú splaškovú kanalizáciu Podhorany – Chmeľovec a ČOV pre 1 450 EO pod obcami zaústenú do Dlhého potoka.

Výpočet množstva splaškových vôd podľa STN 75 6101 v roku 2040:

Potreba vody je prevzatá z časti 2.7.2.1.1. Zásobovanie pitnou a prevádzkovou vodou:

$$Q_p = 1,84 \text{ l/s.}$$

$$\text{Najväčší prietok: } Q_{h_{\max}} = k_{h_{\max}} \times Q_{24} = 3,0 \times 1,84 = 5,52 \text{ l/s}$$

$$\text{Najmenší prietok: } Q_{h_{\min}} = k_{h_{\min}} \times Q_{24} = 0,6 \times 1,84 = 1,1 \text{ l/s}$$

$k_{h_{\max}}$ – súčiniteľ maximálnej hodinovej nerovnosti
 $k_{h_{\min}}$ – súčiniteľ minimálnej hodinovej nerovnosti
 Q_{24} – priemerný denný prietok splaškových vôd

Výpočet množstva BSK₅ :

$$1059 \text{ obyvateľov} \times 60 \text{ g/obyv. deň} = 63\,540 \text{ g/deň} \times 365 = 23\,192 \text{ kg/rok}$$

V obci je potrebné vybudovať celoobecnú splaškovú kanalizáciu a ČOV.

Odvádzanie splaškových odpadových vôd riešiť prednostne prostredníctvom verejnej kanalizácie. V prípadoch, kde nie je možné napojenie na verejnú kanalizáciu, je nutné zabezpečiť iný spôsob odvádzania a zneškodňovania odpadových vôd, napr. výstavbou vlastnej čistiarne odpadových vôd, prípadne akumuláciu produkovaných splaškových odpadových vôd z jednotlivých objektov vo vodotesných žumpách a zneškodňovanie žumpových vôd riešiť v súlade s ustanovením § 36 ods. 3 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách.

Dažďové vody sa v čo najväčšej miere ponechajú na vsiaknutie do terénu a terén je potrebné vyspádať tak, aby nevsiaknuté vody boli odvedené do rigolov, priekop a nimi do potokov.

2.7.2.2. Zásobovanie energiami

2.7.2.2.1. Elektrická energia

2.7.2.2.1.1. Súčasný stav

Obec Podhorany je v súčasnosti zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc 22/0,4 kV. Trafostanice sú napájané po VN strane z odbočky od kmeňovej VN linky VSD číslo 208 tvorenej vodičmi 3x35 AlFe 6 na betónových stĺpoch resp. VN káblom závesným resp. vo výkope.

Prehľad o jestvujúcich trafostaniciach v obci:

Označenie	Umiestnenie	Výkon /kVA/		Prevedenie	Prevádzkovateľ
		Obec	cudzie		
TS 1	na hornom konci	250	–	kiosková	VSD
TS 2	v uličke k maštaliam	250	–	PTS mrežová	VSD
TS 3	v uličke pod cestou – smer Kapušany	250	–	C22b	VSD
TS 4	pri poľnohospodárskom družstve	–	100	TSB4-stĺpová	cudzia
TS 5	pri maštali pre ošípané	–	100	PTS mrežová	cudzia
TS 6	začiatok obce	250	-	kiosková	VSD
TS 7	parcela 400/245	250	-	kiosková	VSD
TS 8	parcela 400/171	250	-	kioskova	VSD

Celkom Sc /kVA/: 1500 200

Elektrické stanice (transformovne) VVN/VN zásobujúce danú oblasť:

Lokalita	Inštalovaný výkon /MVA/	Prevod /kV/	Prevádzkovateľ
ES Prešov I	50 + 50	110/22	VSD

Vedenia VVN a VN prechádzajúce lokalitou:

Číslo vedenia	kV	Trasa od – do	Vedenie	Prevádzkovateľ
VN linka číslo 208	22	ES Prešov I	jednoduché	VSD

Zdroj: VSD, a.s. Košice

Sekundárne elektrické rozvody NN a verejné osvetlenie:

Kmeňové distribučné NN vedenia sú tvorené vodičmi prierezu 3 x 70 + 50 mm² AlFe6, 4 x 70/11 AlFe resp. novými závesnými káblami AES 4x120 v trase vedľa hlavných miestnych komunikácií, odbočky do uličiek vodičmi prierezu 4 x (25–35) mm² AlFe6 resp. novými závesnými káblami AES. Nové časti obce sú zásobované kábelovým vedením vo výkope cez pilierové skrine SR.

Existujúce verejné osvetlenie je tvorené vodičom 16–25mm² AlFe a výbojkovými svietidlami resp. novými LED svietidlami na podperných bodoch NN siete s napojením a ovládaním z rozvádzača verejného osvetlenia.

2.7.2.2.1.2. Energetická bilancia potrieb elektrickej energie

Bilancie celkového elektrického príkonu pre bytový a nebytový fond sú vypočítané v zmysle zásad pre navrhovanie distribučných sietí VN a NN podľa metodiky Pravidiel pre elektrizačnú sústavu číslo 2, ktorú vydal SEP v roku 1983 a dodatku P1 z roku 1990.

Celkový počet odberov domácností: 229 je rozdelený podľa kategórie bytového odberu v zmysle STN 332130 článok 4.1 a Pravidiel pre ES číslo 2, článok 4.2.1. a tabuľka číslo 1– jestvujúci stav, nasledovne:

kategória	podiel bytov %	počet bytov	jednotkový príkon na byt kVA	celkový príkon kVA
A	40	92	$0,4 + 1,6/\sqrt{n} = 0,56$	51,5
B1	0	0	$0,8 + 3,2/\sqrt{n} = 0$	0
B2	50	114	$1,6 + 6,4/\sqrt{n} = 2,2$	250,8
C1	10	23	$6,0 + 4,0/\sqrt{n} = 6,8$	156,4
C2	0	0	$12,0 + 8,0/\sqrt{n} = 0$	0

Podielové zaťaženie od bytového fondu celkom je

$$Sc_1 = 458,7 \text{ kVA}$$

Príkon podľa jednotlivých kategórií:

- kategória A – elektrická energia na osvetlenie a domáce spotrebiče do 3,5 kVA
- kategória B1 – elektrická energia na osvetlenie a domáce spotrebiče do 3,5 kVA + príprava pokrmov elektrickými spotrebičmi nad 3,5 kVA
- kategória B2 – elektrická energia na osvetlenie a domáce spotrebiče do 3,5 kVA + príprava pokrmov elektrickými spotrebičmi nad 3,5 kVA + elektrický ohrev teplej úžitkovej vody
- kategória C1 – elektrická energia na osvetlenie a domáce spotrebiče do 3,5 kVA + príprava pokrmov elektrickými spotrebičmi nad 3,5 kVA + elektrický ohrev teplej úžitkovej vody + elektrické vykurovanie zmiešané priamotopné a akumulčné
- kategória C2 – elektrická energia na osvetlenie a domáce spotrebiče do 3,5 kVA + príprava pokrmov elektrickými spotrebičmi nad 3,5 kVA + elektrický ohrev teplej úžitkovej vody + elektrické vykurovanie zmiešané priamotopné a akumulčné + elektrické vykurovanie akumulčné

Podielové zaťaženie na občiansku a technickú vybavenosť:

Celkový počet odberov – podnikatelia, vrátane odberov verejnej správy: 11 odberov.

Podielové zaťaženie pre obec Sc_1 – bytový fond: 458,7 kVA

Sc_2 – občianska a technická vybavenosť: 72 kVA

Sc – Celkom pre obec: 530,7 kVA

2.7.2.2.2. Plyn

Obec Podhorany je plynofikovaná od roku 2000 pri tlakovej hladine 200 kPa STL plynovodmi z materiálu polyetylén a oceľ. Zdrojom zemného plynu pre obec je vysokotlaký distribučný plynovod DN 200, PN 4,0 MPa Prešov – Vranov nad Topľou, z ktorého cez VTL prípojku DN 80, regulačnú stanicu (RS 1 200 m³/h) v obci Lipníky je cez STL plynovody Lipníky – Čelovce – Pušovce – Proč – Šarišská Trstená – Chmeľovec, zásobovaná obec. Stredotlaké rozvody sú z PE potrubia D 90 mm až 50 mm. Odberatelia plynu sú zásobovaní plynom z miestnej STL siete, buď priamo cez STL prípojky plynu, alebo cez stredotlaké prípojky a regulátory tlaku STL/NTL plynu. SPP-D v súčasnosti nemá v riešenom území vlastné rozvojové zámery.

Návrh územného plánu obce bude rešpektovať ochranné (OP) a bezpečnostné pásma (BP) existujúcich plynárenských zariadení tak, ako vyplývajú z ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov.

Potrebné rozšírenie STL plynovodov v obci je potrebné riešiť koncepčne v súlade s podmienkami vyplývajúcimi z ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov a na základe podmienok a vyjadrení SPP-D, ako prevádzkovateľa siete.

V prípade potreby preložky existujúcich plynárenských zariadení (PZ) prevádzkovaných SPP-D, je potrebné, aby odd. prevádzky posúdilo možnosť realizácie preložky a stanovilo podmienky jej realizácie.

Podľa ustanovenia §79 ods. 5 a 6 a ustanovenia § 80 ods. 4 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zriaďovať stavby v OP a BP plynár. zariadenia a vykonávať činnosti v OP PZ možno len po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa siete a za podmienok ním určených.

2.7.2.2.3. Teplo

Zdroje tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Jednotlivé nehnuteľnosti v prevažnej miere majú svoje lokálne zdroje tepla na spotrebu vykurovacieho média zemného plynu. Pri stanovení tepelnej potreby je potrebné vychádzať z STN 383350 o zásobovaní teplom, že objekty v obci Podhorany sa nachádzajú v krajine s najnižšou oblastnou teplotou -18°C.

2.7.2.2.4. Netradičné druhy energie

Zdroje a zariadenia na výrobu netradičných druhov energie tepla väčšieho, ale ani menšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. V riešení územného plánu odporúča sa uvažovať so zmenou palivovej základne napr. prechodom na biomasu a využívaním obnoviteľných zdrojov energie – solárne, fotovoltaické panely. V prípade nedostatočného využitia orných pôd pre poľnohospodárske účely, je

možné tieto plochy preorientovať na pestovanie plodín pre energetické účely a ich využitie pri zásobovaním teplom. Zároveň je možné pre energetické účely využívať aj odpady z lesných plôch a bioodpady z obce.

2.7.2.3. Napojenie územia na telekomunikačné a informačné siete

2.7.2.3.1. Aktuálny stav telekomunikačných sietí

V obci Podhorany sa nachádzajú úložné telekomunikačné káble vo vlastníctve Slovak Telekom a.s.. Obec nemá vlastnú telefónnu ústredňu. Telefónni účastníci obce sú pripojení na telefónnu ústredňu Tulčík po prípojnom úložnom medenom kábli vedenom v trase od Tulčíka popri poľnej ceste okolo hospodárskeho dvora, cintorína do riešenej obce a s pokračovaním do obce Chmeľovec. Jestvujúca miestna telekomunikačná sieť je realizovaná úložným káblom s napojením účastníkov vzdušným káblovým vedením z účastníckych rozvádzačov umiestnených na drevených pätkovaných stožiaroch v trasách situovaných vedľa miestnych komunikácií.

Technické údaje o kapacite a využití telefónnej ústredne, miestnej telekomunikačnej sieti a prípojných kábloch sú predmetom obchodného tajomstva Slovak Telecom a.s.. Ich prípadné rozšírenie si musia zabezpečiť podľa potreby na vlastné náklady jednotliví investori.

Spoločnosť Slovak Telekom a.s, ktorá má v katastrálnom území obce Proč osadenú základňovú stanicu bod PO_KAP a obec Podhorany je pokrytá mobilnou 4G sieťou. ST, a.s. neplánuje v horizonte do 5 rokov umiestniť v katastri obce výstavbu ďalších zariadení.

V obci Podhorany má ešte uložený podzemný optický kábel aj Orange Slovensko a.s. a obec je pokrytá mobilnou 4G sieťou OSK.

Spoločnosť Towercom (predtým TRI R–TBDS a.s. – Rádiokomunikácie) má v lokalite so súradnicami 21°22'42''/49°05'54'' inštalovaný televízny prevádzač – TVP Kapušany (Towercom).

V obci Podhorany pôsobia firmy WI-NET s.r.o. Raslavice a ITcity s.r.o. Prešov, ktoré prevádzkujú bezdrôtovú elektronickú komunikačnú sieť slúžiacu pre poskytovanie širokopásmového pripojenia k internetu.

Miestny rozhlas je vedený z rozhlasovej ústredne situovanej v budove obecného úradu. Odtiaľ je vyvedený vzdušný rozvod vedený na samostatných oceľových stožiaroch.

2.8. Prieskumy a rozboru stavu životného prostredia a ochrany prírody a krajiny

2.8.1. Rozbor súčasného stavu zložiek životného prostredia

2.8.1.1. Voda

2.8.1.1.1. Vodný potenciál územia a zdroje znečistenia

Z hľadiska kvantitatívnej vodohospodárskej bilancie stanovujúcej vzťah medzi zdrojmi vody a požiadavkami na vodu a zisťujúcej krytie požiadaviek vodnými zdrojmi je vo všetkých bilančných profiloch zaznamenaný aktívny bilančný stav. V katastrálnom území obce Podhorany sa podľa Správy o vodohospodárskej bilancii vôd v Slovenskej republike nenachádzajú žiadni významní odberatelia povrchových či podzemných vôd. Z hľadiska agresívnych vlastností podzemných vôd sa v katastrálnom území obce Podhorany vyskytujú neagresívne vody.

2.8.1.1.2. Znečistenie povrchových vôd

V katastrálnom území obce Podhorany sa nenachádza žiadne odberné miesto sledovania kvality tokov. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť údaje o kvalite tokov a úrovni znečistenia povrchových vôd.

Keďže v obci nie je vybudovaná kanalizácia a ČOV kvalita vôd môže byť negatívne ovplyvňovaná nevhodným spôsobom likvidácie splaškových odpadových vôd. Odpadové vody v obci sú odvádzané do žump a tie predstavujú reálne riziko kontaminácie vôd a pôdy. Tento nevyhovujúci spôsob zneškodňovania odpadových vôd môže pri využívaní vody z individuálnych studní predstavovať aj vážne zdravotné riziko.

Do katastrálneho územia obce Podhorany plošne nezasahuje žiadna z vodohospodársky významných oblastí a preto nie je možné uviesť údaje o znečistení podzemných vôd.

2.8.1.1.3. Ochrana vodných zdrojov

Katastrálnym územím obce Podhorany nepreteká žiadny vodohospodársky významný tok, ani žiadny vodárenský tok a rovnako doň plošne nezasahuje žiadna chránená vodohospodárska oblasť. Rovnako toto katastrálne územie nie je zaradené medzi zraniteľné oblasti.

2.8.1.2. Pôda

2.8.1.2.1. Kontaminácia pôdy

Z hľadiska kontaminácie pôd sa v katastrálnom území obce Podhorany nachádzajú nekontaminované pôdy resp. mierne kontaminované pôdy, kde geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov (Ba, Cr, Mo, Ni, V) dosahuje limitné hodnoty A.

Z hľadiska rizika kontaminácie rastlinnej produkcie ťažkými kovmi sa v katastrálnom území obce prejavuje vysoké riziko kontaminácie, veľmi silne obmedzené využívanie. Odporúča sa používanie pôdy na trvalé trávne porasty, neodporúča sa aplikácia kompostov I. a II. triedy a pestovanie plodín veľmi citlivých na príjem ťažkých kovov. Z hľadiska odolnosti pôdy proti kompácii a intoxikácii v tomto katastrálnom území sa prejavuje slabá odolnosť pôdy proti intoxikácii kyslou skupinou rizikových kovov, silná odolnosť pôdy proti intoxikácii alkalickou skupinou rizikových kovov a silná odolnosť pôdy proti kompácii. Z hľadiska náchylnosti pôd na acidifikáciu v katastrálnom území obce prevládajú pôdy náchylné na acidifikáciu na minerálne bohatších substrátoch.

2.8.1.2.2. Fyzikálna degradácia pôdy

Z hľadiska potenciálnej vodnej erózie pôdy je katastrálne územie obce Podhorany zaradené do kategórie strednej ($0,51 - 1,50 \text{ mm.rok}^{-1}$) a plošne výrazne prevažujúcej silnej potenciálnej vodnej erózie ($1,51 - 5,00 \text{ mm.rok}^{-1}$).

V katastrálnom území obce dominujú prejavy vodnej erózie a prejavuje stredne silná až silná vodná erózia pôdy, ojedinele i veľmi silná aktuálna vodná erózia nelesnej poľnohospodárskej pôdy.

2.8.1.2.3. Poškodenie vegetácie

Z hľadiska zdravotného stavu lesov v katastrálnom území obce Podhorany plošne prevládajú veľmi slabo (defoliácia 11 – 20 %) až slabo poškodené porasty (defoliácia 21 – 30 %), iba veľmi ojedinele sa vyskytujú plochy stredne poškodených lesných porastov (defoliácia 31 – 40 %).

Z hľadiska zaťaženia lesných drevín koeficient zaťaženia ťažkými kovmi K_Z sa v tomto katastrálnom území pohybuje v intervale 1,501 – 2,000, koeficient zaťaženia sírou K_S v intervale 2,001– 3,000, a koeficient zaťaženia ortuťou K_{Hg} v intervale 5,001 – 7,000. Priemerná depozícia síry v lesoch v rokoch 1990 – 1995 sa v katastrálnom území obce Podhorany pohybovala v intervale 15,1 – 25,00 $\text{kg.ha}^{-1}.\text{rok}^{-1}$ a priemerná depozícia dusíka v lesoch bola v intervale 15,1 – 25,00 $\text{kg.ha}^{-1}.\text{rok}^{-1}$

2.8.1.3. Ovzdušie

2.8.1.3.1. Znečistenie ovzdušia

Emisie základných znečisťujúcich látok pochádzajú predovšetkým zo spaľovania fosílnych palív v lokálnych kúreniskách. V katastrálnom území obce sa nenachádzajú žiadne významné zdroje znečistenia ovzdušia a rovnako sa toto územie nachádza v značnej vzdialenosti od významných zdrojov znečistenia na nadregionálnej či celoštátnej úrovni, čo má priaznivý vplyv na imisné znečistenie územia. Pozitívny vplyv na množstvo produkovaných emisií má skutočnosť, že obec Podhorany je plynofikovaná.

Vplyv mobilných zdrojov znečistenia na celkovom imisnom zaťažení je, vzhľadom na nízku intenzitu zdrojovej a cieľovej dopravy a malý podiel tranzitnej dopravy, nízky. Kritická úroveň imisnej záťaže oxidu siričitého a síranov pre les a prirodzenú vegetáciu $10 \mu\text{gS.m}^{-3}$ nie je prekračovaná na žiadnej z regionálnych staníc v blízkosti katastrálneho územia obce a rovnako nie je prekračovaná ani limitná hodnota na ochranu ekosystémov $20 \mu\text{gSO}_2.\text{m}^{-3}$ za kalendárny rok a zimné obdobie. Kritická úroveň imisnej záťaže oxidov dusíka a dusičnanov pre všetky ekosystémy $9 \mu\text{gN.m}^{-3}$ nie je prekračovaná na žiadnej z regionálnych staníc v blízkosti katastrálneho územia obce a rovnako nie je prekračovaná ani limitná hodnota na ochranu ekosystémov $30 \mu\text{gNO}_x.\text{m}^{-3}$ za kalendárny rok a zimné obdobie.

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadna monitorovacia stanica kvality ovzdušia, preto nie je možné uviesť hodnoty imisného znečistenia ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami.

Priemerné ročné koncentrácie NO₂ sa v katastrálnom území obce Podhorany pohybujú v intervale od 10 do 15 µg.m⁻². Priemerná ročná depozícia dusíka (NO, NO₂ a ich oxidačných produktov) emitovaného z domácich a zahraničných zdrojov sa pohybuje v intervale od 600 do 700 mg.N.m⁻². Priemerné ročné koncentrácie SO₂ sa v takto vymedzenom území pohybujú v intervale od 0 do 10 µg.m⁻². Priemerná ročná depozícia síry (SO₂ a síranov) emitovanej z domácich a zahraničných zdrojov sa pohybuje v intervale od 1 500 mg.S.m⁻² do 2 000 mg.S.m⁻².

2.8.1.3.2. Prízemný ozón

Z výsledkov monitoringu vyplýva, že na celom území Slovenska, s výnimkou zastavaných území miest, je v súčasnosti prekračovaná cieľová hodnota prízemného ozónu pre ochranu vegetácie.

2.8.1.3.3. Ochrana ovzdušia

Oblasti riadenia kvality ovzdušia sú vymedzené v zmysle zákona číslo 478/2002 Z.z. §9, ods. 2. Katastrálne územie obce však medzi takto vymedzené oblasti zaradené nie je.

2.8.1.3.4. Hluk, prach a vibrácie

V obci Podhorany sa nevykonáva monitoring hlukovej záťaže z cestnej dopravy. Vzhľadom na nie príliš vysokú intenzitu zdrojovej, cieľovej i tranzitnej dopravy táto nepredstavuje významnejší zdroj hluku narúšajúci pohodu a kvalitu života tam bývajúcich obyvateľov.

Významnejšie stacionárne zdroje hluku sa v obci nenachádzajú.

2.8.2. Prieskumy a rozborov odpadového hospodárstva

Východiskovým dokumentom pre riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci Podhorany je Program odpadového hospodárstva Prešovského kraja a transformuje ich na konkrétne podmienky obce.

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami Zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 371/2015 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

V obci je zabezpečený separovaný zber odpadu. Zber a odvoz odpadu zabezpečuje obec v spolupráci s firmou KOSIT, a. s.

Komunálny odpad z domácností sa zhromažďuje v 120 l zberných nádobách, ktorými sú vybavené domácnosti a prevádzky produkujúce komunálny odpad.

Produkcia komunálneho odpadu v obci Podhorany za rok 2023:

Číslo druhu odpadu	Názov odpadu	Množstvo (t/rok)
200301	Zmesový komunálny odpad	80,370
200307	Objemný odpad	8,140
200102	Sklo	10,680
200139	Plasty	10,058
200101	Papier a lepenka	3,540
20014005	Železo a oceľ	23,689
200136	Vyradené elektrické a elektronické zariadenia	19,534

Zdroj: ŠÚ SR, Obecný úrad Podhorany

Miera triedenia komunálneho odpadu za príslušný rok (2023) bola 45,51%.

Počet domácností podľa typu zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu v rodinných domov – kompostovanie v kompostovacom zásobníku bol 222 domácností.

V riešení územného plánu obce je potrebné vychádzať z predpokladu, že objem odpadu po vyseparovaní sa zníži. Riešením problematiky odpadového hospodárstva je potrebné vytvoriť predpoklady pre ďalšiu separáciu zhodnotiteľných zložiek odpadu a len ostatné vyvážať na riadenú skládku.

Obec nemá zriadený zberný dvor ani kompostovisko. V súčasnosti obec uvažuje s umiestnením a zriadením zberného dvora v južnej časti obce, na ploche hospodárskeho dvora.

V riešení Územného plánu obce Podhorany v oblasti zhodnotenia odpadového hospodárstva je potrebné:

- V súlade s platnou legislatívou zlepšovať kvalitatívne charakteristiky odpadov s cieľom redukovať negatívne vplyvy na životné prostredie.
- Zvýšiť podiel zhodnocovania a znížiť podiel zneškodňovania biologicky rozložiteľných odpadov, uprednostňovaním materiálového zhodnotenia v zmysle zákona o odpadoch v znení neskorších noviel.
- Naďalej zabezpečovať a postupne rozširovať komodity separovaného zberu pre zhodnotiteľné odpady vybudovaním účinného systému separovaného zberu s vhodným systémom zvozu na zariadenia na triedenie a zhodnocovanie odpadov, resp. na zariadenia na kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu, ktoré sa postupne zriaďujú v zmysle schváleného programu odpadového hospodárstva Prešovského kraja, pričom umiestnenie nových zariadení má sledovať princíp blízkosti berúc do úvahy ekonomickú efektívnosť.

Dobudovanie infraštruktúry v oblasti odpadového hospodárstva je potrebné riešiť v súlade s cieľmi a opatreniami smernej a záväznej časti schválených programov odpadového hospodárstva Prešovského kraja.

Pre riešenie odpadového hospodárstva je potrebné v územnom pláne riešiť zriadenie zberného dvora na zber a separovanie TKO.

2.8.3. Súčasný stav kvality životného prostredia

Z hľadiska súčasnej krajinej štruktúry a využívania územia, riešené územie má nízky podiel krajinných prvkov s ekostabilizačnou hodnotou. Z hľadiska rozmiestnenia je možné hovoriť o ich nerovnomernom rozložení. Na väčšine katastrálneho územia obce prevláda poľnohospodárska krajina s približne rovnomerným zastúpením ornej pôdy a plôch trvalých trávnych porastov. V severnej časti dominuje lesná prírodná krajina. Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pre zachovanie ekologickej stability územia majú lesné pozemky iba viac ako štvrtinové zastúpenie (27,5 %), čo klasifikujeme, vzhľadom na fyzikogeografické podmienky katastrálneho územia, ako nedostatočné; trvalé trávne porasty tvoria menej ako štvrtinu tohto územia (24,5 %), vodné plochy 2,1 % plochy katastrálneho územia, čo spolu predstavuje 54,1 % plochy riešeného územia. Sumárne majú tieto ekologicke stabilné krajinné prvky v území priemerné zastúpenie.

Vysoké zastúpenie má orná pôda zaberajúca 36,9 % plochy, priestorovo rozčlenená lokalizovaná, s výnimkou severnej časti, po celom území. Negatívom z hľadiska stupňa antropickej záťaže na prírodné prostredie je relatívne vysoké zastúpenie zastavaných plôch zaberajúcich 4,6 % plochy riešeného územia, pričom ho možno označiť za sídlo s malým výskytom sídelnej zelene (nedostatok vnútornej i okolitej sídelnej zelene). Zastúpenie ostatných krajinných prvkov (záhrady a ovocné sady, ostatné plochy) v riešenom území plošne a možno charakterizovať ako významné, pričom súhrne zaberá cca 4,4 % plochy.

Na základe analýzy socioekonomických pomerov a stavu zložiek životného prostredia v katastrálnom území obce sa toto územie vyznačuje predovšetkým absenciou environmentálne vyhovujúceho spôsobu zneškodňovania odpadových vôd a čiastočne i negatívnym vplyvom intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Do územia obce plošne nezasahuje žiadna zo zaťažených oblastí vyčlenených v zmysle Environmentálnej regionalizácie Slovenskej republiky.

2.8.4. Územný priemet ekologickej stability územia

Elaborát miestneho územného systému ekologickej stability nebol doteraz pre katastrálne územie Podhorany spracovaný, preto pri hodnotení efektívnosti fungovania územného systému ekologickej stability na lokálnej úrovni sa vychádza len zo základného poznania súčasnej krajinej štruktúry, bez hlbších analýz parametrov jednotlivých segmentov a štruktúr územného systému ekologickej stability.

2.9. Krajinoekologický plán

Krajinoekologický plán je návrhom optimalizácie rozmiestnenia funkcií v priestore riešeného územia a stanovuje opatrenia vyplývajúce z limitov. Samostatnou súčasťou opatrení je koncepčný návrh územného systému ekologickej stability. Krajinoekologický plán bol využitý pre spracovanie týchto prieskumov a rozborov.

2.10. Prieskumy a rozborý záujmov obrany štátu a ochrany obyvateľstva

2.10.1. V oblasti záujmov obrany štátu

Riešené územie nie je dotknuté záujmami obrany štátu. V katastrálnom území obce Podhorany sa podľa Správy nehnuteľného majetku a výstavby Ministerstva obrany Slovenskej republiky nenachádzajú vojenské objekty ani ich ochranné pásma, ktoré by bolo potrebné v územnoplánovacej dokumentácii rešpektovať.

2.10.2. V oblasti civilnej ochrany obyvateľstva

Obec Podhorany má spracovaný a schválený plán ukrytia, podľa ktorého je ukrytie obyvateľstva obce zabezpečené v čase po vyhlásení mimoriadnej situácie a v čase vojny a vojnového stavu v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne priamo v suterénoch rodinných domov.

Z hľadiska civilnej ochrany je potrebné akceptovať platný plán ukrytia obyvateľstva obce a v územnom pláne hromadné ukrytie obyvateľstva obce riešiť v súlade s ustanoveniami vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky číslo 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany.

V území nie sú stanovené lokálne požiadavky pre zámery rozvoja priestoru civilnej ochrany.

Územný plán s ohľadom na veľkosť obce rieši hromadné ukrytie obyvateľstva obce v rámci civilnej obrany v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky číslo 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany a všeobecnými technickými požiadavkami na výstavbu a ukrytie obyvateľov rieši v bytových a rodinných domoch s kapacitou do 50 ukrývaných osôb v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne priamo v suterénoch rodinných domov. Ukrytie pracovníkov výrobný sféry v odolných a plynutesných úkrytoch v oblasti ohrozenia na území výroby v účelových priestoroch zabezpečujúcich ukrytie pre najpočetnejšiu zmenu zamestnancov a osoby prevzaté do starostlivosti.

Obec zabezpečí dopracovanie a schválenie plánu ukrytia obyvateľstva obce v prípade ohrozenia v zmysle vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky číslo 532/2006 Z. z. a zrealizuje zariadenia na signalizáciu a koordináciu činnosti v stave ohrozenia.

2.10.3. V oblasti požiarnej ochrany

Obec má požiarnu zbrojnicu, ktorá sa nachádza v blízkosti budovy obecného úradu a je v nevyhovujúcom stavebnotechnickom stave, ktorý si vyžaduje rekonštrukciu. Vybavenie a stav protipožiarnej techniky je v dobrom stave. Obec má zriadený dobrovoľný hasičský zbor s 10 dobrovoľníkmi. Požiarne ochrana obce Podhorany je zabezpečovaná Hasičským a záchranným zborom mesta Prešov.

Požiadavky z hľadiska požiarnej ochrany obce sa riadia príslušnými ustanoveniami zákona číslo 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi a územný plán ich bude riešiť v rámci rekonštrukcií a výstavbe nových miestnych komunikácií, chodníkov a voľných nástupných plôch zabezpečením dostatočných šírkových parametrov príjazdových ciest, ktoré je potrebné označovať a trvalo udržiavať a zabezpečením dostatočného množstva vody pre účely požiarnej ochrany v rámci verejného zásobovania obce vodou z rozvodných potrubí celoobecného vodovodu.

2.10.4. V oblasti ochrany pred povodňami

Obec sa rozprestiera v údolí Dlhého potoka. Dlhý potok a ďalšie potoky odvádzajú aj dažďové vody, ktoré sú zachytené priekopami a rigolmi. Potoky sú na niektorých miestach zanesené. Obec má len čiastočne vybudované záchytné priekopy.

V katastrálnom území obce Podhorany sú v správe organizácie SVP, š. p. , Povodie Hornádu, odštepny závod, so sídlom v Košiciach, nasledujúce vodné toky s identifikačným číslom toku (ID):

- Drobný vodný tok (DVT) Dlhý potok, ID toku 4-32-04-486
- DVT bezmenný (správcovský názov Čonkáš), ID toku 4-32-04-494
- DVT bezmenný (správcovský názov Dlhý – BP), ID toku 4-32-04-492
- DVT bezmenný (správcovský názov Dlhý – BP), ID toku 4-32-04-491
- DVT Podhoranský, ID toku 4-32-04-520
- DVT bezmenný, ID toku 4-32-04-526

Kapacita uvedených vodných tokov nie je dostatočná na odvedenie návrhového prietoku povodne so strednou pravdepodobnosťou opakovania priemerne raz za 100 rokov (Q_{100}). Počas prechodu povodňových prietokov môže dôjsť k vybreženiu vody z korýt tokov a k zaplaveniu priľahlých území. V prípade výstavby stavebných objektov v blízkosti vodných tokov, je potrebné vypracovať znázornenie pravdepodobného priebehu záplavovej čiary povodne vo vodnom toku (hladinový režim – 2D hydrodynamický model) pre Q_{100} ročnú vodu. Následne výstavbu stavebných objektov situovať mimo zistený rozsah záplavového územia pri Q_{100} .

Pre výkon správy dotknutých vodných tokov v zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov pozdĺž DVT ponechať voľný nezastavaný pobrežný pozemok (manipulačný pás vodného toku) v šírke 5,0 m od brehovej čiary toku (t. j. v uvedenej odstupnej vzdialenosti nerealizovať drobné stavby, oplotenie, výsadbu drevín, atď.) a zároveň zabezpečiť, aby správcovi toku bol umožnený prístup k vodným tokom pre účely zabezpečovania prevádzkových činností správcu toku vyplývajúcich z ustanovení zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na klimatickú krízu, riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody je potrebné navrhnuť opatrenia na zadržanie povrchového odtoku dažďových vôd zo spevnených plôch v prípade nových lokalít určených na zástavbu (z komunikácií, spevnených plôch a striech rodinných domov, prípadne iných stavebných objektov) na pozemku stavebníka prostredníctvom vsakovacích objektov (prípadne s retenčnými nádržami), dažďových záhrad, jazierok a podobne tak, aby nedochádzalo k zhoršeniu odtokových pomerov. Ak nie je možné zachytávať vodu z povrchového odtoku na mieste dopadu zrážok alebo v jeho tesnej blízkosti, možno ju odvádzať do povrchových vôd. Uvedené opatrenia je potrebné navrhnuť tak, aby prípadný odtok z daného územia do recipientu nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou prípadnej navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente v súlade s ustanoveniami § 36 ods. 17 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a v zmysle požiadaviek NV SR č. 269/2010 Z. z. podľa § 9.

V zmysle ustanovení zákona číslo 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov pozdĺž oboch brehov vodných tokov Dlhého potoka a Podhoranského potoka a ich prítokov je potrebné pre potreby opráv a údržby ponechať územnú rezervu šírky min 5,0 m.

V rámci ochrany pred povodňami v územnom pláne obce je potrebné navrhnuť zabezpečenie ochrany zastavaného územia obce pred povrchovými vodami Dlhého potoka na Q_{100} ročne s riešením záchytu splavenín a realizovať opatrenia na zadržanie „pridaného odtoku“ v území tak, aby odtok z daného územia do recipienta nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou prípadnej navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody recipienta.

Na území obce sa nenachádzajú melioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p. Bratislava, ktoré by bolo potrebné rešpektovať.

2.11. Ochranné pásma

V riešení územného plánu obce je potrebné vymedziť ochranné pásma pre jednotlivé siete dopravnej a technickej infraštruktúry v súlade so všeobecne platnými právnymi predpismi a STN takto:

Ochranné pásma cestnej dopravy:

Podľa zákona číslo 135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov je ochranné pásmo určené:

– pre cestu III/3456 - 20 m od osi vozovky, mimo zastavaného územia vymedzeného platným územným plánom.

Ochranné pásma leteckej dopravy:

V zmysle § 30 zákona číslo 143/1998 Z.z. o civilnom letectve v znení neskorších predpisov (letecký zákon), je potrebný súhlas Dopravného úradu na stavby:

- vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods.1 písm.a),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods.1 písm.b),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačie stanice (§ 30 ods.1 písm.c),

- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písm. d).

Ochranné pásma energetiky:

Podľa § 43 Zákona číslo 251/2012 Z.z. o energetike je ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Vzdialenosť oboch rovin od krajných vodičov je pri napätí:

a) od 1 kV do 35 kV vrátane

- pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,
- pre vodiče so základnou izoláciou 4 m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,
- pre zavesené káblové vedenie 1 m,

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je okrem prípadov podľa odseku 14 zakázané

- zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky,
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m,
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti do 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou,
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
- vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
- vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy.

Vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.

Vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) so šírkou 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.

Ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je

a) 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,

V ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je okrem prípadov podľa odseku 14 zakázané

a) zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažké mechanizmy,

b) vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu.

Ochranné pásma vodného hospodárstva:

Ochranné pásma verejných vodovodov a verejných kanalizácií podľa zákona číslo 442/2002 Z.z. uvedené v § 19, odstavce 2, slúžia k ich bezprostrednej ochrane pred poškodením a na zabezpečenie ich prevádzkyschopnosti a vymedzujú pásma ochrany, ktorým sa rozumie priestor v bezprostrednej blízkosti verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie. Pásma ochrany sú vymedzené najmenšou vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na oboch stranách:

1,8 m – pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm vrátane.

Ochranné pásma pre plynovody a prípojky:

Ochranné pásma podľa § 79 Zákona 251/2012 Z.z. o energetike sa zriaďujú na ochranu plynárenských zariadení a priamych plynovodov.

Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti plynovodu alebo iného plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu

technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti. Vzďialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je:

- 1 m – pre NTL a STL plynovody a prípojky s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa, ktorými sa rozvádzajú plyny v zastavanom území obce.
- 8 m – pre technologické objekty plynu,

V ochrannom pásme plynárenského zariadenia je zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vykonávať činnosti, pri ktorých by sa mohla ohroziť bezpečnosť osôb a majetku, prípadne by sa mohlo poškodiť vedenie plynu alebo by sa ohrozila bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky,

Bezpečnostné pásmo pre plynovody a prípojky:

Bezpečnostné pásmo pre plynovody je priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia meraný kolmo na os alebo na pôdorys. Vzďialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia je:

- 10 m – pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,

V bezpečnostnom pásme plynárenského zariadenia je zakázané:

- zriaďovať stavby a konštrukcie.

Smerové ochranné pásmo pre trasu televízneho prevádzača – TVP Kapušany (Towercom) v lokalite so súradnicami 21°22'42''/49°05'54'':

- 50 m – v smere vyžarovania/príjmu antén.

V smerovom ochrannom pásme televízneho prenosu, kde bez vedomia investora je zakázaná:

- výstavba akýchkoľvek budov,
- inštalácia generátorov, silných energetických zdrojov, vedení, vysieláčov a radarov.

Ochranné pásmo telekomunikačných káblov podľa zákona číslo 610/2003 Z.z.:

- 1,5 m – od osi telekomunikačného kábla.

Tieto ochranné pásma súvisia so sieťami technickej infraštruktúry a dopravy uvedenými v príslušných kapitolách a významnejšie z nich sú zdokumentované v grafickej časti.

Ďalšie ochranné pásma vyplývajúce z funkcie jednotlivých funkčných plôch sú:

Ochranné pásmo výrobných areálov, objektov a zariadení bude určené konkrétne podľa príslušných STN resp. iných súvisiacich noratív v predrealizačnej resp. realizačnej fáze investície.

Iné ochranné pásma:

V zmysle ustanovení § 49 zákona číslo 364/2004 Z.z. o vodách pozdĺž oboch brehov vodného toku, kde môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky, je potrebné pre potreby opráv a údržby ponechať územnú rezervu šírky:

- 5 m – od brehovej čiary Dlhého, Podhoranského potoka a ostatných potokov v obci.

3. ZÁVERY

3.1. Súhrnné zhodnotenie prieskumov a rozborov

3.1.1. Zhodnotenie predpokladov rozvoja obce

3.1.1.1. Zhodnotenie predpokladov rozvoja obce z hľadiska širších súvislostí

Hierarchia obce v rámci sídelnej štruktúry Slovenskej republiky je definovaná v koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001 v zmysle nariadenia Vlády Slovenskej republiky číslo 528/2001 Z. z., ktorým sa vyhlásila záväzná časť koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení neskorších zmien a doplnkov a v Územnom pláne Prešovského samosprávneho kraja, ktorý bol schválený zastupiteľstvom PSK dňa 26.08.2019 uznesením číslo 269/2019 a ktorých výsledkom je všeobecné záväzné nariadenie PSK č. 77/2019, ktoré budú rešpektované v územnom pláne obce.

V zmysle Územného Prešovského samosprávneho kraja sa obec Podhorany nachádza mimo ťažiska osídlenia, v kontakte so základným terciárnym centrom osídlenia mesta Prešov, ktoré tvorí prvú podskupinu prvej skupiny týchto sídiel a ktoré okolo ťažisk osídlenia vytvára možnosti pre vznik suburbaných zón s prihliadnutím na ich stupeň sociálno-ekonomického rozvoja. Nachádza sa mimo šarišskú rozvojovú os: Prešov – Bardejov, ako rozvojovej osi tretieho stupňa.

To znamená, že nástrojmi územného rozvoja podporuje diverzifikáciu ekonomickej základne ťažisk osídlenia, pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území a že určité druhy funkcií je možné situovať do katastrálneho územia obce Podhorany a to predovšetkým bytovú výstavbu a prímestskú rekreáciu.

V súlade s riešením Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja je potrebné podporovať rozvoj priestorov mimo ťažisk osídlenia, charakterizovaných demografickou a ekonomickou depresiou a tento princíp aplikovať aj pri tvorbe subregiónov, vytvárať priestorové podmienky pre vedenie rozhodujúcich sietí technickej infraštruktúry a rezervovať plochy pre stavby environmentálnej infraštruktúry regionálneho a nadregionálneho významu a tým podporovať rozvoj sídelného centra hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít pre priliehajúce zázemie.

3.1.1.2. Zhodnotenie doterajších územnoplánovacích a iných dokumentácií

Obec Podhorany nemala nikdy v minulosti vypracovaný územný plán obce. Realizácia výstavby v obci bola uskutočňovaná na základe územných rozhodnutí v zmysle stavebného zákona.

Dokumentácie a iné podklady získané v prípravných prácach po ich vyhodnotení sú využité v týchto prieskumoch a rozboroch a budú zapracované do riešenia územného plánu obce. Pri riešení technickej infraštruktúry návrhu územného plánu sú využiteľné aj spracované projektové dokumentácie inžinierskych sietí ako podklady týchto riešiteľov.

Stanoviská, podklady a požiadavky, získané v čase prípravných a prieskumných prác od jednotlivých dotknutých organov štátnej správy a správcov jednotlivých sietí technickej infraštruktúry boli zapracované do textovej a grafickej časti týchto prieskumov a rozborov a budú využité v riešení územného plánu obce. Dotknuté susedné obce v čase spracovania prieskumov a rozborov nevzniesli žiadne požiadavky, ktoré by mali byť zapracované do riešenia tohto územného plánu.

3.1.1.3. Zhodnotenie priemetu odvetvových koncepcií, stratégií a zámerov na rozvoj územia

Záväzne časti vyplývajúce z priestorových odvetvových koncepcií a stratégií sú zapracované v Územnom pláne Prešovského samosprávneho kraja ako nadradenej územnoplánovacej dokumentácie a z ďalších známych koncepcií schválených po dni jeho schválenia nevyplývajú pre riešenie územného plánu obce ďalšie požiadavky, ktoré by bolo potrebné premietnuť do jeho riešenia.

Do riešenia tejto dokumentácie budú premietnuté rozvojové dokumenty Prešovského kraja a okresu Prešov ako sú Regionálny operačný plán rozvoja územia a sektorové operačné plány.

3.1.2. Krajinnoeologický potenciál územia

3.1.2.1. Zhodnotenie krajinej štruktúry a jej vplyv na riešenie územného plánu

Významnosť krajinných štruktúr v rámci riešeného územia je determinovaná stabilitou štruktúr. Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavuje diferenciaciu územia podľa vybraných kritérií. Na základe tejto klasifikácie bola získaná priemerná hodnota stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie. Táto hodnota vyjadruje kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušania ekologických väzieb v riešenom katastrálnom území. V závislosti od podielu lesných

spoločenstiev a iných stabilnejších prvkov v krajine má územie priemerný stupeň ekologickej stability – hodnota 2,82, čo predstavuje územie s nízkou až priemernou ekologicou stabilitou.

Z uvedeného vyplýva možnosť v rámci koncepčného návrhu územného systému ekologickej stability posilniť ekologicky významnejšie štruktúry v katastri a prispieť k zvýšeniu biodiverzity najmä na ekologicky nestabilnej ornej pôde a v rámci i v zázemí zastavaného územia.

Z hľadiska súčasnej krajinskej štruktúry a využívania územia, riešené územie má nízky podiel krajinných prvkov s ekostabilizačnou hodnotou. Z hľadiska rozmiestnenia je možné hovoriť o ich nerovnomernom rozložení. Na väčšine katastrálneho územia obce prevláda poľnohospodárska krajina s približne rovnomerným zastúpením ornej pôdy a plôch trvalých trávnych porastov. V severnej časti dominuje lesná prírodná krajina. Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pre zachovanie ekologickej stability územia majú lesné pozemky iba viac ako štvrtinové zastúpenie (27,5 %), čo klasifikujeme, vzhľadom na fyzickogeografické podmienky katastrálneho územia, ako nedostatočné; trvalé trávne porasty tvoria menej ako štvrtinu tohto územia (24,5 %), vodné plochy 2,1 % plochy katastrálneho územia, čo spolu predstavuje 54,1 % plochy riešeného územia. Sumárne majú tieto ekologicky stabilné krajinné prvky v území priemerné zastúpenie.

Vysoké zastúpenie má orná pôda zaberajúca 36,9 % plochy, priestorovo rozčlenená lokalizovaná, s výnimkou severnej časti, po celom území. Negatívom z hľadiska stupňa antropickej záťaže na prírodné prostredie je relatívne vysoké zastúpenie zastavaných plôch zaberajúcich 4,6 % plochy riešeného územia, pričom ho možno označiť za sídlo s malým výskytom sídelnej zelene (nedostatok vnútornej i okolitej sídelnej zelene). Zastúpenie ostatných krajinných prvkov (záhrady a ovocné sady, ostatné plochy) v riešenom území plošne a možno charakterizovať ako významné, pričom súhrne zaberá cca 4,4 % plochy.

V riešenom území obce Podhorany sa nenachádza žiadna lokalita sústavy území európskeho významu. Do riešeného územia nezasahuje svojím územím žiadne navrhované vtáčie územie.

Najbližšie v okolí je lokalizované chránené vtáčie územie Slanské vrchy, ktoré je v pôsobnosti Regionálneho strediska štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky Prešov. Priamo v katastrálnom území obce Podhorany nie sú registrované žiadne významné národné, regionálne ani lokálne mokrade. V okolí vodných tokov sa nachádzajú vlhké lúky menšieho rozsahu, významné sú aj občasne zaplavované plochy v inundačnom území.

Z hľadiska širších vzťahov má riešené územie väzby na okolité priestory s významnými záujmami ochrany prírody, priamo v katastrálnom území obce Podhorany v súčasnosti sa nachádzajú len prvky územného systému ekologickej stability miestnej úrovne. Celé katastrálne územie je zaradené do 1. stupňa územnej ochrany podľa zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.1.2.2. Zhodnotenie stavu zelene v obci

Aj keď samotné zastavané územie obce Podhorany je posudzované ako stresový faktor v území, no na jeho ploche sa nachádza systém zelene rôznych kategórií. Snahou prieskumov a rozborov bolo zdokumentovať jednotlivé kategórie zelene nachádzajúce sa v zastavanom území obce.

Väčšie parkovo upravené plochy v obci absentujú. Tieto je potrebné v riešení územného plánu obce zriaďovať predovšetkým v jej centrálnej časti s cieľom dosiahnuť v obci výraznejšie zastúpenie parkovej zelene. V riešení územného plánu obce je potrebné uvažovať s ďalšími plochami zelene v rámci jestvujúcej a novej občianskej vybavenosti predovšetkým vo vzťahu k funkčným plochám bývania a športu a pozdĺž komunikácií. Pre novú výsadbu je potrebné použiť len druhy drevín z domácej produkcie so zachovaním prirodzených ekosystémov. Prioritou bude zeleň vhodného typu bez alergénov. V územnom pláne obce je potrebné zeleň brehových porastov a sprievodnú vegetáciu vodných tokov riešiť v rámci protipovodňových úprav vodných tokov, kde bude potrebné pre novú výsadbu použiť len druhy drevín z domácej produkcie so zachovaním prirodzených ekosystémov pri zachovaní ochranných a manipulačných pásiem. V riešení územného plánu obce je tiež potrebné podnecovať kvalitné úpravy priehradzok pri rodinných domoch, ako sú živé ploty, okrasné kríky, popínavé rastliny a podobne.

3.1.2.3. Výstupy z krajinnoekologického plánu

3.1.2.3.1. Krajinnoekologické limity

Limity využívania krajiny a jednotlivých jej prvkov, vrátane sídelnej štruktúry, úzko súvisia s následnou optimalizáciou využívania krajiny a opatreniami pre ich rešpektovanie, zmiernenie alebo odstránenie.

Limity sú stanovené pre jednotlivé štrukturálne prvky, ktoré vyžadujú:

- zmenu funkčného využívania krajiny a jej prvkov
zmena – delimitácia pri plochách porastených nelesnou drevinnou vegetáciou nad 50 % na lesné pozemky,
zmena – delimitácia pri navrhovaných prvkoch – opatrenia územného systému ekologickej stability,
- úpravu režimu využívania a opatrenia na udržanie stability krajiny a jej prvkov
nízky podiel verejnej zelene, absencia sprievodnej zelene vodného toku v rámci zastavaného územia,
územie ohrozené eróziou,
ohrozenie lúčnych porastov zarastaním nelesnou drevinnou vegetáciou,
- rešpektovanie stresových faktorov alebo ich zmiernenie
zosuvné územia,
pásmo hygienickej ochrany hospodárskeho dvora,
znečisťovanie vodných tokov splaškovými vodami – dodržanie STN,
- posilnenie biodiverzity krajiny a jej prvkov
nedostatočne štruktúrovaná ochrana významných prvkov krajiny,
- zachovanie krajinného rázu a charakteristického obrazu krajiny
zmena charakteristického vzhľadu krajiny zarastaním nevyužívaných plôch náletmi drevín, strata mozaiky,
- dodržiavanie súvisiacich právnych predpisov
ustanovenia zákona o ochrane prírody a krajiny pri akýchkoľvek zásahoch do súčasných a navrhovaných prvkov územného systému ekologickej stability a výsadbe drevín na nelesnej pôde.

Rizikové faktory:

- potenciálne riziko zosuvov pri narušení stability svahu (výkopy, zárezy, ...), zhoršená stabilita objektov na zosuvnom území a výskyt aktívnych i stabilizovaných zosuvov.

Súčasťou limitov je uplatnenie dvoch základných kritérií optimalizácie, a to hodnotenie stability a zraniteľnosti a ich prenos do regulatívov územného plánu.

3.1.2.3.2. Ekologicky optimálne usporiadanie a funkčné využívanie územia

Na základe syntézy boli uplatnené dve základné kritériá optimalizácie, a to hodnotenie stability a zraniteľnosti. Stabilita je interpretáciou vlastností prírodného komplexu z hľadiska súčasného stavu ovplyvnenia stresovými a pozitívnymi faktormi. Zraniteľnosť je interpretovaná ako citlivosť na zmenu súčasného stavu (stability), alebo náchylnosť na negatívne zmeny so zohľadnením dynamiky vývoja krajiny alebo spôsobu využívania.

Opatrenia pre optimalizáciu využívania krajiny, rešpektovanie, zmiernenie alebo odstránenie negatívnych javov alebo procesov vychádzajú z hodnotenia ekologickej stability a zraniteľnosti a krajinnoekologických limitov a preto majú rovnakú štruktúru:

- opatrenia na zmenu funkčného využívania krajiny
zmena – delimitácia pri plochách porastených nelesnou drevinnou vegetáciou nad 50 % na lesné pozemky,
zmena – delimitácia pri navrhovaných prvkoch územného systému ekologickej stability,
- opatrenia na úpravu režimu využívania a udržanie stability krajiny
zlepšenie stavu verejnej zelene – návrh územného plánu obce,
erózia – protierózne opatrenia (vyznačené v grafike krajinnoekologického plánu),*
zatrávnenie niektorých plôch ornej pôdy (vyznačené v grafike krajinnoekologického plánu),*
vymedzenie a úprava režimu hospodárenia v okolitých lesných porastoch,
- opatrenia na rešpektovanie stresových faktorov alebo opatrenia na ich zmiernenie:

výstavba verejnej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd,*
pásma hygienickej ochrany hospodárskeho dvora – rešpektovanie pri návrhoch,
protierózne opatrenia (vyznačené v grafike krajinnoekologického plánu),*
zosuvné územia – opatrenia pri rozvoji osídla,

- opatrenia na posilnenie biodiverzity krajiny a jej prvkov:
návrh územného systému ekologickej stability,
doplnenie interakčných prvkov a ekologicky významných segmentov krajiny,
agroenvironmentálne opatrenia (nevyhnutné kosenie trvalých trávnych porastov a ochrana nelesnej drevinnej vegetácie),
- opatrenia na zachovanie krajinného rázu a charakteristického obrazu krajiny:
návrh územného systému ekologickej stability,
agroenvironmentálne opatrenia (kosenie trvalých trávnych porastov),
- dodržiavanie súvisiacich právnych predpisov.

Jednotlivé opatrenia často majú kumulovaný efekt a preto jedno opatrenie môže podporiť alebo riešiť viacero limitov, faktorov alebo optimalizačných zámerov. Preto sú uvedené vo viacerých druhoch opatrení, nielen tam, kde sú zaradené z hľadiska primárneho limitu, ktorý ich vyvolal.

*Poznámka: Technické riešenia jednotlivých činností ktoré vyžadujú zásahy do prírodného prostredia, musia byť konzultované, resp. spracované príslušnými odbornými špecialistami jednotlivých profesií (napr.: inžiniersky geológ, hydrogeológ, vodohospodár, pôdohospodár, špecialista ochrany prírody a pod.). Návrhy jednotlivých činností, riešené v návrhu územného plánu obce budú spätne konzultované so spracovateľmi krajinnoekologického plánu.

3.1.2.4. Výstupy z dokumentov územného systému ekologickej stability

Z riešenia krajinnoekologického plánu vyplýva tento koncepčný návrh miestneho územného systému ekologickej stability, ktorý vychádza zo širších vzťahov, súčasnej krajinnej štruktúry, typizácie, významnosti a optimalizácie s osobitným dôrazom na pozitívne faktory.

Na riešenom území krajinnoekologický plán navrhuje:

- viazať miestne prvky na nadregionálnu a regionálnu úroveň, najmä terestrickú a hydrickú,
- zohľadniť pri koncepčnom návrhu biotopy národného a európskeho významu a navrhované SKUEV a CHVÚ nachádzajúce sa v širšom okolí riešeného územia (Fintické svahy a Slanské vrchy),
- rešpektovať pozíciu katastrálneho územia obce vo vzťahu ku prepojeniam vyšších úrovní ÚSES a to interakciou **NRBk Čergov – Slanské vrchy** ktorý zasahuje severnú časť (potom sa stáča východným a južným smerom) katastrálneho územia a NRBC Stráže v juhozápadnom smere aj cez priestor katastrálneho územia, ďalej a RBk Sekčov na juh od riešeného územia cez hydrické systémy. Zohľadniť aj RBc Lysá Hora – Vichter, RBc Radvanovce a RBc Petič, ktoré sa nachádzajú východným smerom.
- Hlavnú kompozičnú os územia tvorí severojužný priebeh hydrických biokoridorov miestnych úrovní vo väzbe na terestrické **NRBk Čergov – Slanské vrchy** (v severnej časti územia) a hydrického RBk Sekčov a NRBC Stráže južným smerom. Rešpektovať ako pomocné kompozičné osi aj vypojenie terestrických prvkov v severnej a južnej časti smerom na vyššie uvedené RBc.
- prepojenia v rámci miestneho ÚSES riešiť adekvátne štruktúre územia a jeho ekologickej stabilizácie v priestoroch s deficitom nelesnej drevinovej vegetácie zastúpením prvkov SKŠ so zohľadnením odtokových pomerov, a najmä interakčných zón na podporu prvkov vyšších úrovní.

Návrh v rámci miestneho územného systému ekologickej stability:

- **terestrické biocentrum MBc-1 Čonkáš prevažne lesného typu** v severovýchodnej časti katastrálneho územia (zaberá aj miestnu časť Majer) je súčasťou IZ-2 vo väzbe na NRBk Čergov – Slanské vrchy v kontakte s MBk-1 a západo-východnú interakciu v rámci predhoria
- **terestrické biocentrum MBc-2 Syrová hora prevažne lúčneho typu so skupinovou nelesnou drevinovou vegetáciou** v severozápadnej časti katastrálneho územia (zaberá aj miestne časti Sitníky, Metlice) s výskytom evidovaných biotopov národného a európskeho významu je súčasťou IZ-2 vo väzbe na NRBk Čergov – Slanské vrchy v kontakte s MBk-2 a MBk-3 a viacerými interakčnými prvkami. Zabezpečuje západo-východnú interakciu v rámci predhoria.

- **terestrické biocentrum MBc-3 Breziny lesného typu** v najjužnejšej časti katastrálneho územia súčasťou IZ-1 vo väzbe na kombináciu terestrických a hydrických systémov križujúcich sa v južnej časti riešeného územia a predstavuje južné prepojenie na NRBk Čergov – Slanské vrchy – RBk Sekčov a NRBc Stráže v kontakte s MBk-1 a MBk-2 a dôležitý uzol v rámci južnej západno-východnej interakcie v rámci intenzívne využívannej poľnohospodárskej krajiny.
- **hydrický biokoridor MBk-1 Dlhý potok** prechádzajúci územím v centrálnej a potom východnej časti, predstavuje prevažne zachovaný prírodný charakter (okrem zastavaného územia) s meandrami v brehových porastoch. V obci je kanalizovaný (návrh na doplnenie). Tvorí hydrické prepojenie medzi NRBk Čergov – Slanské vrchy – RBk Sekčov a NRBc Stráže.
- **hydricko-terestrický biokoridor MBk-2 Podhoranský potok** je vetvený v južnej časti na odbočku ku MBc-3. Má narušený prírodný charakter v údolniciach s výrazným vplyvom okolitého obhospodarovania a ruderalizácie plôch vo väzbe na bývalý hospodársky dvor. Tvorí prepojenie medzi MBc-2 a MBc-3 a početných interakčných prvkov a obidvoch zón. Na severe je terestrického charakteru, postupne nabera charakter hydrický v južnej časti je už dobre vyvinutá niva.
- **terestrický biokoridor MBk-3 Čelovce – Dubina** prebieha severozápadným okrajom – hranicou katastrálneho územia v IZ-1 smerom od MBc-2 Syrová Hora do lesných komplexov Dubina ako súčasť NRBk Čergov – Slanské vrchy. Cez mozaikovitú štruktúru interakčnej zóny IZ-1 NRBk na západnej hranici katastrálneho územia nadväzuje na hydricko-terestrický biokoridor v susednom katastrálneho územia Tulčík
- **významný interakčný prvok VIP-1 Klčovisko** je typu **nelesnej drevinovej vegetácie** v oblasti erózných rýh a terénnych hrán na juhovýchode katastrálneho územia, stabilizuje eróziou narušené územie. V rámci IZ-1 je v kontakte s MBk-2, ako odtoková línia napája hydrickú vetvu MBk-2
- **významný interakčný prvok VIP-2 Pod Okružlou lesného typu s mozaikou zarastajúcich pasienkov.** Je na juh od centrálnej časti v oblasti erózných rýh a terénnych hrán a v severnej časti aktívneho zosuvného územia, ktoré stabilizuje. Je v kontakte s MBk-2.
- **významný interakčný prvok VIP-3 Pod Lazami – Metlice** je typu **nelesnej drevinovej vegetácie a mokrade** v oblasti odtokovej línie a eróznej ryhy na západnej hranici katastrálneho územia, hodnotná mokrad' - pramenisko sa nachádza na juhozápade kú, tam kde tento čiastočne hydrický VIP presahuje hranice katastrálneho územia. Stabilizuje údolnicu a po zlepšení priestorových a biotických parametrov by mohol byť prekategorizovaný na miestny biokoridor. V rámci navrhovaného doplnenia, v severnej časti, bude v interakcii s MBc-2, ako odtokovú líniu ju napája aj IP-2 Pod Sitníkmi.

Potenciálne plochy pre realizáciu náhradnej výsadby za asanované dreviny:

- v zastavanom území a vo väzbe naň – na výsadbu verejnej zelene a v priestore zastavaného územia a
- mimo neho okolo vodných tokov ako doplnenie biokoridorov, ako aj na revitalizáciu ruderalizovaných plôch.

Koncepčný návrh miestneho územného systému ekologickej stability vyplývajúci z riešenia krajinnoekologického plánu je potrebné premietnuť do riešenia územného plánu obce.

3.1.3. Zhodnotenie sídelného potenciálu

3.1.3.1. Zhodnotenie kultúrnohistorického potenciálu riešeného územia

Obec založili v 12. storočí hraničiari. Spomína sa rok 1283, keď ju kráľ daroval zemanom, bývalým hájnikom kráľovských lesov. Obec je písomne doložená z roku 1283. V roku 1300 obec patrila panstvu Šebeš Šebastová a neskôr viacerým zemepánom. Rozdelenie potočnej radovej zástavby obce na Nižný a Vyšný Ašgút sa ujalo v roku 1828 a trvalo do 20. storočia.

Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a tkali konopné plátno. V rokoch 1880–1890 sa mnohí vystaňovali. Aj po roku 1918 sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom, niektorí prácou v lesoch. Časť obyvateľstva pracovala v priemyselných podnikoch Košíc a Prešova.

Ešte začiatkom 20. storočia tu boli stupy na lámanie konopnej byle. V polovici 20. storočia vyrábala J. Hirkala figurálne dlabané úle, zvané dlabáky. Obec bola súčasťou Šarišskej župy.

V katastrálnom území obce Podhorany sú v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk evidované archeologické lokality:

- **Historické jadro obce** – územie s predpokladanými archeologickými nálezmi z obdobia stredoveku až novoveku (1. písomná zmienka o obci k roku 1283),
- **Poloha Chotárka – Stredný mlyn** – čiastkovo skúmané sídlisko z mladšej doby kamennej a doby bronzovej,
- **Poloha Lavostranná terasa Dlhého potoka – Stredný mlyn** – (v staršej evidencii ako Boľava) – sídlisko z mladšej doby kamennej a doby bronzovej, sídliskový objekt z vrcholného stredoveku.

Ojedinelé a bližšie nelokalizované náleziská:

- Západne až severozápadne od intravilánu

Pred začatím stavebnej činnosti alebo inej hospodárskej činnosti na evidovanom archeologickom nálezisku je vlastník, správca alebo stavebník povinný podať žiadosť o vyjadrenie k zámeru na Krajský pamiatkový úrad Prešov, ktorý v spolupráci s príslušným stavebným úradom zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní. Krajský pamiatkový úrad môže rozhodnúť o povinnosti vykonať archeologický výskum aj na mieste stavby alebo inej hospodárskej činnosti, ktoré nie je evidovaným archeologickým náleziskom, ak na tomto mieste dôvodne predpokladá výskyt archeologických nálezov.

Krajský pamiatkový úrad Prešov v spolupráci s príslušným stavebným úradom, pri vykonávaní akejkoľvek stavebnej, či inej hospodárskej činnosti zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk aj mimo území s evidovanými a predpokladanými archeologickými nálezmi v procese územného a stavebného konania.

Stavebník je povinný počas realizácie zemných prác oznámiť každý archeologický nález (vec pamiatkovej hodnoty) Krajskému pamiatkovému úradu Prešov. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia nálezu. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu.

Na území obce Podhorany v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok nie sú zapísané žiadne národné kultúrne pamiatky, avšak boli vypracované podklady pre vyhlásenie za národné kultúrne pamiatky:

- **Hrobka rodiny Both** z 2. pol. 19. storočia, nachádzajúca sa na pozemku parcely KN-C č. 339/1,
- **Kaplnka pohrebna Rodiny Körtevelyessy** zo začiatku 20. storočia, nachádzajúca sa na pozemku parcely KN-C 339/1

Vlastník vecí, ktorá je predmetom konania o vyhlásení za kultúrnu pamiatku, je povinný od doručenia oznámenia o začatí konania o vyhlásení veci za kultúrnu pamiatku chrániť vec pred poškodením, zničením, stratou, odcudzením alebo vývozom z územia Slovenskej republiky a oznámiť pamiatkovému úradu každú zamýšľanú alebo uskutočnenú zmenu jej vlastníctva (§15 ods. 4 pamiatkového zákona).

Pozornosť pamiatkovej ochrany si zaslúži aj stavba kúrie z 19. storočia a voľne stojace kríže na území obce, ktoré sú vždy pamätníkmi miestnych udalostí v histórii obce a aj keď nie sú zapísané v zozname pamiatkového fondu kultúrnych pamiatok sú súčasťou kultúrneho dedičstva obce a ako takým je im potrebné venovať primeranú ochranu a zveľaďovanie.

Obec si môže viesť v zmysle § 14 zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu evidenciu pamätihodností obce.

Do evidencie pamätihodností možno zaradiť nehnuteľné a hnutel'né veci, kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, katastrálne a zemepisné názvy viažuce sa k histórii a osobnostiam obce. K pamätihodnostiam je možné zaradiť aj staré stromy v katastri, božie múky,

kríže a iné objekty viažuce sa k histórii obce. Krajský pamiatkový úrad Prešov na požiadanie poskytne obci metodickú a odbornú pomoc pri evidovaní pamätihodností obce.

3.1.3.2. Zhodnotenie sídelno – priestorovej štruktúry obce

Obec Podhorany má mierne zvlnený pahorkatinový povrch podhorského charakteru sčasti odlesnený. Súvislý zmiešaný les sa nachádza v severnej časti katastra. Územie obce je charakteristické lesnými porastmi a len sčasti využívanou poľnohospodárskou pôdou. Pôvodná obec Podhorany leží v údolí Dlhého potoka tečúceho južným smerom a vtekajúcim do potoka Ladianka mimo územia obce. Obec Podhorany má charakter prejazdnej potočnej obce so založenou sieťou dopravnej a technickej infraštruktúry. Zástavba pôvodnej obce Podhorany sa rozvíjala v údolí Dlhého potoka, ktorý tvorí historickú kompozičnú os obce a je aj budúcou hlavnou kompozičnou osou obce. Po oboch brehoch boli historicky vytvorené miestne komunikácie a na nej sú jednostranne radené rodinné domy. Cesta III/3456 vedúca juhovýchodnou zastavanou časťou obce bude v obci spĺňať funkciu hlavnej zbernej komunikácie. V tejto časti obce je najnovšia výstavba rodinných domov vrátane viacbytového domu z konca minulého storočia. Na hlavnej kompozičnej osi, pozdĺž ktorej je rástla zástavba rodinných domov v nástupnej južnej časti sa nachádza kostol s malým parkom a farou a v centrálnej časti je umiestnená budova obecného úradu s kultúrnym domom s plochou futbalového ihriska a multifunkčného ihriska, areál základnej a materskej školy a budova Jednoty ako sústredená plocha občianskej vybavenosti, ktorá je posilnená vhodnou plochou pre pakovanie osobných áut. Ďalšie plochy občianskej vybavenosti by bolo vhodné získať dostavbou a vhodnou prestavbou blízkeho územia s možnosťou zmeny a doplnenia na funkcie služieb a obchodu. Takto by sa posilnilo prirodzené centrum obce. V ich blízkosti sú plochy najnovšej bytovej výstavby. Takto vytvorená základná urbanistická kompozícia obce pri stanovení hlavných rozvojových zásad dáva predpoklady vytvárania kompaktného sídla. Dominantnou stavbou obce je rímskokatolícky kostol sv. Alojza Gonzagu v južnej časti. Na západnej strane v koncovej polohe zastavanej časti obce, sa nachádza cintorín a hospodársky dvor.

Hospodársky dvor dnes už len sčasti plní svoju pôvodnú funkciu. Disponibilný priestor obce pre rozvoj funkcie výroby je na plochách teraz už nefunkčných maštaliach hovädzieho dobytky v západnej časti hospodárskeho dvora. Nové plochy bytovej výstavby by mohli byť na plochách súkromných pozemkov na východe, juhu, severe a západe zastavaného územia obce.

Historicky obec nadväzuje v rámci sídelnej štruktúry a socioekonomických aspektov na mesto Prešov. Obec Podhorany má dobrú možnosť vytvorenia kapacít ľudských zdrojov pre rozvoj výrobnjej sféry, rekreačných priestorov a využitia týchto daností pre rozvoj obce prepojením na aktivity mesta Prešov. Susediace sídla sú tiež ekonomicky malo výrazné.

3.1.4. Zhodnotenie sociálnych a ekonomických rozvojových predpokladov obce

Vývoj počtu obyvateľstva z jednotlivých sčítaní a medziročných cenov možno v obci Podhorany sledovať od roku 1869, kedy mala obec spolu 331 obyvateľov. Ku koncu roka 2001 stúpol počet obyvateľov na hodnotu 674, čo je nárast oproti roku 1970 o 21,4 %, kedy obec mala 555 obyvateľov. Od začiatku sledovaného obdobia, od roku 1869 do roku 1890 mal demografický vývoj obyvateľstva klesajúcu a potom neustále stúpajúcu tendenciu, ktorá sa ani v súčasnosti prakticky nemení, čo odráža dobré ekonomické pomery. Na konci roku 2022 mala obec 879 obyvateľov, kým na začiatku roka ich bolo 872. Prirodzeným pohybom obyvateľstva (pôrodnosť a úmrtnosť obyvateľstva) v roku 2022 získala obec 2 obyvateľov. V rámci mechanického pohybu obyvateľstva bol v rámci obce Podhorany zaznamenaný celkový prírastok obyvateľstva 7, migračné saldo (rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystáňovaných) malo hodnotu 5. Celkový pohyb obyvateľstva, pozostávajúci z prirodzeného a mechanického pohybu tvorilo v roku 2022 v obci Podhorany + 7 osôb.

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 mala obec Podhorany 857 trvale bývajúcich obyvateľov a z toho bolo 19,8 % v predproduktívnom, 68,8 % v produktívnom a 11,3 % vo veku poproduktívnom, z ktorých bolo ekonomicky aktívnych 440 obyvateľov, čo činí 51,3 % z celkového počtu obyvateľov.

Prognóza vývoja počtu obyvateľov v obci Podhorany do roku 2040:

Rok:	2001	2005	2010	2015	2020	2022	2030	2035	2040
počet obyvateľov	674	691	746	791	849	879	959	1009	1059

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii.

Na vývoj obyvateľstva budú mať v budúcnosti aj tieto predpoklady:

- predpoklady ekonomickej stability v štáte a tým ochota mladých ľudí zakladať rodiny,
- zvyšovanie ekonomickej gravitácie centra kraja,
- výhodná poloha pre bývanie vo vzťahu dostupnosti vyšších služieb,
- dostupná oblasť pre rekreáciu,
- ľahký prístup k hlavným dopravným tepnám.

3.1.5. Zhodnotenie disponibilít bytového fondu a odporúčanie pre riešenie

Obytné územie obce v súčasnosti predstavuje kompaktné zastavané územie pozdĺž miestnych komunikácií a cesty III/3456. Bytový fond pozdĺž týchto komunikácií predstavuje zmes staršej povojnovanej zástavby v dobrom stavebnom stave, postupne rekonštruovanej a dostavovanej ale tiež novej zástavby. Na východe zastavaného územia v nástupnej časti obce bol v poslednej štvrtine minulého storočia postavený jeden šesťbytový dom. Najnovšia bytová výstavba je predovšetkým v jej juhovýchodnej časti ale aj v centrálnej časti.

V obci Podhorany je záujem o výstavbu nových rodinných domov nielen spomedzi samotných obyvateľov obce, ale aj z blízkeho okolia. Obec má záujem o prípravu ďalších obytných území.

Obec má v rámci zastavaného územia plochy využiteľné pre bytovú výstavbu na plochách nadmerných záhrad vo východnej, južnej, severnej a západnej časti obce. Rozvoj obytného územia je možný predovšetkým jeho doplnením v zastavaných častiach obce, modernizáciou staršieho bytového fondu. Relatívne väčšie plochy pre rozvoj bytovej výstavby sú v blízkosti najnovšej výstavby a jeho nový územný rozvoj na plochách bezprostredne na ne nadväzujúcich a mimo zastavanú časť.

V riešení územného plánu obce je potrebné k roku 2040 uvažovať s návrhom plôch pre bývanie na umiestnenie málopodlažnej zástavby prevažne rodinných domov pre celkový výhľadový počet cca 1059 obyvateľov, čo pri predpokladanej obľobnosti 3,5 obyvateľov na 1 byt predstavuje potrebu cca 303 nových bytov, t.j. približne 300 rodinných domov. Zároveň je potrebné vytvoriť dostatočnú rezervu plôch pre bytovú výstavbu v bilančnom období, ktorú bude možné využiť aj po roku 2040.

3.1.6. Zhodnotenie stavu, zámerov a potrieb občianskej vybavenosti

K bilančnému obdobiu 2040 je potrebné uvažovať so štruktúrou a kapacitou občianskej vybavenosti podľa očakávaného prirodzeného nárastu počtu obyvateľov obce a záujemcov o výstavbu rodinných domov. Pri umiestnení občianskej vybavenosti a ďalších funkčných plôch súvisiacich s rozvojom obce Podhorany je potrebné zohľadniť dostupnosť vybavenosti v meste Prešov.

Pri napočte je potrebné zohľadniť charakter obce, ktorý bude plniť aj funkciu vidieckeho osídlenia. V strede zastavanej časti obce pozdĺž miestnej komunikácie je potrebné navrhnuť funkčnú zmenu využívania jestvujúcej zástavby pre účely vybavenosti formou vytvorenia plôch centrálnej zóny obce.

3.1.7. Zhodnotenie stavu a známych zámerov v rozvoji hospodárskej základne

3.1.7.1. Stav a zámery v ťažbe nerastných surovín

Na území obce sa neťažia žiadne nerastné suroviny a ani v minulosti nebola zaznamenaná ťažba surovín. V katastrálnom území obce Podhorany sa nenachádzajú žiadne zistené ložiská nerastov, z čoho vyplýva, že riešením rozvoja obce nebudú dotknuté záujmy ochrany a využívania nerastného bohatstva (výhradných ložísk) a preto v riešení územného plánu nie je potrebné vytvárať predpoklady pre ťažbu nerastných surovín.

3.1.7.2. Stav a zámery v rozvoji poľnohospodárstva

Poľnohospodárska činnosť je zameraná na rastlinnú výrobu, špeciálne na plodiny ako sú hustosiate obiloviny a zemiaky. V obci v minulosti na pôde hospodáril Jednotné roľnícke družstvo Pušovce. Dnes poľnohospodársky pôdny fond pozostávajúci zo 262 ha ornej pôdy a 174 ha lúk a pasienkov obhospodarujú súkromne hospodáriaci roľníci – farmári, ktorí sú občanmi obce a Ovčia farma Proč, s.r.o.. Jestvujúca poľnohospodárska pôda dáva všetky vhodné predpoklady pre rozvoj poľnohospodárskej prvovýroby pri zabránení nežiaducich javov biodiverzity. V západnej časti

zastavaného územia obce je pôvodný hospodársky dvor s maštalami. V jeho areáli prevádzkuje firma Ovčia farma Proč, s. r. o. živočíšnu výrobu s cca 200 ks hovädzieho dobytku, pre ktoré prislúcha ochranné pásmo 50 m široké. V riešení územného plánu je potrebné navrhnuť ďalší rozvoj hospodárskeho dvora.

3.1.7.3. Stav a zámery v rozvoji lesného hospodárstva

Lesné porasty na území katastra obce Podhorany tvoria ucelené komplexy na severe a západe obce na južnom okraji Nízkych Beskýd patria do Lesného hospodárskeho celku Giraltovce. V obci je evidovaných cca 196 ha lesa v lesnom pôdnom fonde, čo tvorí cca 27,6 % z celkovej plochy katastrálneho územia obce. Z hľadiska vlastníckych je výmera lesných pozemkov sčasti v súkromnom vlastníctve a je v užívaní Lesov Slovenskej republiky š.p. OZ Bardejov. Z hľadiska kategorizácie lesov ide o hospodárske lesy, ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. V zastúpení lesných typov prevažujú lesy listnaté s prevahou duba, buka a borovice, v podraсте, je prevažne hrab. Vekové rozvrstvenie porastov na danom území je malé. Priemerný vek porastov je 45 rokov. Drevná hmota je spracovávaná na plochách nachádzajúcich sa mimo územia obce.

Lesný hospodársky plán pre Lesný hospodársky celok Giraltovce je platný na roky 2018–2027, ktorý pre hospodárenie na lesnom pôdnom fonde je potrebné považovať za záväzný.

3.1.7.4. Stav a zámery v rozvoji priemyslu a skladového hospodárstva

Z pôvodných remesiel, ktorým tu bolo lámanie konopnej byle a výroba figurálnych dlabaných úľov, zvaných dlabáky sa na území obce nezachovalo. Západne od zastavanej časti obce sa nachádza areál plošného sústredenia výroby a výrobných služieb s lokalizáciou lakovne a drevospracujúcej prevádzky firmy Proteak situovanej v areáli hospodárskeho dvora.

Riešenie územného plánu obce by malo stanoviť základné plochy pre jednotlivé výrobné funkcie hospodárskeho dvora na jeho disponibilných plochách.

3.1.8. Zhodnotenie rekreačného potenciálu územia a odporúčanie pre riešenie

Hlavnými rekreačnými priestormi v blízkosti riešeného územia obce Podhorany sú dva rekreačné krajinné celky v rámci Prešovského kraja: Je to RKC Čergov, ktorého ťažiskom je rovnomenné pohorie, ponúka atraktívne prírodné prostredie vhodné pre turistiku a zimné športy. Malebné a rázovité obce v podhorí predstavujú vhodný potenciál pre vidiecku turistiku. Druhým je RKC Slanské vrchy, ktoré majú charakter kľudovej zóny s vhodnými podmienkami pre letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí. Vhodné vybavenostné zázemie predstavujú podhorské obce vhodné pre vidiecku turistiku, ktoré je potrebné podporovať a prednostne rozvíjať tie druhy a formy turizmu, ktoré majú pre rozvoj v danom území najlepšie predpoklady usmerňovať rozvoj funkčno – priestorového subsystému rekreácie a turizmu v súlade s Konceptiou územného rozvoja Slovenska 2001 v znení neskorších zmien a doplnkov, Regionalizáciou cestovného ruchu Slovenskej republiky a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.

K najviac uplatňovaným formám dynamickej turistiky patrí pešia turistika. Severná časť riešeného katastrálneho územia obce má vhodné lokalizačné predpoklady pre jej plné rozvinutie. Predovšetkým údolie vodného toku Dlhého potoka a naň nadväzujúci zalesnený masív na južnom okraji Nízkych Beskýd poskytuje široké možnosti nenáročných turistických vychádzok a relaxácie v prírodnom prostredí. Naproti tomu krajinná štruktúra západnej a južnej časti riešeného územia s dominantne zastúpenou veľkoblukovou ornou pôdou nie je z pohľadu turistického návštevníka veľmi atraktívna. Samotná obec má vhodné lokalizačné predpoklady ako východisko peších turistických a cykloturistických výletov predovšetkým vo väzbe na susedné obce Fulianka, Čelovec, Chmeľovec, Proč, Pušovce, Šarišská Trstená a Chmeľov.

Riešeným územím ani v blízkom okolí obce hlavné turistické trasy značených turistických chodníkov neprechádzajú. Pre pešiu turistiku v riešenom katastrálnom území obce Podhorany slúžia len turisticky neznačené chodníky po poľných a lesných cestách. Najbližšie miesto využiteľné na turistiku po značených chodníkoch k územiu obce sa nachádza na juhozápade v obci Kapušany, kde zo železničnej vychádza značený turistický chodník, z ktorého je prístupná veľká turistická sieť chodníkov a magistral. Nevýhodou trasovania turistických značkových chodníkov z pohľadu účastníka cestovného ruchu je ich vzdialenosť od obce.

Riešenie územného plánu obce by mohlo navrhnuť možné napojenie na tieto značené chodníky a tým umožniť zokruhovanie výletných trás s rôznou dĺžkou a obtiažnosťou, vytvárajúcou optimálne podmienky predovšetkým pre prepojenie navrhovaných aktivít v území a centrom obce Podhorany. Po katastrálnych územiach blízkyh obci Fulianka, Tulčík a Demjata prechádza Karpatská cyklocesta Z Prešova na Duklu. Ďalšie cyklistické trasy, ktoré začínajú v Prešove alebo týmto mestom prechádzajú sú prístupné z ciest II/545, I/73 a I/18.

Riešenie územného plánu obce by mohlo riešiť cyklotrasu s možným napojením na hlavnú kostrovú sieť cyklotrás PSK. Trasa by viedla cez obec Nemcovce, osadu Zimná studňa po poľnej ceste do obce Chmeľovec, kde by pokračovala po hlavnej ceste do obce Podhorany, vytvárajúcou optimálne podmienky predovšetkým pre prepojenie navrhovaných aktivít v území a centrom obce Podhorany. Body záujmu by boli určené na školskom dvore – altánok určený k oddychu. Ďalej by trasa pokračovala hore dedinou k druhému bodu záujmu a to ku Krížu nad dedinou z ktorého je výhľad na celú dedinu.

Územie riešenej obce Podhorany je súčasťou priestoru Haľagoš, ktoré tvoria katastrálne územia šiestich obcí Čelovce, Chmeľovec, Podhorany, Proč, Pušovce a Šarišská Trstená. Je vhodný pre rekreáciu a vodné športy. Pre zabezpečenie kvalitných služieb rekreačného priestoru je potrebné využiť potenciál zastavaného i nezastavaného územia všetkých obcí a zabezpečenie realizácie potrebných športových a rekreačných zariadení vrátane stavieb občianskeho a technického vybavenia v riešenom priestore s možným parciálnym rozložením funkcií a zariadení medzi obcami.

Územie obce Podhorany leží v údolí Dlhého potoka v atraktívnom, málo narušenom prírodnom prostredí na území Beskydského predhoria a je relatívne blízko krajského mesta Prešov. Toto dáva predpoklad tvorby rekreačného zázemia pre toto sídlo. Preto je potrebné, aby obec Podhorany slúžila ako priestor pre rozvoj doplnkových funkcií cestovného ruchu a preto je nutné uvažovať o prepojení viacerých katastrov pre rekreáciu a vidiecku turistiku. Možnosti využitia miernejších terénov v katastrálnom území sú široké, ktoré môžu slúžiť pre turistiku, cykloturistiku a hubárčenie v lete a v zime pre lyžiarsku turistiku. Obec má vhodné podmienky pre chalupárenie, letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí. V južnej časti územia, pri ceste III/3456 sa nachádza lokalita rekreačných chatiek. Kúpeľné územia a objekty tohto charakteru sa v katastrálnom území obce nenachádzajú. V riešenom území sa nenachádzajú ani pramene liečivých zdrojov a nie sú evidované. Na území obce je niekoľko zaujímavých miest s dobrými výhľadmi na obec ale aj na širšie okolie a to predovšetkým z vrcholu Okružlej na juhozápade územia a zo Syrovej hory 454,2 m.n.m. na severozápade územia s panoramatickými výhľadmi. Obec má predpoklad vybudovať na okraji lesov v severnej časti obce pri Dlhom potoku rekreačné miesto. V blízkosti má obec možnosť vybudovať na potoku vodné plochy sústavu rybníkov so športovo – rekreačnou funkciou.

Ďalšou z možností využitia prírodného potenciálu územia obce je poľovnícky revír v blízkych lesoch, kde pôsobí Poľovnícke združenie Hubertus Podhorany, ktoré vlastní poľovnícku chatu v severnej časti územia.

3.1.9. Zhodnotenie dopravnej a technickej infraštruktúry technického vybavenia

3.1.9.1. Zhodnotenie dopravy a dopravných zariadení

Obec sa nachádza v spádovej oblasti mesta Prešov, ktoré je vzdialené 14 km. Cesta vo svojom priebehu katastrom obce zodpovedá približne kategórii C 7,5/50. Cesta III/3456 prebieha v krátkom kontakte v dĺžke 880 m s juhovýchodným okrajom zástavby obce a nemá podstatný vplyv na dopravnú obsluhu územia obce, ktorú zabezpečujú miestne komunikácie prebiehajúce v severojužnom smere. Tieto miestne cesty sú napojené na cestu III/3456 v štyroch stykových križovatkách. Cez miestny potok prebieha cesta mostným objektom v pravouhlom smerovom oblúku s polomerom cca 30 m, čo hodnotíme ako bodovú zavadu. Most nemá potrebný prietokový profil pre Q₁₀₀, čo spôsobuje vzduť hladiny aj pri menších prietokoch a dochádza ku statickému ohrozeniu objektu mosta a priľahlých úsekov cesty. V prejazdnom úseku je položený nový asfaltový koberec šírky 6,0 m, po západnom okraji prebieha chodník šírky 1,5 m oddelený od vozovky vyvýšeným obrubníkom. Chodník na východnom okraji intravilánu plynule nadväzuje na chodník v obci Chmeľovec. Voda pri obrubníku je zachytávaná do dažďovej kanalizácie vedenej pod chodníkom a zaústenej do miestneho potoka v mieste mosta. Na protíľahlej strane vozovky prebieha dláždená priekopa z betónových tvárnic nekvalitne zrealizovaná so svojpomocne zhotovenými vjazdmi pomocou rúr rôznej kvality. Krajnice šírky 0,3–0,5 m sú zarastené zeleňou a spolu s vyvýšenými

okrajmi priekopy zabraňujú v niektorých úsekoch plynulému odtoku vody z vozovky. Šírka vozovky medzi obrubníkom a nespevnenou krajnicou je 6,0 m, pričom pre priet'ah cesty III. triedy je v zmysle STN 73 6110 požadovaná funkčná trieda B3 v kategórii MZ 8/50.

Z hľadiska koncepcie rozvoja cestnej siete je potrebné:

- rešpektovať nadradenú ÚPD Prešovského samosprávneho kraja,
- rešpektovať hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov.

V návrhu územného plánu obce z hľadiska cestnej dopravy je potrebné riešiť:

- Priet'ah cesty III/3456 v zastavanom a k zastavaniam určenom území obce Podhorany v zmysle STN 73 6110 v kategórii B3–MZ 8,5/50.
- Úseky cesty III/3456 mimo zastavanú časť obce v kategórii C 7,5/70.
- Napojenia miestnych ciest na cestu III/3456 v stykových križovatkách v zmysle normových ustanovení.
- Všetky bodové a líniové závady.
- Miestne obslužné a účelové cesty upraviť a nové zriadiť v súlade s STN 73 6110 a vylúčiť provizórne prašné úpravy.
- Dobudovať chodníky pri miestnych cestách v primeranom rozsahu.
- Navrhnuť umiestnenie zastávok autobusovej dopravy a vyznačiť ich pešiu dostupnosť.
- Cyklistické a pešie trasy riešiť i v širších vzťahoch k príľahlému územiu, ich šírkové usporiadanie navrhnuť v zmysle STN a TP.

3.1.9.1.2. Zhodnotenie statickej dopravy

Vzhľadom na veľkosť obce a minimum tranzitu objekty občianskeho vybavenia je potrebné vybaviť spevnenými plochami vhodnými pre parkovanie.

V návrhu územného plánu obce je potrebné riešiť:

- Potrebný počet parkovacích stojísk pri objektoch občianskej vybavenosti úpravou a dopravným značením jestvujúcich neorganizovaných spevnených plôch a ich doplnenie na ucelených plochách alebo ako parkovacie pásy na miestnych komunikáciách.

3.1.9.1.3. Zhodnotenie pešej dopravy

Absencia chodníkov pri ceste III. triedy a miestnych komunikáciách je komplexným problémom súvisiacim s vývojom cestnej siete a je principiálne z pohľadu normy STN 7306110 nedostatkom, ktorý treba riešiť najmä cestnej premávky.

V návrhu územného plánu obce z hľadiska cestnej dopravy je potrebné riešiť:

- Chodníky pri ceste III. triedy a miestnych komunikáciách v potrebnom rozsahu a samostatne trasované pešie prepojenia.

3.1.9.2. Zhodnotenie vodného hospodárstva

3.1.9.2.1. Zásobovanie pitnou a prevádzkovou vodou

V obci Podhorany je vybudovaný verejný vodovod v operatívnej správe VVS a. s. Košice. Zdrojom pitnej vody je vodárenská nádrž Starina (ÚV Stakčín). Privádzacím potrubím DN 200 mm je voda privádzaná z potrubia DN 1000 mm do vodojemu.

Akumulácia vody je zabezpečená vo vodojeme Chmeľovec o objeme 100 m³ s kótou dna 401,00 m n. m a max hladinou 404,30 m n. m.

Z celkového počtu 872 obyvateľov bolo v roku 2022 napojených na verejný vodovod 68 obyvateľov, čo predstavuje napojenosť 7,8%.

Z vodojemu Chmeľovec: 2 x 100 m³ vybudovaného na kóte dna 401,00 m.n.m. bude zásobovaná jestvujúca a navrhovaná zástavba v I. tlakovom pásme v potrebnom množstve a tlaku.

V obci je potrebné dobudovať verejný vodovod.

3.1.9.2.2. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Obec nemá vybudovanú verejnú kanalizáciu. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov majú vybudované vlastné žumpy. Časť rodinných domov má domovú kanalizáciu zaústenú do priekop, alebo priamo do potoka, čo je spolu s vyvážením žump hygienickou závadou,

pre ktoré je potrebné vybudovať kanalizáciu. Poľnohospodárske družstvo má na hospodárskom dvore vybudovanú kanalizáciu zaústenú do žump. Dažďové vody z intravilánu sú odvádzané priekopami, rigolmi a dažďovou kanalizáciou DN 600 a 400 mm, ktoré sú zaústené do potoka. Priekopy a rigoly sú neudržiavané a zanesené. V roku 2006 VodoKap – SK, s.r.o. vypracovala štúdiu Podhorany – Chmeľovec Kanalizácia a ČOV. Štúdia rieši skupinovú gravitačnú splaškovú kanalizáciu Podhorany – Chmeľovec a ČOV pre 1 450 EO pod obcami zaústenú do Dlhého potoka.

V obci je potrebné vybudovať celoobecnú splaškovú kanalizáciu a ČOV.

Odvádzanie splaškových odpadových vôd riešiť prednostne prostredníctvom verejnej kanalizácie. V prípadoch, kde nie je možné napojenie na verejnú kanalizáciu, je nutné zabezpečiť iný spôsob odvádzania a zneškodňovania odpadových vôd, napr. výstavbou vlastnej čistiarne odpadových vôd, prípadne akumuláciu produkovaných splaškových odpadových vôd z jednotlivých objektov vo vodotesných žumpách a zneškodňovanie žumpových vôd riešiť v súlade s ustanovením § 36 ods. 3 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách.

Dažďové vody sa v čo najväčšej miere ponechajú na vsiaknutie do terénu a terén je potrebné vysypať tak, aby nevsiaknuté vody boli odvedené do rigolov, priekop a nimi do potokov.

3.1.9.3. Zhodnotenie zásobovania energiami

3.1.9.3.1. Zhodnotenie zásobovania elektrickou energiou

Obec Podhorany je v súčasnosti zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc 22/0,4 kV. Trafostanice sú napájané po VN strane z odbočky od kmeňovej VN linky VSD číslo 208 tvorenej vodičmi 3x35 AlFe 6 na betónových stĺpoch resp. VN káblom závesným resp. vo výkope.

V riešení územného plánu obce je potrebné:

- prehodnotiť výkon a počet trafostaníc s dostatočnou rezervou výkonu,
- navrhnúť rekonštrukciu fyzicky starých resp. výkonom nepostačujúcich trafostaníc,
- navrhnúť a vhodne umiestniť – vyčleniť miesto pre nové trafostanice, vrátane prívodu VN k nim a ich stavby začleniť do verejnoprospešných stavieb,
- riešiť nutné preložky VN a nové prípojky VN mimo obce vzdušné, v obci káblom v zemi, resp. vzduchom,
- riešiť rekonštrukciu existujúcej NN sieť s nevyhovujúcimi elektrickými parametrami (drevené a poškodené podperné body a pod.),
- na rozvod AES káblami s novými podpernými bodmi, resp. preferovať postupné nahrádzanie vzdušných elektrických NN vedení kábelovými rozvodmi v zemi,
- navrhnúť pre nové lokality NN sieť káblami v zemi, v riešení je potrebné požívať štandardy VSE,
- pripravovať a postupne realizovať rekonštrukcie existujúceho verejného osvetlenia pri preferovaní uloženia jeho elektrických rozvodov v zemi a rovnako realizovať výstavbu nového osvetlenia.

3.1.9.3.2. Zhodnotenie zásobovania plynom

Obec Podhorany je plynofikovaná od roku 2000 pri tlakovej hladine 200 kPa STL plynovodmi z materiálu polyetylén a oceľ. Zdrojom zemného plynu pre obec je vysokotlaký distribučný plynovod DN 200, PN 4,0 MPa Prešov – Vranov nad Topľou, z ktorého cez VTL prípojku DN 80, regulačnú stanicu (RS 1 200 m³/h) v obci Lipníky je cez STL plynovody Lipníky – Čelovce – Pušovce – Proč – Šarišská Trstená – Chmeľovec, zásobovaná obec. Stredotlaké rozvody sú z PE potrubia D 90 mm až 50 mm. Odberatelia plynu sú zásobovaní plynom z miestnej STL siete, buď priamo cez STL prípojky plynu, alebo cez stredotlaké prípojky a regulátory tlaku STL/NTL plynu. SPP-D v súčasnosti nemá v riešenom území vlastné rozvojové zámery.

Návrh územného plánu obce bude rešpektovať ochranné (OP) a bezpečnostné pásma (BP) existujúcich plynárenských zariadení tak, ako vyplývajú z ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov.

Potrebné rozšírenie STL plynovodov v obci je potrebné riešiť koncepčne v súlade s podmienkami vyplývajúcimi z ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov a na základe podmienok a vyjadrení SPP-D, ako prevádzkovateľa siete.

V prípade potreby preložky existujúcich plynárenských zariadení (PZ) prevádzkovaných SPP-D, je potrebné, aby odd. prevádzky posúdilo možnosť realizácie preložky a stanovilo podmienky jej realizácie.

Podľa ustanovenia §79 ods. 5 a 6 a ustanovenia § 80 ods. 4 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zriaďovať stavby v OP a BP plynár. zariadenia a vykonávať činnosti v OP PZ možno len po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa siete a za podmienok ním určených.

3.1.9.3.3. Zhodnotenie zásobovania teplom

V riešení územného plánu obce bude potrebné aj naďalej uvažovať so zemným plynom ako s hlavným zdrojom tepla s možnosťou využitia doplnkových zdrojov energie. Pri stanovení tepelnej potreby je potrebné vychádzať z STN 383350 o zásobovaní teplom, že objekty v obci Podhorany sa nachádzajú v krajine s najnižšou oblastnou teplotou -18°C .

Zdroje a zariadenia na výrobu netradičných druhov energie tepla väčšieho, ale ani menšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. V riešení územného plánu odporúča sa uvažovať so zmenou palivovej základne napr. prechodom na biomasu a využívaním obnoviteľných zdrojov energie – solárne, fotovoltaické panely. V prípade nedostatočného využitia orných pôd pre poľnohospodárske účely, je možné tieto plochy preorientovať na pestovanie plodín pre energetické účely a ich využitie pri zásobovaní teplom. Zároveň je možné pre energetické účely využívať aj odpady z lesných plôch a bioodpady z obce.

3.1.9.4. Zhodnotenie telekomunikačných a informačných sietí

3.1.9.4.1 Telekomunikačná sieť

Uznesením vlády SR č. 136 z 2. marca 2011 bola schválená Národná stratégia pre širokopásmový prístup v SR, ktorá zohľadňuje zámery „Stratégie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu EURÓPA 2020“, najmä v oblasti iniciatívy „Digitálna agenda pre Európu“. Jedným z cieľov stanovených v Národnej stratégii pre širokopásmový prístup je do konca roku 2020 umožniť prístup k vysokorychlostnému internetovému pripojeniu s prenosovou rýchlosťou 30 Mbit/s pre všetkých občanov, verejnú správu, podnikateľský sektor i tretí sektor. Rozvoj dostupných vysokorychlostných sietí je taktiež uvedený ako jeden z cieľov v Programovom vyhlásení vlády SR. Územný plán rieši rozvoj pevných telekomunikačných sietí. V obci pripravujú WI-NET s.r.o. Raslavice a ITcity s.r.o. Prešov vybudovať novú optickú sieť FTTH (Fiber to the home), pri ktorom optické vlákno končí až u zákazníka.

Orange Slovensko a.s. má uložený podzemný optický kábel a má kontrakt s VSD, ktorý mu umožní zabezpečiť pevný vysokorychlostný internet a TV pre svojich zákazníkov.

Výstavba miestnej optickej siete spočíva v realizácii pokládky mikrorúrovňových systémov FIBREFLOW k jednotlivým zákazníkom. Príslušný operátor siete v ďalšej etape zafukuje k zákazníkom jednotlivé optické káble. Trasy budú vedené pozdĺž obslužných a účelových miestnych komunikácií, jestvujúcimi chodníkmi a vo voľnom teréne v zeleni tak, aby obsiahla prípojky ku všetkým vchodom BD a objektom v riešenom území. Križovanie spevnených plôch – chodníkov, ciest bude realizované pretláčaním bez narušenia povrchu. Po dokončení stavebných prác bude terén uvedený do pôvodného stavu.

Z hľadiska mobilných operátorov budú nové rozvojové plochy zapracované do GSM infraštruktúry v súlade s pokrytím obce. Pre navrhovanú kapacitu sú navrhované v súlade s prijatou koncepciou výstavby telekomunikačnej siete vybudovať sieť s min. 200 % hustotou telefonizácie rodinných domov, bytov, s prihliadnutím na charakter bývania a pokrytím pre občiansku vybavenosť a ďalšie aktivity. Podrobný návrh riešenia telekomunikačnej siete jednotlivých rozvojových plôch bude spracovaný v ďalších stupňoch PD po dohode s príslušným správcom, v súlade s aktuálnymi pripojovacími podmienkami.

Územný plán pri riešení rozvoja nových lokalít rodinných domov, podnikateľskej činnosti, športových aktivít nevymedzuje trasu – koridor pre následné uloženie telekomunikačných káblov v lokalite. Pre toto je potrebné zabezpečiť podrobné urbanistické riešenie, ktoré stanoví podrobné podmienky zástavby (dokumentácia pre vydanie územného rozhodnutia) a tým aj koridor trás s ohľadom na priestorové usporiadanie v zmysle platných STN. Napojovací bod pre nové lokality a

užívateľov určí správca pri začatí územného konania. Podmienky bude potrebné dodržať pri realizácii novej výstavby.

Rozšírenie siete prvkov elektronickej komunikácie zabezpečí podľa potreby na vlastné náklady správca siete.

Pokrytie mobilných sietí v lokalite je vyhovujúce na súčasné možnosti. Operátori ponúkajú 4G, resp. 5G sieť. Prechod na 5G sieť tak je len logickým vyústením súčasnej situácie, ktorá vedie k vyššej spotrebe dát, ale aj pripájaniu inteligentných výrobkov na internet. V súvislosti s 5G sa hovorí aj o využívaní sietí v priemysle, kritickej infraštruktúre či v silových a bezpečnostných zložkách. Ak majú fabriky vyrábať rýchlo a stroje majú medzi sebou komunikovať, 5G s nízkou odozvou sa zdá byť nevyhnutnosťou. Dnes už niekoľko výrobných firiem využíva vlastnú privátnu sieť, no označeniu 5G sa zámerne vyhýbajú. Technológia má potenciál napríklad aj pri riadení dopravy a bezpečnosti na cestách, ale aj v spomínanom priemysle či v zdravotníctve. V porovnaní so 4G môže v prospech 5G hrať vysoká spoľahlivosť a dostupnosť a veľmi nízka odozva.

3.1.9.4.2. Telekomunikačné a rádiokomunikačné zariadenia

Pokrytie televíznym a rádiovým signálom a pokrytie mobilných sietí v lokalite je vyhovujúce.

V riešení územného plánu obce je potrebné:

- vytvoriť územnotechnické podmienky pre realizáciu požiadaviek operátorov jednotlivých mobilných sietí pre ďalší rozvoj a skvalitnenie mobilných sietí,

- do vzdialenosti 50 m v smere vyžarovania/príjmu antén televízneho prevádzča – TVP

Kapušany (Towercom), v lokalite so súradnicami 21°22'42''/49°05'54'' neumiestňovať žiadne budovy.

3.1.10. Zhodnotenie odpadového hospodárstva

Východiskovým dokumentom pre riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci Podhorany je Program odpadového hospodárstva Prešovského kraja a transformuje ich na konkrétne podmienky obce.

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami Zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 371/2015 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

V obci je zabezpečený separovaný zber odpadu. Zber a odvoz odpadu zabezpečuje obec v spolupráci s firmou KOSIT, a. s.

Komunálny odpad z domácností sa zhromažďuje v 120 l zberných nádobách, ktorými sú vybavené domácnosti a prevádzky produkujúce komunálny odpad.

Produkcia komunálneho odpadu v obci Podhorany za rok 2023:

Číslo druhu odpadu	Názov odpadu	Množstvo (t/rok)
200301	Zmesový komunálny odpad	80,370
200307	Objemný odpad	8,140
200102	Sklo	10,680
200139	Plasty	10,058
200101	Papier a lepenka	3,540
20014005	Železo a oceľ	23,689
200136	Vyradené elektrické a elektronické zariadenia	19,534

Zdroj: ŠÚ SR, Obecný úrad Podhorany

Miera triedenia komunálneho odpadu za príslušný rok (2023) bola 45,51%.

Počet domácnosti podľa typu zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu v rodinných domov – kompostovanie v kompostovacom zásobníku bol 222 domácnosti.

Riešením problematiky odpadového hospodárstva je potrebné vytvoriť predpoklady pre ďalšiu separáciu zhodnotiteľných zložiek odpadu a len ostatné vyvážať na riadenú skládku.

Obec nemá zriadený zberný dvor ani kompostovisko. V súčasnosti obec uvažuje s umiestnením a zriadením zberného dvora v južnej časti obce, na ploche hospodárskeho dvora.

V riešení Územného plánu obce Podhorany v oblasti zhodnotenia odpadového hospodárstva je potrebné:

- V súlade s platnou legislatívou zlepšovať kvalitatívne charakteristiky odpadov s cieľom redukovať negatívne vplyvy na životné prostredie.
- Zvýšiť podiel zhodnocovania a znížiť podiel zneškodňovania biologicky rozložiteľných odpadov, uprednostňovaním materiálového zhodnotenia v zmysle zákona o odpadoch v znení neskorších noviel.
- Naďalej zabezpečovať a postupne rozširovať komodity separovaného zberu pre zhodnotiteľné odpady vybudovaním účinného systému separovaného zberu s vhodným systémom zvozu na zariadenia na triedenie a zhodnocovanie odpadov, resp. na zariadenia na kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu, ktoré sa postupne zriaďujú v zmysle schváleného programu odpadového hospodárstva Prešovského kraja, pričom umiestnenie nových zariadení má sledovať princíp blízkosti berúc do úvahy ekonomickú efektívnosť.

Dobudovanie infraštruktúry v oblasti odpadového hospodárstva je potrebné riešiť v súlade s cieľmi a opatreniami smernej a záväznej časti schválených programov odpadového hospodárstva Prešovského kraja.

Pre riešenie odpadového hospodárstva, územný plán navrhuje zriadenie zberného dvora na zber a separovanie TKO.

3.2. Identifikácia problémov na riešenie

3.2.1. Sumarizácia pozitívnych a negatívnych javov v území

3.2.1.1. Pozitívne javy v území

Pozitívnymi javmi v území sú:

- dostupnosť obce k centru osídlenia – mestu Prešov a jeho poloha v Karpatiskom regióne,
- prirodzený nárast počtu obyvateľov obce,
- dostupnosť vyššej občianskej vybavenosti,
- prostredie vytvárajúce pohodu pre stabilizáciu obyvateľov v poproduktívnom veku,
- disponibilné plochy pre rozvoj bývania a ďalších podmienajúcich faktorov ako aj podmienok vplyvajúcich na kvalitu životného prostredia,
- existujúce majetkové väzby k pozemkom v katastrálnom území a zastavanom území pre výstavbu rodinných domov,
- na území obce sú vhodné plochy s rekreačným potenciálom a dobré predpoklady čo môže prispieť k vytvoreniu sezónnych a nesezónnych pracovných miest pre oživenie cestovného ruchu a lokálnej ekonomiky,
- obec má kultúrnohistorické predpoklady pre produkciu ekologických potravín, s realizáciou polotovarov či finálnych výrobkov,
- založená technická infraštruktúra je technickým predpokladom realizácie rozvojových projektov a zámerov,
- vhodné základové plochy.

Tieto pozitívne javy v území sú vhodnými predpokladmi ďalšieho rozvoja sídla.

3.2.1.2. Negatívne javy v území

Negatívnymi javmi v území sú:

- obec čiastočne využíva disponibilné plochy pre bývanie, dennú rekreáciu a cestovný ruch,
- v území je nedostatočne rozvinutý systém celoročnej rekreácie s príslušným zázemím,
- v obci nie je dostatočne rozvinutá lokálna ekonomika sledujúca ekonomické aktivity a činnosti zamerané na export tovarov a služieb mimo toto územie,
- nie je realizovaná technická infraštruktúra, ktorá je technickým predpokladom realizácie nových rozvojových projektov a zámerov,
- cestná doprava a konštrukcie elektrických stĺpov s vodorovným usporiadaním vodičov, vrátane ich ochranných pásiem predstavujú líniové bariéry,
- znečistené vodné toky z vypúšťaných odpadových vôd z rodinných domov,
- chýbajúce brehové porasty pri niektorých vodných tokoch,
- zosuvné územia aktívne, potenciálne a stabilizované erózne javy, ohrozenie eróziou,
- iné faktory s negatívnym dopadom na kvalitu životného prostredia, poškodený vegetačný kryt, zosuvy, možnosť záplav.

V územnom pláne obce je potrebné negatívne javy v území riešením eliminovať ich vplyv na územie obce.

3.2.2. Vyhodnotenie vzájomných vplyvov pozitívnych a negatívnych javov v obci

Jestvujúce líniové stavby nadradených trás a zariadení dopravy a technickej infraštruktúry majú ekonomicky pozitívny dopad na možný ďalší rozvoj obce a nevyžadujú si mimoriadne veľké navýšenie investičných nárokov na napojenie na tieto siete. Ide predovšetkým o dobré dopravné napojenie a zásobovanie vodou, plynom a elektrickou energiou. Negatívom sú ich ochranné pásma limitujúce rozvoj príslušných lokalít v obci. Priestor hospodárskeho dvora je limitujúcim faktorom rozvoja obytného územia obce. Pozitívnym faktorom je aktívna kompaktná zeleň tvorená lesnými porastmi v severnej časti územia ako prvku dotvárajúceho významný fenomén stability územia, kde zastavaná časť územia brehovými porastmi vodných tokov je na ňu naviazaná a južná a juhozápadná časť katastra, ktorá je tvorená poľnohospodárskou pôdou.

3.2.3. Strety záujmov

Strety záujmov sú v nárokoch obce pri plošnom rozvoji územia vo vzťahu k poľnohospodárskemu využívaniu pôdneho fondu, ktoré v návrhu územného plánu obce je potrebné riešiť v súlade s ustanoveniami stavebného zákona. Stret záujmov je tiež pri rozvoji obytnej zóny obce a využívaní poľnohospodárskeho dvora. Tento stret záujmov je potrebné riešiť vytvorením vhodných územných a ekologických predpokladov, štruktúry a stanovením priorít výrobnnej a hospodárskej základne obce po stabilizácii v priestore hospodárskeho dvora, kde pri dodržaní a stanovení limitov trvaloudržateľného rozvoja je možné realizovať zariadenia výroby a skladového hospodárstva. K stretu záujmov v návrhu územného plánu obce nesmie dôjsť pri ochrane kultúrneho dedičstva a prírodných pamiatok, kde prioritou je a zostáva ich ochrana.

3.3. Požiadavky na riešenie územného plánu

Hlavným cieľom riešenia Územného plánu obce Podhorany bude prehodnotenie súčasnej urbanistickej štruktúry obce, návrh vhodného usporiadania funkčných plôch z pohľadu perspektívneho rozvoja sídla. Navrhované zámery je potrebné zosúladiť s územným systémom ekologickej stability. V návrhu územného plánu obce v súlade s Územným plánom Prešovského samosprávneho kraja je potrebné:

- riešiť funkčné a komunikačné väzby na základe jestvujúceho stavu a navrhnúť funkčné využitie pozemkov,
- plochy výstavby navrhnúť v priamej návaznosti na zastavané územie obce a na plochách bezprostredne na ne nadväzujúcich aj mimo zastavanú časť,
- navrhnúť možnosti rozvoja obytnej zástavby a usmernenia výhľadových plôch určených pre funkciu bývania,
- vyhodnotiť stav a úroveň občianskej vybavenosti sídla, navrhnúť plochy pre občiansku vybavenosť a sociálnu infraštruktúru,
- rozvoj športových a rekreačných aktivít situovať do lokalít v severnej časti katastrálneho územia,
- zapracovať požiadavky na dopravnú a technickú vybavenosť vyplývajúce z nadradenej dokumentácie,
- riešiť dopravnú a technickú vybavenosť na úrovni obce,
- vytvoriť podmienky pre zriadenie pracovných príležitostí návrhom výrobnnej zóny,
- navrhnúť plochy pre náhradné výsadby v súlade s krajinnoekologickým plánom,
- akceptovať jestvujúcu kosť územného systému ekologickej stability,
- navrhnúť opatrenia na zvýšenie ekologickej stability územia,
- vypracovať vyhodnotenie použitia poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu na nepoľnohospodárske využitie,
- navrhnúť opatrenia vplyvajúce zo záujmov obrany štátu,
- navrhnúť opatrenia protipožiarnej ochrany a ochrany územia pred povodňami,
- špecifikovať regulatívy na zmenu stavebného fondu pre občiansku vybavenosť,
- navrhnúť regulačné prvky pre priestorové a architektonické riešenie,
- vymedziť verejnoprospešné stavby.

Z rozvojového programu obstarávateľa nevyplýva požiadavka spracovať varianty a alternatívy. Obec nemá viac ako 2000 obyvateľov a preto nie je potrebné spracovať v zmysle § 21 odstavca 2 stavebného zákona koncept územného plánu obce. Bilančným rokom územného plánu obce bude rok 2040. Územný plán obce Podhorany je nutné spracovať v rozsahu ustanovení platného stavebného zákona a súvisiacich predpisov o územnoplánovacích dokumentáciách obce.

DOKLADOVÁ ČASŤ

Zoznám stanovísk, podkladov a požiadaviek získaných v čase prípravných a prieskumných prác pre spracovanie Územného plánu obce Podhorany:

1. Ministerstvo ŽP SR, Odbor štátnej geologickej správy ..... nevyjadrili sa
2. Okresný úrad Prešov, Odb. výstavby a bytovej politiky ..... nevyjadrili sa
3. Okresný úrad Prešov, Odb. starostlivosti o životné prostredie, Odd. ochrany prírody a vybraných zložiek ŽP ..... OU-PO-OSZP3-2024/017941-002.....12.02.2024
4. Okresný úrad Prešov, Odbor opravných prostriedkov .... OU-PO-OOP6-2024/017882 .....30.01.2024
5. Okresný úrad Prešov, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií ..... nevyjadrili sa
6. Okresný úrad Prešov, Odb. starostlivosti o životné prostredie
  - a) Úsek odpadového hospodárstva ..... OU-PO-OSZP3-2024/017945-002 ..... 12.02.2024
  - b) Úsek ochrany ovzdušia ..... OU-PO-OSZP3-2024/018231-002 ..... 09.02.2024
  - c) Úsek štátnej vodnej správy ..... nevyjadrili sa
  - d) Úsek posudzovania vplyvov na ŽP (EIA) ..... nevyjadrili sa
7. Okresný úrad Prešov, Odbor krízového riadenia ..... OU-PO-OKR1-2024/018601-02 ..... 05.02.2024
8. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove .....
..... RÚVZPO/OHŽPaZ/454/1430/2024 ..... 01.02.2024
9. Obvodný bankský úrad v Košiciach ..... 257-215/2024 ..... 26.01.2024
10. Krajský pamiatkový úrad Prešov ..... Z-PUSR-005969.....23.01.2024

11. Prešovský samosprávny kraj, Odbor strategického rozvoja ... 04136/2024/DUPaZP-2 ....19.02.2024
12. Prešovský samosprávny kraj, Odbor dopravy .....nevyjadrili sa
SÚC PSK ..... SUCPSK-PO/137(607)/2024-001 .....14.02.2024
13. Obec Kapušany ..... nevyjadrili sa
14. Obec Lada, Lada ..... nevyjadrili sa
15. Obec Chmeľovec ..... nevyjadrili sa
16. Obec Fulianka ..... nevyjadrili sa
17. Obec Tulčík ..... nevyjadrili sa
18. Obec Lopuchov ..... nevyjadrili sa
19. Dopravný úrad ..... 07205/2024/ROP-2 ..... 26.01.2024
20. Štátny geologický ústav Dionýza Štúra .....10/24-231-026..... 29.01.2024
21. Slovenská správa ciest ..... SSC/6850/2024/2320 ..... 15.02.2024
22. Východoslovenská distribučná, a.s. .... 4923/2024 .....16.02.2024
23. Východoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. Košice ..... 12494/2024/O/Je/ÚVR 05.02.2024
24. Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Košice ..... SVP 3332/2024/2 ..... 05.02.2024
25. SPP - distribúcia, a.s. .... 132/DPSMK/KE/2024 ..... 05.02.2024
26. Slovak Telekom a.s. .... nevyjadrili sa
27. Hydromeliorácie, š.p. ....nevyjadrili sa
28. Národná diaľničná spoločnosť, a.s. .... 7948/80102/2024 ..... 08.02.2024
29. SEPS, a.s. .... PS/2024/001420 ..... 29.01.2024
30. Železnice SR ..... nevyjadrili sa

Prílohy tvoria fotokópie došlých písomných vyjadrení jednotlivých dotknutých orgánov štátnej správy, vybraných dotknutých organizácií, správcov jednotlivých sietí technickej infraštruktúry a dotknutých susedných obcí podľa tohto zoznamu.